

รายงานผลการปฏิบัติงาน

ของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

ประจำปี ๒๕๕๑

รายงานผลการปฏิบัติงาน
ของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
ประจำปี ๒๕๕๑

จัดทำโดย
สำนักกฎหมายปกครอง
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

รายงานผลการปฏิบัติงาน
ของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
ประจำปี ๒๕๕๖
ISBN : 978-974-8013-21-3

จัดทำโดย
สำนักกฎหมายปกครอง
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
www.krisdika.go.th
www.lawreform.go.th

ออกแบบและพิมพ์ที่
บริษัท ราไทยเพรส จำกัด
๑๑๑/๙๓-๙๕ ซ.สามเสน ๒๘ ถ.สามเสน เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทร. ๐-๒๒๖๙-๐๓๐๐-๔
โทรสาร ๐-๒๒๔๓-๕๘๗๐

คำนำ

รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๑ ของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฉบับนี้จัดทำขึ้นตามมาตรา ๑๑ (๕) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่บัญญัติให้คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมีหน้าที่จัดทำรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เสนอคณะรัฐมนตรีเป็นครั้งคราวตามความเหมาะสมอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๑ คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้จัดแบ่งเนื้อหาออกเป็น ๕ ส่วน คือ

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมาของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

ส่วนที่ ๒ สาระสำคัญของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

ส่วนที่ ๓ คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองและผลงานในรอบปี ๒๕๕๑ เป็นการกล่าวถึงองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการชุดปัจจุบัน ผลงานและกิจกรรมต่างๆ ของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

ส่วนที่ ๔ ปัญหา อุปสรรค เกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ในรอบปีที่ผ่านมา และแนวทางการแก้ไข

ส่วนที่ ๕ ภาคผนวก

ภาคผนวก ก. ความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองในการตอบข้อหารือแก่หน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

ภาคผนวก ข. ภาพกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ประจำปี ๒๕๕๑

สำนักกฎหมายปกครอง
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมาของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

๑

ส่วนที่ ๒ สาระสำคัญของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

๑๗

ส่วนที่ ๓ คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองและผลงานในรอบปี ๒๕๕๑

๓๗

ส่วนที่ ๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

๔๓

- ปัญหาและอุปสรรค
- แนวทางการแก้ไข

ส่วนที่ ๕ ภาคผนวก ก. ความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองในการตอบข้อหารือแก่หน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

๔๗

ภาคผนวก ข. ภาพกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ประจำปี ๒๕๕๑

๘๓

สำนักกฎหมายปกครอง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ส่วนที่ ๑

ความเป็นมาของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติ ราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

ส่วนที่ ๑

ความเป็นมาของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติ ราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

การดำเนินงานทางปกครองต้องมีหลักเกณฑ์และขั้นตอนที่ดำเนินงานเป็นไปโดยความถูกต้องตามกฎหมาย มีประสิทธิภาพในการบังคับ สามารถรักษาประโยชน์ อำนาจความเป็นธรรมแก่ประชาชน อีกทั้งยังเป็นการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ซึ่งมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการ

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นกฎหมายกลางที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้เจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติในการใช้อำนาจตามกฎหมาย เพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการต่างๆ ด้วยความเป็นธรรม ถูกต้องตามกฎหมาย และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่การบริหารราชการ ทั้งนี้ เป็นไปตามมติใหม่ของการปฏิบัติราชการตามหลักการที่รัฐเป็นของประชาชนและราชการต้องเป็นไปเพื่อประชาชน

ความเป็นมาของกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองในต่างประเทศ

การจัดทำกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเริ่มครั้งแรกในประเทศสเปนใน ค.ศ. ๑๘๘๙ ซึ่งมีสาระที่ครอบคลุมกิจกรรมทางปกครองบางเรื่อง ใน ค.ศ. ๑๙๒๕ ประเทศออสเตรียมีการจัดทำกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองแห่งสหพันธ์ (Federal Law on General Administrative Procedure) โดยรวมเรื่องการจัดองค์กรทางปกครอง วิธีพิจารณา กระบวนการยุติธรรมทางปกครอง และการบังคับทางปกครองเข้าไว้ในฉบับเดียวกัน ส่วนประเทศเยอรมันมีกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองของมลรัฐมาตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๒๖ (มลรัฐ Thuringen) และมีกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองของสหพันธ์ใน ค.ศ. ๑๙๗๖ ปัจจุบันมีประเทศต่างๆ ที่ได้ตรากฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองขึ้นใช้บังคับแล้วหลายประเทศ เช่น สเปน ออสเตรีย เยอรมันนี ยูโกสลาเวีย สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เซเชลโลวเกีย เปรู สวิตเซอร์แลนด์ บุลกาเรีย สวีเดน อาร์เจนตินา คอสตาริกา เวเนซุเอลา โคลอมเบีย ญี่ปุ่น เป็นต้น

ความเป็นมาของกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองในประเทศไทย

- ในอดีต

เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมาผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายปกครองในประเทศไทยยังมีอยู่อย่างจำกัดและในการจัดทำร่างกฎหมายไม่ค่อยให้ความสำคัญในเรื่องหลักกฎหมายปกครองที่ปรากฏ

อยู่ในกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองนี้เท่าใดนัก อย่างไรก็ตาม อาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยมีกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาตั้งแต่มีการปฏิรูประบบราชการในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ โดยในการปฏิรูปครั้งนั้น ส่วนใหญ่เป็นการปรับปรุงการจัดโครงสร้างองค์กรของรัฐ สำหรับหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติราชการทางปกครองยังไม่ได้มีการให้ความสำคัญเท่าใดนัก โดยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองจะมีลักษณะที่กระจัดกระจายออกไปตามแต่ละกฎหมายที่ให้อำนาจแก่รัฐหรือเจ้าหน้าที่ซึ่งแตกต่างกันไปตามสภาพของความจำเป็นและความสะดวกในการปฏิบัติภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่แต่ละหน่วยงานของรัฐ

- ในปัจจุบัน

นักวิชาการของไทยได้เริ่มกล่าวถึงความสำคัญที่จะจัดให้มีกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองขึ้นในประเทศไทยเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๘ (โดย ผศ. สมยศ เชื้อไทย ได้เขียนบทความ เรื่อง “ปัญหาทางทฤษฎีในการจัดทำประมวลกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการ” ในวารสารนิติศาสตร์) และใน พ.ศ. ๒๕๓๒ ได้มีการออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๓๒ พร้อมกันนี้ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนของหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่เร่งรัด กระตุ้น หรือส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติราชการอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ อันจะเป็นการสร้างหลักประกันหรือความเชื่อมั่นในระบบราชการให้กับประชาชน ซึ่งผลจากระเบียบและการทำงานของคณะกรรมการดังกล่าวทำให้หน่วยงานของรัฐหลายแห่งได้ออกระเบียบภายในกำหนดขั้นตอน วิธีการดำเนินการ และระยะเวลาการปฏิบัติราชการขึ้น อันเป็นการยกระดับมาตรฐานวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองไทยให้มีมาตรฐานสูงขึ้น

ในรัฐบาลซึ่งมีพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๕๕/๒๕๓๓ ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓ แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณากำหนดโครงการและแผนงานสำหรับการปรับปรุงคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ขึ้นตามข้อเสนอของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วยข้าราชการระดับสูงและอาจารย์มหาวิทยาลัยซึ่งมีกรรมการหลายท่านให้ความเห็นว่าถ้าสามารถจัดให้มีกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้ก็จะเป็นการดีเพื่อช่วยเร่งการพัฒนาระบบกฎหมายปกครองให้มั่นคงยิ่งขึ้น

ต่อมา ในรัฐบาลซึ่งมีนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี นโยบายของรัฐบาลที่เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๓๔ ในเรื่องนโยบายการบริหารราชการและปรับปรุงกฎหมายข้อ ๑.๒ ได้มีแนวทางว่าจะปรับปรุงวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองให้เกิดความรวดเร็ว ปรับระบบการอนุญาต การอนุมัติหรือการดำเนินการอื่นของข้าราชการและส่วนราชการให้มีหลักเกณฑ์และระยะเวลาในการดำเนินการที่ชัดเจน พร้อมทั้งเปิดเผยหลักเกณฑ์และระยะเวลาดังกล่าวให้ประชาชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบล่วงหน้า เพื่อขจัดช่องว่างในการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ซึ่งต่อมานายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ ๑๙๔/๒๕๓๔ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๓๔ แต่งตั้งคณะกรรมการร่างกฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาทางปกครองขึ้น โดยมีสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นเจ้าของเรื่อง

คณะกรรมการร่างกฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาทางปกครองได้ร่างกฎหมายดังกล่าวจนแล้วเสร็จ โดยอาศัยกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองของประเทศเยอรมันนี้เป็นแนวทางในการร่าง และจัดทำเป็นร่างพระราชบัญญัติเสนอต่อรองนายกรัฐมนตรี (นายมีชัย ฤชุพันธุ์) เมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๓๔ แต่เนื่องจากในขณะนั้นมีร่างกฎหมายต้องเร่งรัดเป็นจำนวนมาก รัฐบาลจึงไม่มีโอกาสพิจารณาร่างกฎหมายดังกล่าว

ต่อมา ในรัฐบาลซึ่งมีนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี แนวความคิดในการจัดทำกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองก็ได้รับการสนใจอีกครั้ง โดยคณะกรรมการพัฒนาระบบบริหารราชการแผ่นดินได้มีคำสั่งที่ ๗/๒๕๓๖ แต่งตั้งคณะกรรมการร่างกฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาทางปกครอง ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบด้วยบุคคลคณะเดิมที่จัดทำร่างกฎหมายในชั้นรัฐบาลของนายอานันท์ฯ คณะอนุกรรมการชุดนี้ได้ร่วมกันพิจารณาจนสำเร็จ และได้เสนอร่างพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. เข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ร่างกฎหมายดังกล่าวได้รับความเห็นชอบในหลักการแต่ยังไม่ทันเสนอต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาก็มีการยุบสภาเปลี่ยนแปลงรัฐบาล จนกระทั่งในรัฐบาลนายบรรหาร ศิลปอาชา ได้ให้ความเห็นชอบกับร่างกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ที่คณะอนุกรรมการร่างกฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาทางปกครองจัดทำไว้ และเสนอต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาจนกระทั่งตราเป็นกฎหมายใช้บังคับในปัจจุบัน

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการในการพิจารณาจัดให้มีคำสั่งทางปกครอง อาทิ คุณสมบัติของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจทำคำสั่งทางปกครอง กระบวนการรวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาทำคำสั่งทางปกครอง กระบวนการจัดทำคำสั่งทางปกครอง การมีผลของคำสั่งทางปกครอง การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง การเพิกถอนคำสั่งทางปกครอง และมาตรการบังคับทางปกครอง รวมทั้งกำหนดสิทธิของประชาชนในกระบวนการพิจารณาทางปกครอง เช่น สิทธิในการโต้แย้งเจ้าหน้าที่ที่ไม่เป็นกลาง สิทธิที่จะมีที่ปรึกษาหรือผู้ทำการแทน สิทธิที่จะโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐาน สิทธิที่จะได้รับทราบเหตุผลของคำสั่ง สิทธิที่จะได้รับแจ้งวิธีการอุทธรณ์ สิทธิในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่ง และสิทธิในการขอให้พิจารณาใหม่ เป็นต้น

นอกจากนี้พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ยังได้กำหนดให้มีคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการสอดส่องดูแล ให้คำแนะนำ และให้คำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมายนี้ เพื่อให้หน่วยงานต่างๆ ของรัฐปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้ถูกต้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและเป็นไปตามมาตรฐานเดียวกันและมีอำนาจหน้าที่เสนอแนะในการตราพระราชกฤษฎีกาและการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัติฉบับนี้เพื่อให้รายละเอียดประกอบพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ เป็นไปในทางเดียวกัน โดยมีสำนักกฎหมายปกครอง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

ผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองและสำนักกฎหมายปกครอง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มีดังนี้

- การให้คำแนะนำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองโดยการตอบข้อหารือให้แก่หน่วยงานของรัฐ
- การเสนอแนะให้มีการตราพระราชกฤษฎีกา การออกกฎกระทรวง และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ
- การจัดสัมมนาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ
- การให้บริการจัดวิทยากรเพื่อบรรยายเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ให้แก่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ
- การจัดพิมพ์เอกสารเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักศึกษา และบุคคลทั่วไป

ผลการปฏิบัติงานดังกล่าวก่อให้เกิดการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ให้แก่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ได้ตรงกับเจตนารมณ์ของกฎหมายและเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน อีกทั้งยังเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนได้ทราบถึงสิทธิของตนตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ในการมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาทำคำสั่งทางปกครอง และสามารถใช้สิทธินั้นได้แย้งกับเจ้าหน้าที่ได้

การปฏิรูประบบวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้ปรับเปลี่ยนวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองจากเดิมที่ฝ่ายบริหารหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้มีอำนาจปกครองและประชาชนเป็นผู้อยู่ใต้อำนาจปกครอง มาเป็นฝ่ายบริหารหรือฝ่ายปกครองตามพระราชบัญญัตินี้จะเป็นผู้จัดทำบริการสาธารณะและประชาชนเป็นผู้ทรงสิทธิตามกฎหมาย ดังนั้น ฝ่ายปกครองจะปฏิบัติราชการทางปกครองที่กระทบสิทธิของประชาชนได้เฉพาะกรณีที่มีกฎหมายให้อำนาจไว้เท่านั้น และประชาชนก็มีสิทธิบางประการในการปฏิบัติราชการทางปกครองนั้น ดังจะกล่าวต่อไป

ผู้มีสิทธิตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

ผู้ที่จะมีสิทธิตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ จะต้องเป็นคู่กรณีในกระบวนการจัดทำคำสั่งทางปกครอง

วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง หมายความว่า การเตรียมการและการดำเนินการของเจ้าหน้าที่เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครองหรือกฎ และรวมถึงการดำเนินการใดๆ ในทางการปกครองตามพระราชบัญญัติฉบับนี้

คำสั่งทางปกครอง หมายความว่า การใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคลในอันที่จะก่อให้เกิดเปลี่ยนแปลงโอนส่งมอบหรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วคราว เช่น การสั่งการ การอนุญาต การอนุมัติ การวินิจฉัยอุทธรณ์ การรับรอง และการรับจดทะเบียน แต่ไม่หมายความรวมถึงการออกกฎ และการอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง

ลักษณะคำสั่งทางปกครอง

๑. คำสั่งทางปกครองอาจทำเป็นหนังสือหรือวาจาหรือโดยการสื่อความหมายในรูปแบบอื่นก็ได้ แต่ต้องมีข้อความหรือความหมายที่ชัดเจนเพียงพอที่จะเข้าใจได้

๒. คำสั่งทางปกครองที่กำหนดเป็นหนังสือต้องจัดให้มีเหตุผลด้วย

๓. คำสั่งทางปกครองที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งได้ ให้ระบุกรณีที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งการยื่นคำอุทธรณ์หรือคำโต้แย้งและระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือโต้แย้งไว้ด้วย ถ้าไม่มีการแจ้งเรื่องดังกล่าวอาจมีผลให้ระยะเวลาในการอุทธรณ์ขยายเป็นหนึ่งปี นับแต่วันที่รับคำสั่งทางปกครอง

๔. ผลของคำสั่งทางการปกครอง ใช้บังคับบุคคลตั้งแต่วันที่ผู้นั้นได้รับแจ้งเป็นต้นไปตราบเท่าที่ยังไม่มีการเพิกถอนหรือสิ้นผลโดยเงื่อนไขเวลาหรือโดยเหตุอื่น

คู่กรณี หมายถึง ผู้ยื่นคำขอ หรือผู้คัดค้านคำขอ ผู้อยู่ในบังคับหรือจะอยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครอง และผู้ซึ่งได้เข้ามาในกระบวนการพิจารณาทางปกครองเนื่องจากสิทธิของผู้นั้นจะถูกกระทบกระเทือนจากผลของคำสั่งทางปกครอง

คู่กรณี แบ่งได้ ๓ ประเภท ดังนี้

๑. ผู้ยื่นคำขอ หรือ ผู้คัดค้านคำขอ เช่น นาย ก. ไปขอออกโฉนด แล้วนาย ข. ก็มาคัดค้านการออกโฉนดที่ดิน นาย ก. เป็นผู้ยื่นคำขอ ส่วนนาย ข. เป็นผู้คัดค้านคำขอ

๒. ผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครอง เช่น ข้าราชการที่ถูกลงโทษทางวินัย

๓. ผู้ที่เข้ามาในกระบวนการพิจารณาทางปกครองเนื่องจากสิทธิของผู้นั้นจะถูกกระทบกระเทือนจากคำสั่งทางปกครอง เช่น นาย ก. ยื่นขออนุญาตก่อสร้างโรงงาน แต่ว่าที่ดินของนาย ก. ที่จะสร้างโรงงานไปติดกับที่ดินของนาย ข. นาย ข. เกรงว่าถ้านาย ก. ได้รับอนุญาตให้เปิดโรงงาน ที่ดินของนาย ข. อาจจะได้รับผลกระทบจากเสียง น้ำเสีย เช่นนี้ นาย ข. คือผู้ที่ถูกกระทบกระเทือนจากคำสั่งทางปกครอง

สิทธิของคู่กรณี

๑. สิทธิคัดค้าน ความไม่เป็นกลางของเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา ๑๓

๒. สิทธิในการมีที่ปรึกษา (มาตรา ๒๓) หรือ ผู้ทำการแทน (มาตรา ๒๔)

๓. สิทธิที่จะได้รับคำแนะนำและแจ้งสิทธิและหน้าที่ต่างๆ จากเจ้าหน้าที่ ในกระบวนการพิจารณาทางปกครอง ตามมาตรา ๒๗ หากมีข้อบกพร่องที่เกิดจากความไม่รู้ เจ้าหน้าที่ต้องแนะนำให้ทราบเพื่อให้คู่กรณีได้แก้ไข

๔. สิทธิในการที่จะได้รับการพิจารณาอย่างสมบูรณ์ โดยเจ้าหน้าที่สามารถแสวงหาข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานได้ตามความเหมาะสม ตามมาตรา ๒๘, ๒๙

๕. สิทธิที่จะได้รับทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคำสั่งทางปกครองที่กระทบสิทธิ และมีโอกาสโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานต่อเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา ๓๐

๖. สิทธิในการขอดูเอกสารหรือพยานหลักฐานที่เจ้าหน้าที่ใช้ในการออกคำสั่งทางปกครอง ตามมาตรา ๓๑ และมาตรา ๓๒
๗. สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาโดยเร็ว มาตรา ๓๓
๘. สิทธิที่จะได้ทราบเหตุผลของการวินิจฉัยสั่งการ เพื่อความชัดเจนและเพื่อประโยชน์ในการโต้แย้งคำสั่ง ตามมาตรา ๓๗
๙. สิทธิที่จะได้รับแจ้ง วิธีการอุทธรณ์ และระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์ ตามมาตรา ๔๐

กรณีตัวอย่าง “คู่กรณี” ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

ตัวอย่างที่หนึ่ง

นาง ง. ยื่นคำขอเปลี่ยนชื่อต่อนายทะเบียนราษฎร ณ ที่ว่าการอำเภอ แต่นายทะเบียนไม่อนุญาตโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ถือได้ว่าการไม่อนุญาตให้เปลี่ยนชื่อของนายทะเบียนเป็นคำสั่งทางปกครองที่มีผลกระทบต่อสิทธิของบุคคล นาย ง. ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากคำสั่งทางปกครองโดยตรงย่อมเป็นคู่กรณีในเรื่องดังกล่าว และมีสิทธิต่างๆ ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

ตัวอย่างที่สอง

นาย ก. ต้องการก่อสร้างอาคารพาณิชย์สามชั้นจึงได้ไปขออนุญาตก่อสร้างอาคารดังกล่าวจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร ไม่ว่าเจ้าพนักงานท้องถิ่นจะอนุญาตให้ก่อสร้างอาคารหรือไม่ก็ตาม ถือว่าการอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ก่อสร้างอาคารเป็นคำสั่งทางปกครอง เนื่องจากเป็นการอนุญาตหรือการสั่งการที่มีผลกระทบต่อสิทธิของผู้ยื่นคำขอ และนาย ก. ย่อมเป็นคู่กรณีในเรื่องการขออนุญาตก่อสร้างอาคารโดยตรง เพราะเป็นผู้ที่จะต้องอยู่ภายใต้บังคับของคำสั่งทางปกครองดังกล่าว และสามารถใช้สิทธิต่างๆ ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ได้

นอกจากนี้ หากเจ้าพนักงานท้องถิ่นพิจารณาเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้วจึงอนุญาตให้นาย ก. ก่อสร้างอาคารได้ แต่ปรากฏว่าอาคารที่นาย ก. ก่อสร้างนั้นรุกล้ำเข้าไปในเขตที่ดินข้างเคียงซึ่งเป็นของนาย ข. เมื่อการอนุญาตก่อสร้างอาคารเป็นคำสั่งทางปกครอง ถือว่านาย ข. เป็นคู่กรณีในเรื่องนี้ด้วย เนื่องจากเป็นผู้ที่สิทธิของตนถูกระทบกระทบกระเทือนจากคำสั่งอนุญาตให้ก่อสร้างอาคารดังกล่าว และมีสิทธิต่างๆ ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ เช่นกัน

ตัวอย่างที่สาม

นาย ค. เป็นผู้เช่าอาคารห้าชั้นริมถนนซึ่งต่อเติมผิดแบบ เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีคำสั่งให้นาย ค. เจ้าของอาคาร รื้อถอนอาคารภายใน ๓๐ วัน ซึ่งคำสั่งให้รื้อถอนอาคารเป็นคำสั่งที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นออกโดยกำหนดหน้าที่ให้นาย ค. ต้องรื้อถอนอาคารจึงเป็นการสั่งการที่มีผลกระทบต่อสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลถือว่าเป็นคำสั่งทางปกครอง เมื่อนาย ค. ไม่เห็นด้วยกับคำสั่งดังกล่าว ถือว่านาย ค. เป็นผู้ที่อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองซึ่งเป็นคู่กรณี นาย ค. จึงสามารถใช้สิทธิโต้แย้งคัดค้านตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ได้

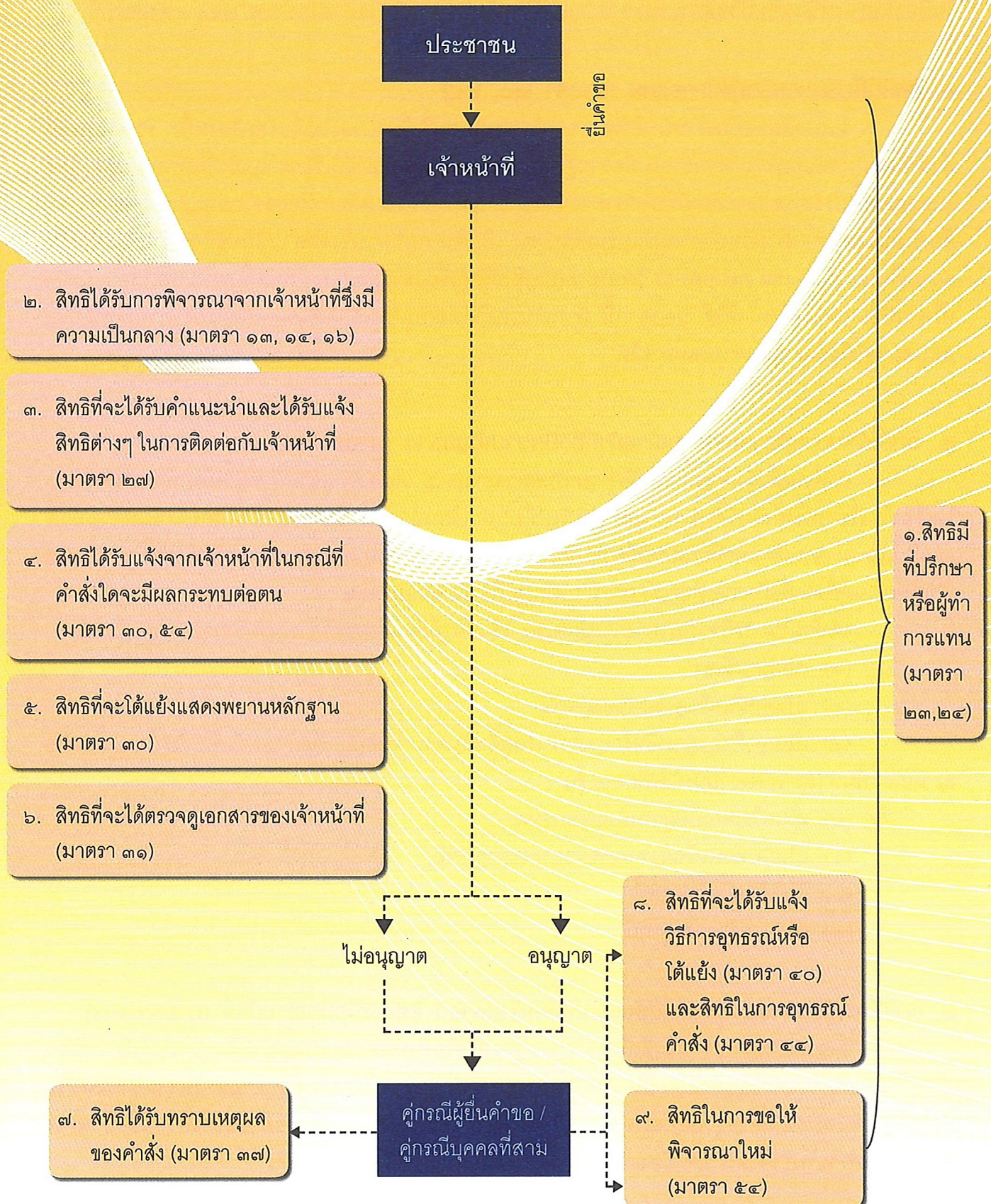
ตัวอย่างที่สี่

นาย จ. เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐแห่งหนึ่ง ถูกมหาวิทยาลัยสั่งพักการศึกษาหนึ่งภาคเรียนเนื่องจากถูกตัดคะแนนความประพฤติครบ ๖๐ คะแนน คำสั่งพักการศึกษาของมหาวิทยาลัยของรัฐเป็นคำสั่งที่มีผลกระทบต่อสิทธิหรือหน้าที่ของนักศึกษาจึงเป็นคำสั่งทางปกครอง นาย จ. ผู้ได้รับผลกระทบจากคำสั่งทางปกครองย่อมเป็นคู่กรณีที่มีสิทธิตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ

สิทธิในการติดต่อหน่วยงานราชการ

หากคุณเป็นผู้มีสิทธิตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙
คุณจะใช้สิทธิโดยมีขั้นตอนอย่างไร

สิทธิประชาชนเมื่อติดต่อนายงานราชการ

เมื่อท่านต้องไปติดต่อกับหน่วยงานราชการเพื่อขออนุญาต ขออนุมัติ หรือขออนุญาตใบรับรองในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ท่านมีสิทธิตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังต่อไปนี้

๑. สิทธิที่ปรึกษาหรือผู้ทำการแทน (มาตรา ๒๓, ๒๔)

ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่เพื่อขออนุญาตหรือใบรับรองในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง รวมทั้งกรณี คำสั่งมีผลกระทบต่อท่าน ท่านอาจไม่มีความรู้ในรายละเอียด และต้องมีผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ปรึกษา เช่น ผู้ขออนุญาตตั้งโรงงานอาจต้องมีที่ปรึกษาทางด้านวิศวกรรมและสิ่งแวดล้อมหรือผู้ขออนุญาตผลิตยาอาจต้องมีที่ปรึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์และเภสัชกรรม เป็นต้น กฎหมายจึงให้ท่านมีสิทธิที่จะนำบุคคลอื่นที่มีความรู้ในเรื่องนั้นๆ เช่น ทนายความ วิศวกร นักบัญชี หรือผู้เชี่ยวชาญอื่นๆ มาพร้อมกับท่าน เพื่อให้คำแนะนำหรือช่วยชี้แจงต่อเจ้าหน้าที่ได้ นอกจากนี้ หากท่านไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ด้วยตนเองไม่ได้ ท่านมีสิทธิที่จะมอบหมายให้ผู้อื่นดำเนินการแทนท่านได้

๒. สิทธิได้รับการพิจารณาจากเจ้าหน้าที่ซึ่งมีความเป็นกลาง (มาตรา ๑๓, ๑๔, ๑๖)

ถ้าท่านเห็นว่าเจ้าหน้าที่ไม่มีความเป็นกลางท่านสามารถคัดค้านเจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ให้เป็นผู้พิจารณาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เกี่ยวกับท่าน และขอให้เปลี่ยนตัวเจ้าหน้าที่ได้ ซึ่งความไม่เป็นกลางของเจ้าหน้าที่อาจสืบเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่นั้นเป็นผู้มีความใกล้ชิดกับคู่ยื่นคำขอ เช่น เป็นคู่สมรส ญาติ เจ้าหนี้ ลูกหนี้ หรือเป็นผู้ซึ่งมีเหตุอื่นใดซึ่งมีสภาพร้ายแรง เช่น มีเหตุโกรธเคืองกับท่านมาก่อน

ข้อห้ามในการพิจารณาทางการปกครอง เจ้าหน้าที่ที่จะทำการพิจารณาทางการปกครองไม่ได้

(๑) เป็นคู่กรณีเอง

(๒) เป็นคู่หมั้นหรือคู่สมรสของคู่กรณี

(๓) เป็นญาติของคู่กรณีหรือบุพการีหรือผู้สืบสันดาน พี่น้อง ลูกพี่ลูกน้อง นับได้เพียงใน ๓ ชั้น หรือญาติเกี่ยวพันทางการแต่งงานนับได้เพียง ๒ ชั้น

(๔) เป็นหรือเคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรม

(๕) เป็นผู้พิทักษ์หรือผู้แทนหรือตัวแทนของคู่กรณี

(๖) เป็นเจ้าหนี้หรือลูกหนี้

(๗) เป็นนายจ้างของคู่กรณี

๓. สิทธิที่จะได้รับคำแนะนำและได้รับแจ้งสิทธิหน้าที่ต่างๆ ในการติดต่อนายงานที่ (มาตรา ๒๗)

ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่เพื่อขออนุญาตหรือใบรับรองต่างๆ หรือขอให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติภารกิจใด ๆ หรือมายื่นคำคัดค้านคำขอบุคคลอื่น นั้น อาจมีขั้นตอนการปฏิบัติหลายประการ กฎหมายจึงให้เจ้าหน้าที่มีหน้าที่ต้องแจ้งสิทธิและหน้าที่ต่างๆ ในกระบวนการพิจารณาคำขอให้ท่านทราบและหากคำขอของท่านมีข้อบกพร่องอันเกิดจากความไม่รู้ เจ้าหน้าที่จะต้องแนะนำให้ท่านทราบเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องนั้น

๔. สิทธิได้รับการแจ้งจากเจ้าหน้าที่ในกรณีคำสั่งมีผลกระทบต่ตน (มาตรา ๓๐, ๕๔)

หากเจ้าหน้าที่จะมีคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีผลกระทบถึงสิทธิหน้าที่ของท่าน ท่านมีสิทธิได้รับแจ้งรายละเอียดและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากเจ้าหน้าที่เสมอ เพื่อให้ท่านมีโอกาสได้ทราบและสามารถป้องกันสิทธิของตนก่อนที่จะมีคำสั่งในเรื่องนั้น หากเจ้าหน้าที่ไม่ได้แจ้งให้ทราบ ทำให้ท่านไม่ได้เข้ามาในกระบวนการพิจารณาออกคำสั่ง ท่านที่ได้รับผลกระทบจากคำสั่งก็อาจขอให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการพิจารณาเรื่องนั้นใหม่ได้ เช่น การออกคำสั่งให้ปิดโรงงานจะต้องแจ้งให้เจ้าของโรงงานทราบหรือมีผู้ขออนุญาตก่อสร้างโรงงานจะต้องแจ้งให้เจ้าของที่ดินที่อยู่ข้างเคียงทราบด้วย

๕. สิทธิที่จะโต้แย้งแสดงพยานหลักฐาน (มาตรา ๓๐)

ในกรณีที่ท่านประสงค์จะได้แย้งแสดงพยานหลักฐานใดๆ เนื่องจากเห็นว่าเอกสารและหลักฐานที่เจ้าหน้าที่ใช้ประกอบการพิจารณาคำขอของท่านไม่ถูกต้อง ท่านสามารถนำพยานหลักฐานต่างๆ ยื่นเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ได้เสมอ และเจ้าหน้าที่ต้องให้โอกาสท่านแสดงพยานหลักฐานพอสมควร เว้นแต่เป็นกรณีรีบด่วนหรือมีเหตุจำเป็นอื่นเพื่อรักษาประโยชน์สาธารณะ

๖. สิทธิที่จะได้ตรวจดูเอกสารของเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๓๑)

เมื่อการพิจารณาคำขอต่างๆ เป็นไปเพื่อประโยชน์ของท่าน เจ้าหน้าที่จึงไม่มีความจำเป็นที่จะปกปิดเอกสารที่อยู่ในระหว่างการพิจารณา เว้นแต่กรณีที่เป็นความลับเท่านั้น กฎหมายจึงกำหนดให้ท่านมีสิทธิขอตรวจดูเอกสารพยานหลักฐานที่เจ้าหน้าที่ใช้ประกอบการพิจารณาได้เพื่อให้ท่านตรวจสอบความถูกต้องและอาจโต้แย้ง ชี้แจงหรือป้องกันสิทธิของตนได้

๗. สิทธิได้รับทราบเหตุผลของคำสั่ง (มาตรา ๓๗)

กรณีที่คำสั่งเป็นหนังสือ ท่านมีสิทธิที่จะได้รับทราบเหตุผลของเจ้าหน้าที่ อันประกอบด้วยข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย ข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจของการออกคำสั่งในเรื่องนั้นๆ ได้ เพื่อให้ท่านทราบได้ว่าเจ้าหน้าที่ได้พิจารณาคำขอโดยถูกต้องเหมาะสมหรือไม่อันจะทำให้ท่านสามารถโต้แย้งได้โดยถูกต้องทั้งการอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่ง หรือการฟ้องต่อศาลปกครอง

๘. สิทธิที่จะได้รับแจ้งวิธีการอุทธรณ์หรือโต้แย้งและสิทธิในการอุทธรณ์คำสั่ง (มาตรา ๔๐, ๔๔)

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ออกคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งให้ท่านปฏิบัติตามหรือมีคำสั่งไม่อนุญาตตามคำขอของท่าน ท่านสามารถอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งดังกล่าวได้ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในคำสั่ง ในการออกคำสั่งต่างๆ เจ้าหน้าที่จึงต้องแจ้งสิทธิการอุทธรณ์คำสั่ง พร้อมทั้งระบุวิธีการยื่นอุทธรณ์และระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์ไว้ในคำสั่งเพื่อให้ท่านได้ทราบด้วย และหากเจ้าหน้าที่ไม่แจ้งสิทธิและวิธีการอุทธรณ์ไว้ จะทำให้ระยะเวลาการใช้สิทธิอุทธรณ์ของท่านขยายเป็น ๑ ปี นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งครั้งแรก

การอุทธรณ์คำสั่งทางการปกครอง

(๑) กรณีคำสั่งใดไม่ได้ออกโดยรัฐมนตรีและไม่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองไว้เป็นการเฉพาะ ให้คู่กรณีอุทธรณ์คำสั่งทางการปกครองนั้น โดยยื่นต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว

(๒) คำอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือ โดยระบุข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริง หรือข้อกฎหมายที่อ้างอิงประกอบด้วย

(๓) การอุทธรณ์ไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่ง เว้นแต่จะมีการสั่งให้ทุเลาการบังคับ

(๔) ให้เจ้าหน้าที่พิจารณาคำอุทธรณ์และแจ้งผู้อุทธรณ์โดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์

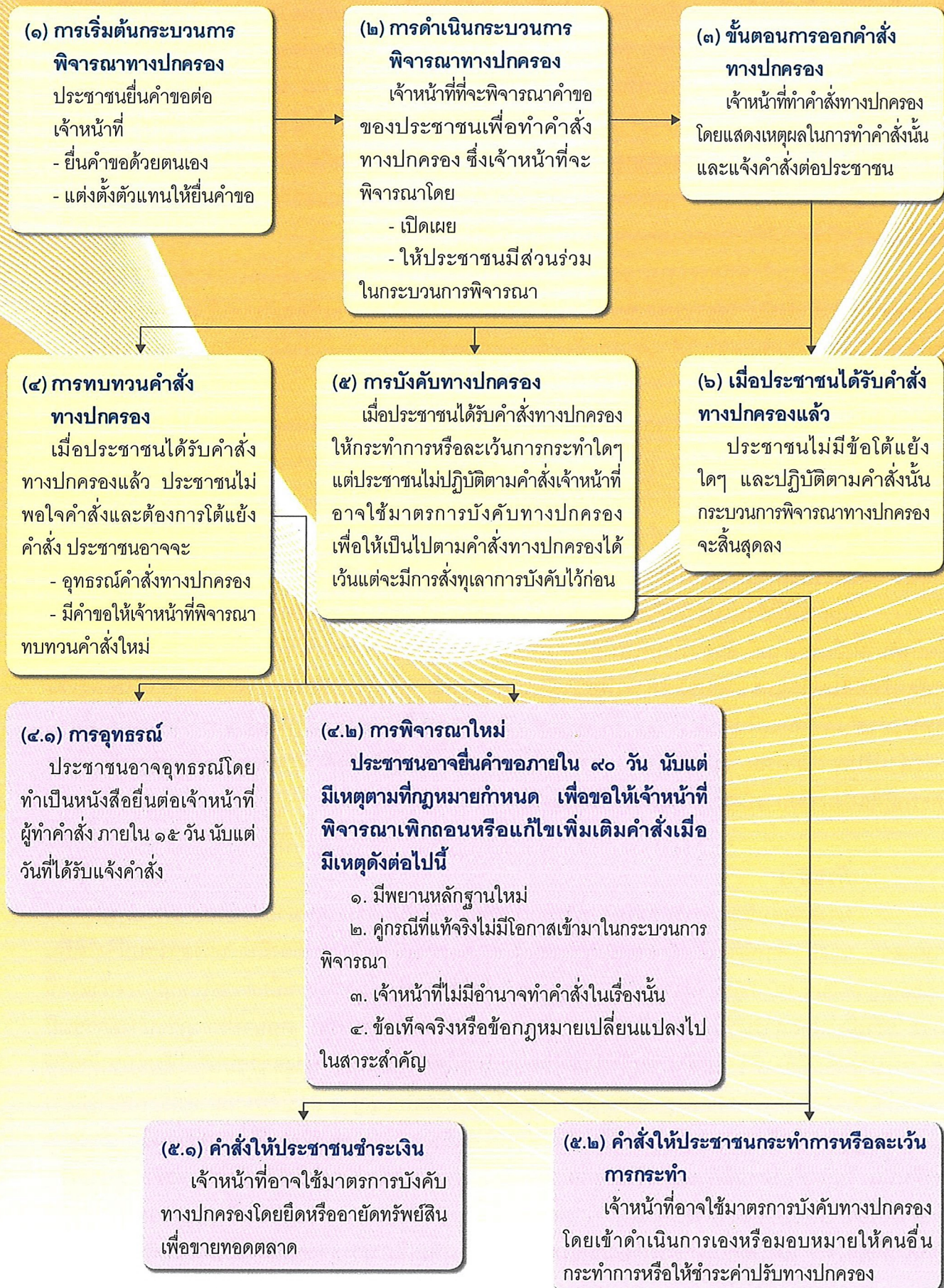
(๕) ถ้าเจ้าหน้าที่ไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมด หรือบางส่วน ก็ให้เร่งรายงานความเห็นพร้อมทั้งเหตุผลไปยังผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ภายในกำหนดสามสิบวันและให้ผู้มีอำนาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายงาน

๙. สิทธิในการขอให้พิจารณาใหม่ (มาตรา ๕๔)

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ออกคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งให้ท่านปฏิบัติตามหรือมีคำสั่งไม่อนุญาตตามคำขอของท่าน หากท่านไม่ได้อุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในคำสั่งท่านอาจยื่นคำขอให้เจ้าหน้าที่พิจารณาทบทวนคำสั่งเพื่อเพิกถอนหรือแก้ไขเพิ่มคำสั่งได้ ต่อเมื่อท่านมีพยานหลักฐานใหม่ ซึ่งทำให้ข้อเท็จจริงที่ยุติแล้วเปลี่ยนแปลงไป หรือเป็นกรณีที่ท่านเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากคำสั่งที่แท้จริง แต่ท่านไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาทำคำสั่งนั้นตั้งแต่ต้น หรือเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งไม่ได้เป็นผู้มีอำนาจออกคำสั่งนั้น หรือข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่เจ้าหน้าที่ใช้พิจารณาออกคำสั่งนั้นเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เป็นประโยชน์แก่ท่าน ทั้งนี้ ท่านต้องยื่นขอให้เจ้าหน้าที่พิจารณาทบทวนคำสั่งภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ท่านรู้เหตุที่ขอให้พิจารณาใหม่ได้

แผนภาพแสดงขั้นตอนการติดต่อหน่วยงานราชการ

ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

เมื่อท่านต้องไปติดต่อกับหน่วยงานราชการเพื่อขอใบอนุญาต หรืออนุมัติ หรือขอใบรับรองในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือเมื่อท่านได้รับคำสั่งจากเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติหรือห้ามปฏิบัติในเรื่องใดๆ ท่านอาจติดต่อกับหน่วยงานราชการได้ด้วยตนเอง หรือหากท่านไม่มีเวลาหรือไม่มีความรู้ในเรื่องที่ติดต่อกับทางราชการ ท่านอาจแต่งตั้งผู้แทนให้ดำเนินการแทนท่าน หรือมีที่ปรึกษาเพื่อไปติดต่อกับหน่วยงานราชการพร้อมกับท่านได้

ในกรณีที่ท่านยื่นคำขอต่อเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่จะต้องพิจารณาทำคำสั่งใดๆ ที่มีผลกระทบต่อการพิจารณาเพื่อทำคำสั่งปกครองดังกล่าวจะต้องกระทำโดยเปิดเผยและให้ท่านมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณา ซึ่งเจ้าหน้าที่จะต้องพิจารณาพยานหลักฐานต่างๆ อย่างรอบด้านและรับฟังพยานหลักฐานของท่านโดยเปิดโอกาสให้ท่านโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานได้

เมื่อเจ้าหน้าที่พิจารณาคำขอและได้ออกคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใด เจ้าหน้าที่จะต้องแสดงเหตุผลประกอบการทำคำสั่งนั้น โดยระบุข้อเท็จจริง ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และข้อสนับสนุนในการออกคำสั่งนั้น หากคำสั่งนั้นอาจอุทธรณ์ต่อไปได้ เจ้าหน้าที่จะต้องระบุสิทธิในการอุทธรณ์คำสั่ง พร้อมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการอุทธรณ์คำสั่ง

เมื่อท่านได้รับแจ้งคำสั่งจากเจ้าหน้าที่แล้ว หากท่านปฏิบัติตามคำสั่งโดยไม่มีข้อโต้แย้ง กระบวนการพิจารณาทางปกครองจะสิ้นสุดลง แต่หากท่านไม่พอใจคำสั่งนั้นท่านอาจจะอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งได้ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการอุทธรณ์ที่กำหนดไว้ในคำสั่ง หรือหากพ้นระยะเวลาอุทธรณ์แล้วท่านอาจยื่นคำขอให้เจ้าหน้าที่พิจารณาทบทวนคำสั่งเพื่อเพิกถอนหรือแก้ไขเพิ่มเติมคำสั่ง หากมีเงื่อนไขครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด

ในกรณีที่ท่านไม่ปฏิบัติตามคำสั่งทางปกครอง เจ้าหน้าที่อาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองเพื่อบังคับให้เป็นไปตามคำสั่งทางปกครองได้ในกรณีที่ท่านไม่ปฏิบัติตามคำสั่งให้ชำระเงินเจ้าหน้าที่อาจยึดหรืออายัดทรัพย์สินท่านและขายทอดตลาดเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ หรือในกรณีที่ท่านไม่กระทำการหรือละเว้นการกระทำตามที่กำหนดในคำสั่งเจ้าหน้าที่อาจเข้าดำเนินการเองหรือมอบหมายให้คนอื่นกระทำการหรือให้ท่านชำระค่าปรับทางปกครอง อย่างไรก็ตาม หากท่านไม่เห็นด้วยกับคำสั่งบังคับทางปกครองดังกล่าว ท่านอาจอุทธรณ์โต้แย้งมาตรการบังคับทางปกครองได้เช่นกัน

ตัวอย่าง

นางสาวชนนีต้องการต่อเติมอาคารพาณิชย์ขนาดสี่ชั้น ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารกำหนดว่า นางสาวชนนีต้องยื่นคำขออนุญาตต่อเติมอาคารต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น นางสาวชนนีจึงได้ยื่นคำขออนุญาตต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาคำขอ อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่าในการยื่นคำขอใบอนุญาตครั้งแรกนี้ นางสาวชนนีนำเอกสารมาไม่ครบ จึงต้องกลับไปนำเอกสารมายื่นเพิ่มเติม ต่อมาปรากฏว่านางสาวชนนีมีอาการบาดเจ็บที่ข้อเท้า ไม่สามารถไปยื่นคำขออนุญาตได้ด้วยตนเอง นางสาวชนนีจึงได้มอบหมายให้นางสาวหญิงวรรณไปยื่นคำขอใบอนุญาตแทน เมื่อเจ้าหน้าที่ได้รับคำขอใบอนุญาต และได้พิจารณาเอกสารประกอบการยื่นคำขออนุญาตต่อเติมอาคารแล้ว ในเบื้องต้น เจ้าหน้าที่เห็นว่า แบบของอาคารที่นางสาวชนนีขออนุญาตต่อเติมนั้น ไม่ถูกต้องตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร จึงได้แจ้งให้นางสาวชนนีมายื่นเอกสารเกี่ยวกับแบบของอาคารเพิ่มเติม นางสาวชนนีเกรงว่าตนไม่สามารถอธิบายเรื่องแบบของอาคารให้เจ้าหน้าที่เข้าใจได้ ในวันที่ยื่นเอกสารเกี่ยวกับแบบของอาคารเพิ่มเติม นางสาวชนนีจึงได้ให้นายหริพันธุ์ ซึ่งเป็น

วิศวกรควบคุมการก่อสร้างไปเป็นผู้อธิบายเกี่ยวกับแบบของอาคารด้วย เมื่อเจ้าหน้าที่ได้รับเอกสารเพิ่มเติม และได้ฟังคำชี้แจงเพิ่มเติมจากนางสาวชนนีและนายหริพันธุ์แล้ว แต่ยังมีความเห็นว่าแบบของอาคารที่ขอต่อเติมนั้น ยังไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงมีคำสั่งไม่อนุญาตให้นางสาวชนนีต่อเติมอาคารพาณิชย์ พร้อมทั้งแจ้งในคำสั่งว่านางสาวชนนีมีสิทธิอุทธรณ์คัดค้านคำสั่งได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในคำสั่ง

เมื่อนางสาวชนนีได้รับแจ้งคำสั่งไม่อนุญาตให้ต่อเติมอาคารพาณิชย์แล้ว ปรากฏว่านางสาวชนนีไม่เห็นด้วยกับการไม่อนุญาตให้ต่อเติมอาคารดังกล่าว จึงได้อุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในคำสั่ง ซึ่งมีผลให้ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์อาจแก้ไขหรือยกเลิกคำสั่งไม่อนุญาตให้ต่อเติมอาคารได้

จากบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มีความสำคัญต่อทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่ กล่าวคือกฎหมายนี้กำหนดให้ประชาชนมีสิทธิหลายประการในการติดต่อกับทางราชการ เช่น สิทธิได้รับการพิจารณาจากเจ้าหน้าที่ซึ่งมีความเป็นกลาง สิทธิได้รับคำแนะนำและได้รับแจ้งสิทธิหน้าที่ต่างๆ จากเจ้าหน้าที่ สิทธิที่จะได้ตรวจดูเอกสารของเจ้าหน้าที่ สิทธิที่จะรับทราบเหตุผลของคำสั่ง ฯลฯ ซึ่งสิทธิต่างๆ เหล่านี้มีผลให้การยื่นคำขอใบอนุญาต ขออนุมัติ หรือขอใบรับรองของประชาชนจะได้รับการพิจารณาอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม ในขณะที่เจ้าหน้าที่จะต้องให้ความสำคัญกับสิทธิต่างๆ ของประชาชนตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เพราะหากเจ้าหน้าที่ละเลยสิทธิประการใดประการหนึ่งของประชาชนแล้ว อาจมีผลให้เจ้าหน้าที่พิจารณาคำขอของประชาชนโดยไม่ชอบด้วยกระบวนการพิจารณาทางปกครองตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และทำให้คำสั่งทางปกครองไม่ชอบด้วยกฎหมาย

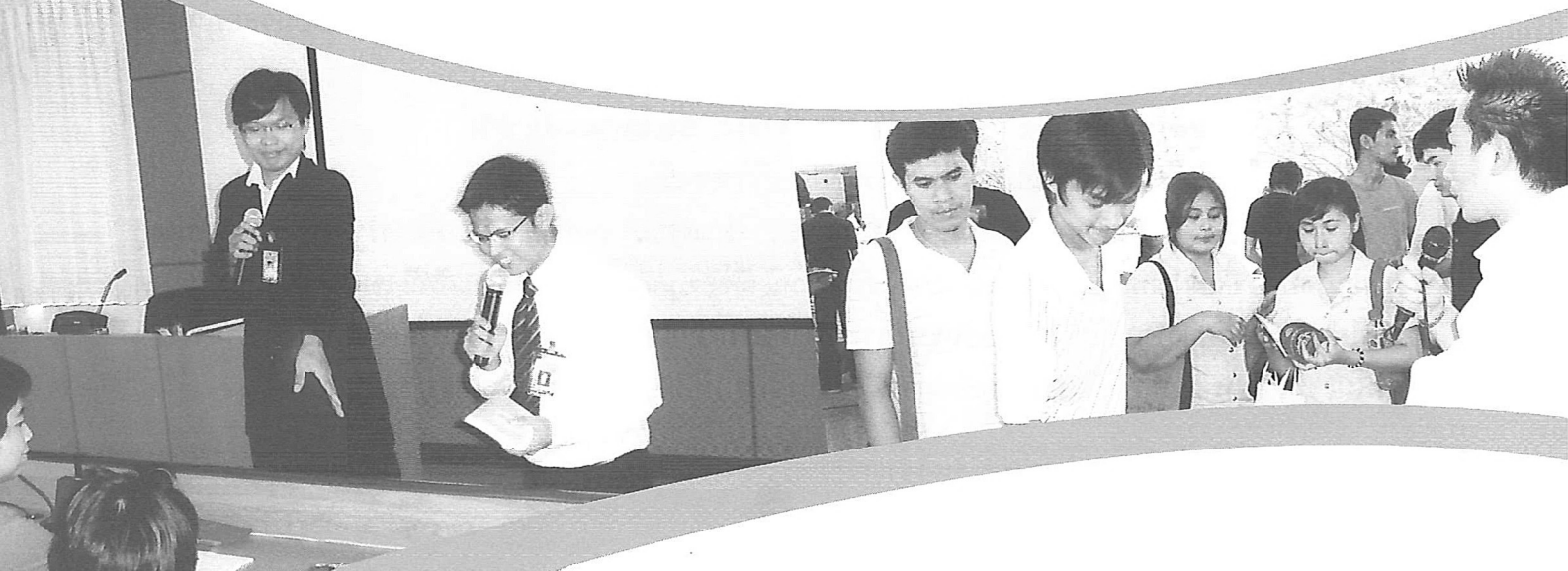
ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่ควรให้ความสำคัญต่อพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง โดยศึกษาและทำความเข้าใจกฎหมายดังกล่าวเพื่อให้ตนได้ทราบถึงสิทธิต่างๆ และขั้นตอนการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

สำนักงานคณะกรรมการอรรถศาสตร์
เฉลิมพระเกียรติ

ສ່ວນທີ ໒

ສາຣະສຳຄັນຂອງພຣະຣາຊບັນຍາດິວິຣັບຊິປຽນ
ຣາຊກາງປກອງ ພ.ຣ. ໒໕໓໔

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติ ราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

๑. บททั่วไป

๑.๑ วันใช้บังคับ (มาตรา ๒) ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๔๐ เป็นต้นไป

๑.๒ ความเป็นกฎหมายกลาง (มาตรา ๓) กรณีไม่มีหลักเกณฑ์ตามกฎหมายเฉพาะหรือมีแต่หลักเกณฑ์ดังกล่าวมีมาตรฐานต่ำกว่ากฎหมายนี้ ให้ปฏิบัติตามกฎหมายนี้ เว้นแต่กรณีของขั้นตอน และระยะเวลา ในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งให้เป็นไปตามกฎหมายเฉพาะ

๑.๓ กรณียกเว้นไม่ใช้บังคับกฎหมายนี้ (มาตรา ๔)

(๑) การดำเนินงานของรัฐสภาในฐานะองค์กรนิติบัญญัติและคณะรัฐมนตรี

(๒) องค์การที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะ เช่น ตุลาการรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๓) การดำเนินงานของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีในทางนโยบายโดยตรงคือในฐานะที่เป็นองค์กรทางการเมือง มิใช่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย

(๔) การพิจารณาพิพากษาคดีของศาล รวมทั้งการดำเนินการในกระบวนการวิธีพิจารณาการบังคับคดี การวางทรัพย์

(๕) การวินิจฉัยและสั่งการในเรื่องร้องทุกข์ตามกฎหมาย ว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๖) การดำเนินนโยบายต่างประเทศ

(๗) ราชการทหารในการป้องกันและรักษาความมั่นคงของราชอาณาจักร

(๘) การดำเนินการตามกระบวนยุติธรรมทางอาญา ซึ่งต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอยู่แล้ว

(๙) การดำเนินการขององค์กรทางศาสนา เช่น มหาเถรสมาคม

(๑๐) การดำเนินการที่มีพระราชกฤษฎีกายกเว้น

๑.๔ ความหมายของ “คำสั่งทางปกครอง” (มาตรา ๕) การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจรัฐที่มีอยู่ตามกฎหมาย อันมีผลกระทบทางกฎหมายต่อสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลเป็นการเฉพาะกรณี เช่น การอนุมัติ อนุญาต การไม่อนุมัติ ไม่อนุญาต การวินิจฉัยอุทธรณ์ การรับรองสิทธิ การรับจดทะเบียน หรือคำสั่งให้กระทำการใดๆ แต่ไม่รวมถึงการออกกฎที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไป

๒. เจ้าหน้าที่

๒.๑ ความหมายของ “เจ้าหน้าที่” (มาตรา ๕)

เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ว่าจะเป็นบุคคลคนเดียวหรือคณะบุคคล (คณะกรรมการ) และไม่จำเป็นต้องเป็นข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรที่ใช้อำนาจรัฐ หรือบุคคลอื่นที่ได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจรัฐ เช่น สภานายความ แพทยสภา ช่างรังวัดเอกชน เป็นต้น

๒.๒ เจ้าหน้าที่ต้องมีความเป็นกลาง กฎหมายห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนได้เสียหรือจะขาดความเป็นกลางเป็นผู้ทำคำสั่งทางปกครองได้

(๑) เจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนได้เสีย หรือจะขาดความเป็นกลางในการทำคำสั่งทางปกครองโดยเงื่อนไขภายนอก (มาตรา ๑๓) กรณีเช่นนี้ พิจารณาจากสภาพทางกฎหมายของเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนได้เสียโดยไม่ต้องคำนึงถึงมูลเหตุจูงใจภายในในการออกคำสั่งทางปกครอง กรณีเหล่านี้ ได้แก่

(ก) เจ้าหน้าที่เป็นคู่กรณีเอง

(ข) เจ้าหน้าที่เป็นคู่หมั้นหรือคู่สมรสของคู่กรณี

(ค) เจ้าหน้าที่เป็นบุพการี ผู้สืบสันดาน พี่น้อง หรือลูกพี่ลูกน้องหรือเป็นญาติทางการสมรสของคู่กรณี

(ง) เจ้าหน้าที่เป็นหรือเคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้พิทักษ์ หรือตัวแทนของคู่กรณี

(จ) เจ้าหน้าที่เป็นเจ้านาย ลูกหนี้ หรือนายจ้างของคู่กรณี

(ฉ) กรณีอื่นๆ ที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๒) เจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนได้เสีย หรือจะขาดความเป็นกลางในการทำคำสั่งทางปกครอง โดยเงื่อนไขภายใน เช่น เคยอุปถัมภ์ หรือทะเลาะวิวาทกับคู่กรณี (มาตรา ๑๖)

๒.๓ ข้อยกเว้นกรณีของเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนได้เสียหรือเข้าข่ายขาดความเป็นกลางสามารถทำคำสั่งทางปกครองได้ (มาตรา ๑๘)

(๑) กรณีเป็นความจำเป็นเร่งด่วนหากล่าช้าจะเกิดความเสียหายแก่ประโยชน์สาธารณะ

(๒) สิทธิของบุคคลจะเสียหายโดยแก้ไขไม่ได้

(๓) ไม่มีเจ้าหน้าที่อื่นปฏิบัติหน้าที่แทนผู้มีส่วนได้เสีย

กรณีเหล่านี้เจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนได้เสียสามารถทำคำสั่งทางปกครองได้ แต่ทั้งนี้คำสั่งทางปกครองดังกล่าวจะสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อได้ความจริงว่าเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนได้เสียได้พิจารณาและทำคำสั่งโดยความเป็นธรรม

๒.๔ การดำเนินการเมื่อเกิดกรณีเจ้าหน้าที่เป็นผู้มีส่วนได้เสียหรือจะขาดความเป็นกลาง

(๑) เจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนได้เสียหยุดการดำเนินการเองและรายงานผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปชั้นหนึ่งทราบ เพื่อมีคำสั่งต่อไป (มาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๖ (๑))

(๒) เมื่อคู่กรณีคัดค้านให้หยุดการดำเนินการและรายงานผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปชั้นหนึ่งทราบเพื่อมีคำสั่งต่อไป (มาตรา ๑๔)

(๓) หากเป็นกรณีของการเป็นกรรมการ ให้ประธานกรรมการเรียกประชุมคณะกรรมการเพื่อวินิจฉัยโดยกรรมการที่ถูกคัดค้านไม่สามารถเข้าร่วมในที่ประชุมได้ (มาตรา ๑๕)

(๔) หากเป็นกรณีมีการคัดค้านตามมาตรา ๑๖ ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนได้เสียเห็นว่าตนไม่มีเหตุตามที่คัดค้านให้ดำเนินการต่อไปแต่ต้องรายงานผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปชั้นหนึ่งหรือประธานกรรมการ

ทราบด้วยและให้ผู้บังคับบัญชาหรือคณะกรรมการแล้วแต่กรณีวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นมีอำนาจทำคำสั่งทางปกครองในเรื่องนั้นหรือไม่ (มาตรา ๑๖ (๒))

(๕) การกระทำใดๆ ของเจ้าหน้าที่หรือกรรมการที่ได้กระทำไปก่อนหยุด การพิจารณาไม่เสียไป เว้นแต่เจ้าหน้าที่ผู้เข้าปฏิบัติหน้าที่แทนผู้ถูกคัดค้านหรือคณะกรรมการแล้วแต่กรณีจะเห็นสมควรดำเนินการส่วนหนึ่งส่วนใดเสียใหม่ (มาตรา ๑๗)

๓. คู่กรณี

๓.๑ ความหมายของ “คู่กรณี” คู่กรณีหมายถึง เอกชนผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการพิจารณาเพื่อออกคำสั่งทางปกครอง ซึ่งได้แก่บุคคล ดังนี้ (มาตรา ๕ และมาตรา ๒๑)

- (๑) ผู้ยื่นคำขอ เช่น กรณีการขออนุญาตตั้งโรงงาน
- (๒) ผู้คัดค้านคำขอ เช่น กรณีการคัดค้านการออกโฉนดที่ดินของบุคคลอื่น
- (๓) ผู้อยู่ในข้อบังคับหรือจะอยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครอง เช่น กรณีที่อาจจะถูกเพิกถอน

โฉนดที่ดิน

(๔) ผู้ที่สิทธิกระทบกระเทือนโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้ เช่น กรณีเจ้าของที่ดินซึ่งอยู่ใกล้กับที่ดินที่สร้างโรงงาน

๓.๒ ความสามารถของคู่กรณี ผู้ที่เป็นคู่กรณีจะต้องเป็นผู้บรรลุนิติภาวะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือกรณีที่ถูกกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น (มาตรา ๒๒)

๓.๓ สิทธิของคู่กรณี

- (๑) สิทธิแต่งตั้งทนายหรือที่ปรึกษา (มาตรา ๒๓)
- (๒) สิทธิแต่งตั้งตัวแทน (มาตรา ๒๔)

๒.๑ ประเภทของตัวแทน

- (๑) ตัวแทนของคู่กรณีรายเดียว (มาตรา ๒๔ วรรคแรก)
- (๒) ตัวแทนร่วมของคู่กรณีเกิน ๕๐ คน (มาตรา ๒๕)
 - (ก) กรณียื่นคำขอโดยการร่วมกันลงชื่อเกิน ๕๐ คน “ลงรายชื่อทางว่าว”
 - (ข) กรณีมีคำขอจากบุคคลเกิน ๕๐ คน “คำร้องเรียนโรเนียว”
 - (ค) กรณีที่มีคำขอในเรื่องเดียวกันเกิน ๕๐ คน และไม่ได้กำหนดตัวแทน

เจ้าหน้าที่ที่จะเป็นผู้แต่งตั้งตัวแทนร่วม

๒.๒ ความสัมพันธ์ระหว่างคู่กรณีกับตัวแทน

(๑) เมื่อได้ตั้งตัวแทนไว้แล้วเจ้าหน้าที่จะเรียกให้คู่กรณีกระทำการไม่ได้ เว้นแต่จะเป็นหน้าที่โดยตรงของคู่กรณี ซึ่งจะต้องกระทำการด้วยตนเอง

(๒) เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองและประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

๒.๓ ความสิ้นสุดของการเป็นตัวแทน

(๑) คู่กรณีบอกเลิกการให้เป็นตัวแทน ถ้าเป็นกรณีที่มีการตั้งตัวแทนร่วม และตัวแทนร่วมเป็นบุคคลธรรมดา คู่กรณีแต่ละรายมีอิสระที่จะบอกเลิก การให้ตัวแทนร่วมดำเนินการแทนตนได้

(๒) คู่กรณีถึงแก่ความตาย หรือความสามารถของคู่กรณีเปลี่ยนแปลงไปไม่มีผล
ทำให้ความเป็นตัวแทนระงับลงเว้นแต่ผู้สืบสิทธิตามกฎหมายจะถอนการตั้งตัวแทน

๔. การพิจารณาออกคำสั่งทางปกครอง

ก่อนมีพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ นั้น ไม่มีกฎหมายกลางกำหนด
กระบวนการพิจารณาออกคำสั่งทางปกครองของเจ้าหน้าที่ กฎหมายแต่ละฉบับมักมีเพียงบทบัญญัติให้อำนาจ
เจ้าหน้าที่ในการออกคำสั่ง เช่น สั่งให้บุคคลกระทำหรืองดเว้นกระทำ อนุญาต อนุมัติ จดทะเบียน หรือเพิกถอน
ใบอนุญาต เป็นต้น แต่มักไม่มีบทบัญญัติกำหนดว่าในการออกคำสั่งเจ้าหน้าที่จะต้องดำเนินการอย่างไร
หรือแม้มีบทบัญญัติกำหนดวิธีดำเนินการก็เป็นเพียงหลักเกณฑ์กว้างๆ ซึ่งเจ้าหน้าที่สามารถใช้ดุลยพินิจในการ
ดำเนินการได้อย่างกว้างขวางหรือไม่ก็เป็นการกำหนดวิธีดำเนินการที่มุ่งประสงค์ให้เกิดความสะดวกในการปฏิบัติงาน
ของเจ้าหน้าที่มากกว่าเพื่อคุ้มครองสิทธิของประชาชนหรือผู้ที่จะต้องได้รับผลกระทบจากคำสั่งนั้น ซึ่งผลที่เกิดขึ้น
ตามมาก็คือ ทำให้การสั่งการของเจ้าหน้าที่เกิดความผิดพลาดได้ง่าย เช่น สั่งการโดยเข้าใจข้อเท็จจริงผิดหรือ
ทำให้การปฏิบัติราชการทางปกครองไม่โปร่งใส สร้างภาพด้านลบให้แก่ภาคราชการ รวมทั้งอาจเกิดข้อพิพาทขึ้น
โดยง่าย ซึ่งทำให้มีการร้องเรียนหรือฟ้องคดีในภายหลังมากขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงได้มีการ
ตราพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ขึ้นเพื่อให้เป็นกฎหมายกลางในการกำหนด
กระบวนการพิจารณาออกคำสั่งทางปกครองของเจ้าหน้าที่ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์
เกี่ยวกับการพิจารณาออกคำสั่งทางปกครองไว้ในส่วนที่ ๓ ตั้งแต่มาตรา ๒๖ ถึงมาตรา ๓๓ โดยมี
สาระสำคัญดังนี้

(๑) การกำหนดภาษาที่ใช้ในการพิจารณาทางปกครอง เอกสารที่ยื่นต่อเจ้าหน้าที่ต้องจัดทำเป็น
ภาษาไทยถ้าเอกสารเป็นภาษาต่างประเทศคู่กรณีต้องจัดทำคำแปลเป็นภาษาไทยที่มีการรับรองความถูกต้อง
มาให้ภายในระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่กำหนดโดยให้ถือว่าได้มีการยื่นเอกสารต่อเจ้าหน้าที่ เมื่อเจ้าหน้าที่ได้รับ
คำแปลนั้นแล้วแต่เจ้าหน้าที่จะยอมรับเอกสารที่เป็นภาษาต่างประเทศก็ให้ถือว่าได้มีการยื่นเมื่อเจ้าหน้าที่
ได้รับเอกสารนั้น ส่วนหลักเกณฑ์ในการรับรองความถูกต้องคำแปลเอกสารเป็นภาษาไทยก็ดี กรณีที่ให้ออมรับ
เอกสารภาษาต่างประเทศก็ดี จะได้มีการกำหนดโดยกฎกระทรวงต่อไป (มาตรา ๒๖)

(๒) หลักการพิจารณาแบบไต่สวนเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการพิจารณาเรื่องทางปกครองต้อง
รับผิดชอบในการรวบรวมและตรวจสอบข้อเท็จจริง และพิจารณาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องให้ครบถ้วน ทั้งนี้ ไม่ว่า
จะเป็นกรณีที่การพิจารณาริเริ่มโดยเอกชน (เช่น กรณีขอรับใบอนุญาต) หรือเจ้าหน้าที่เป็นผู้ริเริ่มเอง (เช่น
การเพิกถอนใบอนุญาต) โดยเจ้าหน้าที่มีหน้าที่ดังนี้

(๒.๑) หน้าที่ในการแจ้งให้คู่กรณีทราบถึงสิทธิและหน้าที่ต่างๆ ในกระบวนการพิจารณา
อย่างชัดเจนและคอยช่วยเหลือให้คู่กรณีดำเนินการให้ถูกต้อง (มาตรา ๒๗)

(๒.๒) หน้าที่ในการตรวจสอบข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาออกคำสั่งทางปกครอง
โดยไม่จำกัดเฉพาะข้อเท็จจริงที่ได้มาจากคู่กรณี (มาตรา ๒๘) ดังนั้น ถ้าข้อเท็จจริงที่ได้มาจากคู่กรณีไม่เพียงพอ
เจ้าหน้าที่ต้องหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม หรือหากไม่แน่ใจในความถูกต้องของข้อเท็จจริง ก็จะต้องทำการตรวจสอบ
โดยแสวงหาพยานหลักฐานเพิ่มเติมหรือรับฟังความเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามแนวทางที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๙

ส่วนคู่กรณีมีหน้าที่ให้ความร่วมมือแก่เจ้าหน้าที่มีเช่นนั้นหากเกิดความผิดพลาดขึ้นอาจต้องร่วมรับผิดชอบ หรือมีอาจเรียกร้องค่าเสียหายได้

(๓) หลักการให้คู่กรณีมีสิทธิโต้แย้งข้อเท็จจริงและมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณา หลักการในข้อนี้ใช้ควบคู่กับหลักการได้ส่วนตามข้อ ๒ และก่อให้เกิดสิทธิแก่คู่กรณี ดังนี้

(๓.๑) สิทธิในการได้รับคำแนะนำและได้รับแจ้งสิทธิหน้าที่ของตนในกระบวนการพิจารณา รวมถึงผลกระทบสิทธิหน้าที่จากคำสั่งทางปกครองที่จะเกิดขึ้น (มาตรา ๒๗) ตลอดจนสิทธิในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองและระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือโต้แย้งนั้นตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๐

(๓.๒) สิทธิในการทราบข้อเท็จจริง ข้อกล่าวหาอย่างเพียงพอภายในระยะเวลาอันสมควร เพื่อให้สามารถโต้แย้งและแก้ข้อกล่าวหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เว้นแต่กรณีตามข้อยกเว้นที่กฎหมายกำหนด โดยเหตุเกี่ยวกับความเร่งด่วน หรือสภาพของเรื่อง ซึ่งหากเจ้าหน้าที่เห็นควรก็อาจยังคงให้อีกคู่กรณีโต้แย้งได้ตามความเหมาะสมแต่ต้องไม่ก่อให้เกิดผลเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประโยชน์สาธารณะ (มาตรา ๓๐)

(๓.๓) สิทธิในการขอตรวจดูเอกสารที่จำเป็นแก่การใช้สิทธิโต้แย้งหรือพิสูจน์ข้อเท็จจริง หรือแก้ข้อกล่าวหา (มาตรา ๓๑) แต่ไม่รวมถึงต้นร่างคำวินิจฉัยและเอกสารที่ต้องรักษาไว้เป็นความลับ (มาตรา ๓๒)

(๔) กำหนดให้การพิจารณาเรื่องต้องดำเนินการโดยรวดเร็วและใช้เวลาที่แน่นอน มาตรา ๓๓ กำหนดให้คณะรัฐมนตรีวางระเบียบเพื่อให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐกำหนดเวลาสำหรับการพิจารณาตามความเหมาะสมเท่าที่ไม่ขัดแย้งกับกฎหมายหรือกฎที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน

๕. แบบของคำสั่งทางปกครอง

มาตรา ๓๔ กำหนดเป็นหลักการว่า คำสั่งทางปกครองจะเป็นหนังสือหรือทำโดยวาจาหรือเป็นรูปแบบอื่นก็ได้ โดยทั่วไปแล้วคำสั่งทางปกครองจะเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนหรือโดยสภาพการณ์คำสั่งทางปกครองอาจทำเป็นวาจาหรือรูปแบบอื่นก็ได้ หากกฎหมายเฉพาะระบุไว้ชัดเจนว่าเจ้าหน้าที่จะต้องทำคำสั่งในเรื่องใดเป็นหนังสือ เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งก็ไม่อาจทำคำสั่งในรูปแบบอื่นได้ เพราะเป็นการขัดต่อกฎหมายอย่างชัดเจน สำหรับคำสั่งทางปกครองนั้นอาจแบ่งได้เป็น ๓ รูปแบบ คือ

(๕.๑) คำสั่งด้วยวาจา โดยทั่วไปจะเป็นการทำคำสั่งในกรณีเร่งด่วนและมีได้มีสิ่งใดเป็นหลักฐาน เช่น การสั่งการของเจ้าพนักงานจราจร การสั่งการของเจ้าหน้าที่ตำรวจดับเพลิงกรณีเกิดเพลิงไหม้ หากผู้รับคำสั่งร้องขอโดยมีเหตุอันสมควรภายใน ๗ วันนับแต่วันที่เจ้าหน้าที่มีคำสั่งโดยขอให้ยืนยันเป็นหนังสือ เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งต้องยืนยันคำสั่งนั้นเป็นหนังสือ (มาตรา ๓๕)

(๕.๒) คำสั่งเป็นหนังสือ มาตรา ๓๖ กำหนดให้คำสั่งที่ทำเป็นหนังสือต้องมีรายการอย่างน้อยดังต่อไปนี้ วันเดือนปีที่ทำคำสั่ง ชื่อและตำแหน่งผู้ทำคำสั่ง ลายมือชื่อของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่ง และมาตรา ๓๗ ได้กำหนดให้คำสั่งที่ทำเป็นหนังสือต้องจัดให้มีเหตุผลประกอบด้วยข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ข้อกฎหมายที่อ้างอิงและข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนในการใช้ดุลยพินิจการบังคับให้คำสั่งที่ทำเป็นหนังสือต้องแสดงเหตุผลเป็นการบังคับให้เจ้าหน้าที่ระมัดระวังในการทำคำสั่งอันมีผลไปทางการป้องกันไม่ให้ใช้อำนาจโดยไม่ชอบ

ได้อีกทั้งทำให้คู่กรณีได้ทราบว่าตนได้รับการปฏิบัติโดยถูกต้องหรือไม่ อันจะเป็นประโยชน์แก่การควบคุมทางกฎหมายโดยการพิจารณาบทพจน์ในกระบวนการยุติธรรมทางปกครองต่อไป อย่างไรก็ตามมาตรา ๓๗ ได้กำหนดข้อยกเว้นในกรณีที่ไม่ต้องจัดให้มีการให้เหตุผลไว้ ๕ กรณี ดังนี้คือ

(๑) ผลของคำสั่งทางปกครองตรงตามคำขอของคู่กรณีและไม่กระทบสิทธิของบุคคลอื่น แต่หากไปกระทบสิทธิบุคคลอื่น เช่น การขออนุญาตก่อสร้างอาคาร ขอบเปิดกิจการสถานเริงรมย์ หรือขอตั้งโรงงาน ผู้ออกคำสั่งต้องให้เหตุผลที่ทางการอนุญาตไว้ด้วย

(๒) เหตุผลนั้นรู้อยู่โดยไม่จำเป็นต้องระบุอีก เช่น การยื่นขอคัดสำเนาทะเบียนบ้าน

(๓) กรณีที่ต้องรักษาไว้เป็นความลับก็ไม่จำเป็นต้องแจ้งเหตุผล แต่อาจให้เหตุผลในระบียบภายในขององค์กรเองก็ได้

(๔) การออกคำสั่งด้วยวาจาซึ่งจะระบุเหตุผลไม่ได้โดยสภาพ

(๕) กรณีเร่งด่วนหากระบุเหตุผลอาจทำให้การงานล่าช้าเกินควรในกรณีที่มีกฎหมายเฉพาะบังคับให้แสดงเหตุผล และกรณีมีประกาศของนายกรัฐมนตรีหรือผู้ได้รับมอบหมายตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง จะต้องระบุเหตุผลไว้พร้อมกับคำสั่ง การไม่ให้เหตุผลย่อมเป็นการกระทำที่ขัดต่อบทบัญญัติของกฎหมาย คำสั่งดังกล่าวย่อมไม่มีผล

(๕.๓) คำสั่งโดยวิธีอื่น โดยหลักแล้วคำสั่งทางปกครองอาจเกิดขึ้นตามสภาพความจำเป็นแห่งสถานการณ์ และผู้ทำคำสั่งดังกล่าวไม่อาจทำเป็นลายลักษณ์อักษรหรือด้วยวาจาได้ เช่น การให้สัญญาณมือของเจ้าพนักงานตำรวจจราจร สัญญาณธงของเจ้าหน้าที่การรถไฟ หรือเจ้าหน้าที่กรมเจ้าท่าหรือสัญญาณไฟจราจร สัญญาณไฟกระพริบของประกาศกร ซึ่งโดยลักษณะเป็นคำสั่งประเภทหนึ่ง

นอกเหนือจากรูปแบบของคำสั่งทางปกครองแล้ว มาตรา ๓๗ ได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองอาจกำหนดเงื่อนไขในคำสั่งทางปกครองซึ่งการกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวจะทำได้เท่าที่จำเป็นเพื่อให้สำเร็จวัตถุประสงค์ของกฎหมาย เช่น การอนุญาตให้ประกอบกิจการขนส่ง โดยมีเงื่อนไขบังคับให้ผู้ประกอบการจะต้องจัดให้มีประกันชีวิตผู้โดยสาร เงื่อนไขเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายตามความเหมาะสมแก่กรณี ได้แก่

(๑) กำหนดให้สิทธิหรือภาระหน้าที่เริ่มมีผลหรือสิ้นสุด ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง เช่น ออกใบอนุญาตให้มีผลตั้งแต่วันใด และสิ้นสุดในวันใด

(๒) กำหนดให้การเริ่มมีผลหรือสิ้นสุดของสิทธิหรือภาระหน้าที่ต้องขึ้นกับเหตุการณ์ในอนาคตที่ไม่แน่นอน เช่น กำหนดเป็นเงื่อนไขบังคับก่อนหรือเงื่อนไขบังคับหลัง เช่น ออกใบอนุญาตให้ตั้งโรงงาน แต่มีเงื่อนไขให้มีผลนับแต่ผู้ขออนุญาตได้ดำเนินการจัดให้มีการบำบัดน้ำเสียในบริเวณนั้นหรือออกใบอนุญาตขับขี่ให้แต่มีเงื่อนไขสิ้นสุดหากตรวจสายตาไม่ผ่านใบอนุญาตสิ้นสุดทันที

(๓) ขอสงวนสิทธิที่จดยกเลิกคำสั่งทางปกครอง เช่น อนุญาตขึ้นทะเบียนยานอันตรายให้เพราะยังไม่มียานที่มีประสิทธิภาพดี โดยมีข้อสงวนว่าอาจเพิกถอนได้หากพบว่ามียานอันตรายแก่ผู้ใช้

(๔) กำหนดภาระหน้าที่ให้แก่ผู้รับประโยชน์ เช่น อนุญาตให้สร้างโรงแรมแต่ต้องจัดให้มีที่จอดรถ

๖. ผลของคำสั่งทางปกครอง

มาตรา ๔๒ วางหลักไว้ชัดเจนว่าคำสั่งทางปกครองมีผลใช้บังคับบุคคลตั้งแต่วันที่ผู้รับแจ้งเป็นต้นไป และคำสั่งดังกล่าวย่อมมีผลตราบเท่าที่ยังไม่มีการเพิกถอนหรือสิ้นผลโดยเงื่อนไขเวลา คำสั่งทางปกครองที่มีข้อบกพร่องในวิธีพิจารณา หรือบกพร่องในแบบคำสั่งทางปกครองย่อมไม่ทำให้คำสั่งทางปกครองเป็นโมฆะหรือเสียเปล่ามาแต่ต้น หากไม่กระทำผิดวิธีพิจารณาหรือขาดความชัดเจนในรูปแบบในสาระสำคัญสำหรับการแก้ไขข้อบกพร่องในคำสั่งทางปกครองอาจแยกเป็น ๒ กรณี ดังนี้

(๖.๑) การแก้ไขคำสั่งทางปกครองที่มีข้อบกพร่องในวิธีพิจารณาขั้นตอนในการทำคำสั่งทางปกครองไม่ใช่เนื้อหาของคำสั่งทางปกครอง หากเนื้อหาบกพร่องก็ต้องเพิกถอนคำสั่งทางปกครองสถานเดียว หากเนื้อถูกต้องแต่บกพร่องในเรื่องวิธีพิจารณา มาตรา ๔๑ กำหนดหลักเกณฑ์ให้แก้ไขข้อบกพร่องได้ ๔ กรณี คือ

(๑) การออกคำสั่งทางปกครองที่เจ้าหน้าที่ออกเองไม่ได้ เว้นแต่จะมีคำขอนั้น ถ้าเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการไปแล้วโดยยังไม่มีผู้ขอข้อบกพร่องดังกล่าวอาจแก้ไขได้เมื่อมีผู้ยื่นคำขอให้กระทำโดยถูกต้อง เช่น ในหนังสือมอบอำนาจขอนำเข้าวัตถุอันตรายผู้รับมอบอำนาจมาขออนุญาตนำเข้าจากเจ้าหน้าที่แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่าวัตถุอันตรายดังกล่าวจะต้องมีการขึ้นทะเบียนก่อนจึงจะนำเข้าได้เจ้าหน้าที่อาจขึ้นทะเบียนให้โดยแจ้งให้ผู้รับมอบอำนาจทำหนังสือมอบอำนาจให้ถูกต้องในภายหลัง

(๒) คำสั่งทางปกครองที่ไม่ระบุเหตุผลถือเป็นข้อบกพร่องสำคัญ หากเจ้าหน้าที่จัดให้มีเหตุผลในภายหลังแล้วคำสั่งทางปกครองนั้นถือว่าสมบูรณ์

(๓) คำสั่งทางปกครองที่ต้องรับฟังคู่กรณี แต่หากคำสั่งที่ออกมามีข้อบกพร่องโดยรับฟังน้อยเกินไปไม่มีเอกสารครบถ้วน หากภายหลังได้รับฟังแล้วและผลการพิจารณาไม่เปลี่ยนไปจากเดิมถือว่าคำสั่งนั้นได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์แล้ว

(๔) คำสั่งทางปกครองที่ต้องให้เจ้าหน้าที่อื่นให้ความเห็นชอบก่อนหากเจ้าหน้าที่ผู้นั้นให้ความเห็นชอบในภายหลังถือว่าคำสั่งนั้นได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์แล้ว

(๖.๒) การแก้ไขข้อบกพร่องในเรื่องรูปแบบของคำสั่งทางปกครอง โดยหลักการแล้วคำสั่งทางปกครองที่ไม่มีความชัดเจนเพียงพอจะต้องถือว่าเป็นโมฆะ เพราะผู้รับคำสั่งไม่อาจปฏิบัติตามได้ อย่างไรก็ตามหากคำสั่งทางปกครองมีข้อผิดพลาดในรายละเอียดเล็กน้อยในเรื่องรูปแบบของคำสั่ง มาตรา ๔๓ วางหลักว่าเจ้าหน้าที่อาจแก้ไขเพิ่มเติมได้เสมอไม่ว่าเวลาจะผ่านมานานเพียงใดก็ตามและถ้าได้แก้ไขเพิ่มเติมอย่างใดต้องแจ้งให้คู่กรณีที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อให้บุคคลเหล่านั้นสามารถอ้างถึงคำสั่งทางปกครองที่ถูกต้องต่อไป ฉะนั้น มาตรา ๔๓ วรรคสองจึงให้อำนาจเจ้าหน้าที่เรียกผู้ที่เกี่ยวข้องจัดส่งคำสั่งทางปกครอง เอกสาร หรือวัตถุใดที่ได้จัดทำขึ้นมาเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมได้ เพื่อมิให้บุคคลที่เกี่ยวข้องหลงผิดในการใช้เอกสารหรือวัตถุดังกล่าวต่อไป

๗. การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองโดยเจ้าหน้าที่

(๗.๑) หลักทั่วไป

เจ้าหน้าที่หรือผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่นั้นอาจเพิกถอนคำสั่งทางปกครองเมื่อใดและในชั้นใดก็ได้ ไม่ว่าจะพ้นขั้นตอนการกำหนดให้อุทธรณ์ หรือให้โต้แย้งตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการ

ทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือตามกฎหมายอื่นมาแล้วหรือไม่ (มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง) เว้นแต่จะเป็นคำสั่งทางปกครองที่มีลักษณะเป็นการให้ประโยชน์ที่มีได้ทำขึ้นเพราะการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงที่ควรบอกให้แจ้ง หรือการข่มขู่หรือการชักจูงใจโดยการให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่มีชอบด้วยกฎหมาย การเพิกถอนจะต้องกระทำภายใน ๙๐ วันนับแต่ได้รู้เหตุที่จะให้เพิกถอนคำสั่งทางปกครองนั้น (มาตรา ๔๙ วรรคสอง) โดยหลักแล้วการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองจะต้องคำนึงถึงความมั่นคงแห่งสิทธิที่เกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากคำสั่งทางปกครองและต้องปกป้องผู้ที่เชื่อโดยสุจริต ในผลของคำสั่งทางปกครองโดยพิจารณาประโยชน์ของผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครอง ผู้ได้รับผลกระทบจากคำสั่งทางปกครองและประโยชน์สาธารณะประกอบ

(๗.๒) การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายอาจแบ่งได้เป็น ๓ กรณี คือ

(๑) คำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และคำสั่งนั้นไม่เป็นการให้ประโยชน์แก่ผู้รับคำสั่ง เจ้าหน้าที่หรือผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่นั้นอาจเพิกถอนทั้งหมดและบางส่วนโดยจะให้มีผลย้อนหลังหรือไม่ย้อนหลัง หรือให้มีผลในอนาคตไปถึงขณะใดขณะหนึ่งตามที่กำหนดก็ได้ (มาตรา ๕๐)

(๒) การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและคำสั่งนั้นเป็นการให้เงินหรือให้ทรัพย์สิน หรือให้ประโยชน์ที่อาจแบ่งแยก ได้แก่ ผู้รับคำสั่ง เจ้าหน้าที่ หรือผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่นั้นอาจเพิกถอนทั้งหมดหรือบางส่วนโดยจะให้มีผลย้อนหลังหรือไม่ย้อนหลังหรือให้มีผลในอนาคตไปถึงขณะใดขณะหนึ่งตามที่กำหนดก็ได้ แต่การเพิกถอนคำสั่งดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงความเชื่อโดยสุจริตของผู้รับประโยชน์ในความคงอยู่ของคำสั่งทางปกครองนั้นกับประโยชน์สาธารณะประกอบกัน (มาตรา ๕๐ ประกอบกับมาตรา ๕๑ วรรคหนึ่ง)

(๓) ในกรณีที่ผู้รับคำสั่งทางปกครองมีความเชื่อโดยสุจริตในความคงอยู่ของคำสั่งทางปกครอง ถ้าได้ใช้ประโยชน์อันเกิดจากคำสั่งทางปกครองนั้นหรือได้ดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินไปแล้วโดยไม่อาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้หรือการเปลี่ยนแปลงจะทำให้ผู้นั้นเสียหายเกินสมควรเจ้าหน้าที่หรือผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่นั้นอาจไม่สามารถเพิกถอนคำสั่งทางปกครองนั้นย้อนหลังไปปลงคำสั่งเดิมได้ (มาตรา ๕๐ ประกอบกับมาตรา ๕๑ วรรคสอง) กรณีดังต่อไปนี้ผู้รับคำสั่งทางปกครองจะอ้างความเชื่อโดยสุจริตไม่ได้ (มาตรา ๕๑ วรรคสาม)

(ก) ผู้นั้นได้แสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งข่มขู่หรือชักจูงใจโดยการให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันมิชอบ

(ข) ผู้นั้นได้ให้ข้อความซึ่งไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนในสาระสำคัญ

(ค) ผู้นั้นได้รู้ถึงความไม่ชอบด้วยกฎหมาย ของคำสั่งทางปกครองในขณะที่ได้รับคำสั่งหรือการไม่รู้นั้นเป็นไปโดยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

(๗.๓) การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมาย

คำสั่งทางปกครองแม้จะออกมาโดยชอบด้วยกฎหมายแต่บางกรณีนั้นมีผลบังคับที่ไม่เหมาะสมแก่สถานการณ์หรือมีเหตุการณ์สำคัญการคงคำสั่งดังกล่าวย่อมไม่เกิดผลดีจึงจำเป็นต้องมีการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองนั้น การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมายอาจแบ่งได้เป็น ๓ กรณี คือ

(๑) คำสั่งทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งไม่เป็นการให้ประโยชน์แก่ผู้รับคำสั่ง

เจ้าหน้าที่หรือผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่นั้นอาจเพิกถอนทั้งหมดหรือบางส่วนโดยให้มีผลตั้งแต่วันที่เพิกถอนหรือมีผลในอนาคตไปถึงขณะใดขณะหนึ่งตามที่กำหนดไว้ได้ เว้นแต่เป็นกรณีที่ต้องทำคำสั่งทางปกครองที่มีเนื้อหาทำนองเดียวกันอีกหรือการเพิกถอนคำสั่งนั้นไม่อาจทำได้เพราะเหตุอื่นแต่อย่างไรก็ตาม การเพิกถอนคำสั่งที่มีลักษณะดังกล่าวจะต้องคำนึงประโยชน์ของบุคคลภายนอกด้วย (มาตรา ๕๓ วรรคหนึ่ง)

(๒) คำสั่งทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งเป็นการให้ประโยชน์แก่ผู้รับคำสั่งเจ้าหน้าที่หรือผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่อาจเพิกถอนทั้งหมดหรือบางส่วนโดยให้มีผลตั้งแต่วันที่เพิกถอน หรือมีผลในอนาคตได้เมื่อเกิดกรณีดังต่อไปนี้ (มาตรา ๕๓ วรรคสอง)

(ก) มีกฎหมายกำหนดให้เพิกถอนได้หรือมีข้อสงวนสิทธิให้เพิกถอนได้

(ข) คำสั่งนั้นมีข้อกำหนดให้ผู้รับประโยชน์ต้องปฏิบัติ แต่ไม่มีการปฏิบัติภายในกำหนดเวลา

(ค) มีข้อเท็จจริงและพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไปและหากไม่เพิกถอนจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์สาธารณะ

(ง) มีบทกฎหมายเปลี่ยนแปลงไปซึ่งการเพิกถอนจะจำกัดให้กระทำได้เท่าที่ผู้รับประโยชน์ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์หรือยังไม่ได้รับประโยชน์และหากไม่เพิกถอนจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์สาธารณะ

(จ) อาจเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประโยชน์สาธารณะหรือต่อประชาชน

(๓) คำสั่งทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งเป็นการให้เงิน ให้ทรัพย์สิน หรือให้ประโยชน์ที่แบ่งแยกได้

เจ้าหน้าที่หรือผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่นั้นอาจเพิกถอนทั้งหมดหรือบางส่วน โดยให้มีผลย้อนหลังหรือไม่ย้อนหลังหรือมีผลในอนาคตไปถึงในขณะใดขณะหนึ่งก็ได้ในกรณีดังต่อไปนี้ (มาตรา ๕๓ วรรคสี่)

(ก) ได้ปฏิบัติหรือปฏิบัติล่าช้าในการดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของคำสั่งทางปกครอง

(ข) ผู้รับประโยชน์มิได้ปฏิบัติหรือปฏิบัติล่าช้าในการดำเนินการให้เป็นไปตามเงื่อนไขของคำสั่งทางปกครอง

(๗.๔) การเยียวยาประโยชน์ที่เสียหาย

(๑) กรณีการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(ก) ในกรณีที่เป็นการเพิกถอน การให้ประโยชน์ที่แบ่งแยกได้การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองจะให้มียกยอนหลังหรือไม่จะต้องพิจารณาจากสภาพของเรื่องความเชื่อโดยสุจริตของผู้รับประโยชน์และประโยชน์สาธารณะประกอบกันโดยกำหนดให้บุคคลผู้รับคำสั่งทางปกครองต้องคืนประโยชน์ที่ได้รับไปตามหลักلامิควรได้ ถ้าผู้นั้นได้รู้ถึงความไม่ชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งทางปกครองในขณะที่ได้รับคำสั่ง หรือการไม่รู้นั้นเป็นไปด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ผู้นั้นก็ต้องคืนประโยชน์ที่ได้รับไปเต็มจำนวน (มาตรา ๕๑ วรรคสี่)

(ข) ในกรณีที่เป็นการเพิกถอนการให้ประโยชน์ที่แบ่งแยกไม่ได้ ผู้ได้รับผลกระทบจากการเพิกถอนมีสิทธิได้รับค่าทดแทนความเสียหาย เนื่องจากความเชื่อโดยสุจริตในความคงอยู่ของคำสั่งนั้น โดยค่าทดแทนความเสียหายดังกล่าวจะต้องไม่สูงกว่าประโยชน์ที่ผู้นั้นอาจได้รับ (มาตรา ๕๒)

(๒) กรณีการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมาย

ผู้เสียประโยชน์จากการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมายตามเหตุใน ข้อ ๗.๓ (๒) (ค) (ง) และ (จ) ย่อมได้รับค่าทดแทนความเสียหายอันเกิดจากความเชื่อโดยสุจริตในความคงอยู่ของคำสั่งนั้น ทำนองเดียวกันกับผู้ได้รับผลกระทบจากการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งเป็นการให้ประโยชน์ที่แบ่งแยกไม่ได้ (มาตรา ๕๓ วรรคสาม)

๘. คู่กรณีขอให้พิจารณาใหม่

การขอให้พิจารณาใหม่ตามมาตรา ๕๔ เป็นประเภทหนึ่งของกระบวนการเยียวยาในฝ่ายปกครอง ที่คู่กรณีผู้รับคำสั่งได้ร้องขอให้เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งได้พิจารณาทบทวนอีกครั้งหนึ่งซึ่งเป็นคนละขั้นตอนกับการอุทธรณ์ตามมาตรา ๔๔ หรือการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๔๙ ถึงมาตรา ๕๓ กระบวนวิธีพิจารณากรณีมีการขอให้พิจารณาใหม่ อาจแยกออกได้เป็น ๓ ขั้นตอนคือ

(๘.๑) ขั้นตอนการพิจารณาคำขอ ซึ่งกำหนดเงื่อนไขการรับคำขอไว้ ๔ ประการ ดังนี้

(๑) ต้องมีการยื่นคำขอโดยคู่กรณีผู้ได้รับคำสั่งทางปกครอง (มาตรา ๕๔ วรรคหนึ่ง)

(๒) คำสั่งทางปกครองนั้นได้พ้นระยะเวลาที่จะอุทธรณ์ (มาตรา ๕๔ วรรคหนึ่ง)

(๓) คู่กรณีต้องไม่ทราบเหตุแห่งการขอให้พิจารณาใหม่ในการพิจารณาครั้งที่แล้วมาก่อน โดยมีใช้ความผิดของตน (มาตรา ๕๔ วรรคสอง)

(๔) คำขอให้พิจารณาใหม่ต้องยื่นภายใน ๙๐ วัน นับแต่ได้รู้ถึงเหตุซึ่งอาจขอให้มีการพิจารณาใหม่ได้ (มาตรา ๕๔ วรรคสาม)

(๘.๒) ขั้นตอนการตรวจสอบเงื่อนไขอำนาจที่ให้มีการพิจารณาใหม่

ซึ่งเป็นขั้นตอนพิจารณาว่ากรณีเข้าเงื่อนไขสมควรจะมีการพิจารณาใหม่ให้หรือไม่โดยมาตรา ๕๔ วรรคหนึ่ง ได้กำหนดเหตุที่จะต้องพิจารณาใหม่ให้หากมีคำขอด้วยกัน ๔ ประการคือ

(๑) มีพยานหลักฐานใหม่อันอาจทำให้ข้อเท็จจริงที่ฟังเป็นยุติแล้วนั้นเปลี่ยนแปลงไป (มาตรา ๕๔ วรรคหนึ่ง (๑))

(๒) คู่กรณีที่แท้จริงมิได้เข้ามาในกระบวนการพิจารณาทางปกครอง หรือได้เข้ามาแล้ว แต่ถูกตัดโอกาสโดยไม่เป็นธรรมในการมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาทางปกครอง (มาตรา ๕๔ วรรคหนึ่ง (๒))

(๓) เจ้าหน้าที่ไม่มีอำนาจที่จะทำคำสั่งทางปกครองในเรื่องนั้น (มาตรา ๕๔ วรรคหนึ่ง (๓))

(๔) คำสั่งทางปกครองได้ออกโดยอาศัยข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายใดและต่อมาข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายนั้นเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญในทางที่เป็นประโยชน์แก่คู่กรณี

(๘.๓) ขั้นตอนการพิจารณาตัดสิน

ซึ่งเป็นขั้นตอนที่เจ้าหน้าที่ต้องชี้ขาดข้อเท็จจริงอีกครั้งในขณะที่มีการพิจารณาใหม่ว่ามีอยู่อย่างไร ข้อเท็จจริงที่มีการฟังเป็นยุติใหม่นั้นหรือในกรณีที่ข้อกฎหมายเปลี่ยนแปลงไปนั้น มีผลกระทบต่อสิทธิหรือหน้าที่ของคู่กรณีแตกต่างไปจากเดิมหรือไม่ อย่างไร และควรมีคำสั่งใหม่ประการใด

ระยะเวลาที่กำหนดไว้ในคำสั่งของเจ้าหน้าที่นั้น เจ้าหน้าที่อาจพิจารณาขยายให้อีกได้ซึ่งโดยปกติก็ต้องนับเวลาที่ขยายต่อไปจากกำหนดเวลาเดิม แต่อย่างไรก็ดีถ้าระยะเวลาเดิมได้สิ้นสุดลงแล้ว และการสิ้นสุดเช่นนั้นจะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม เช่น การที่เจ้าหน้าที่ใช้เวลานานในการพิจารณาต่ออายุใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และได้มีคำสั่งให้ต่ออายุใบอนุญาตภายหลังสิ้นสุดใบอนุญาตเดิม เจ้าหน้าที่ก็อาจขยายกำหนดเวลาการอนุญาตให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่ใบอนุญาตเดิมสิ้นอายุ เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตได้รับสิทธิประโยชน์ต่อเนื่องกันได้ (มาตรา ๖๕) นอกจากนี้ ผู้ที่ต้องกระทำการใดภายในเวลาที่กำหนดไม่สามารถกระทำการภายในเวลาดังกล่าวได้โดยมิใช่ความผิดของตน เช่น เจ้าหน้าที่เรียกให้ผู้รับใบอนุญาตส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมภายในกำหนดเวลาแต่ระหว่างนั้นเอกสารดังกล่าวถูกโจรกรรม และได้รับเอกสารคืน เมื่อจับคนร้ายได้หลังจากพ้นกำหนดเวลาแล้ว ดังนี้ ย่อมมีคำขอให้เจ้าหน้าที่ขยายระยะเวลาให้ได้ หรือหากเป็นกรณีอยู่ระหว่างการดำเนินกระบวนการพิจารณาทางปกครองก็อาจให้ดำเนินการส่วนหนึ่งส่วนใดที่กล่าวมาแล้วเสียใหม่ก็ได้ เช่น ให้นำพยานหลักฐาน มาแสดงเพิ่มเติม (มาตรา ๖๖)

(๑๐.๒) อายุความ

โดยปกติอายุความฟ้องคดีย่อมนับเดินไปตลอดเวลา แต่อย่างไรก็ดี หากผู้ได้รับคำสั่งทางปกครอง หรือผู้ถูกบังคับทางปกครองไม่พอใจคำสั่งหรือคำบังคับดังกล่าวได้ยื่นอุทธรณ์ตามกฎหมายนี้ หรือยื่นคำขอต่อคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาทหรือคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา แล้วอายุความย่อมสะดุดหยุดอยู่ คือไม่นับเดินระหว่างนั้นจนกว่าการพิจารณาจะถึงที่สุดหรือเสร็จไป โดยประการอื่นที่มีใช้การถอนคำขอหรือทิ้งคำขอเพื่อให้โอกาสที่ผู้นั้นจะได้ใช้สิทธิของตนในการขอให้องค์กรวินิจฉัยข้อพิพาททางปกครองได้พิจารณา โดยไม่กระทบถึงอายุความในการฟ้องคดีต่อศาล (มาตรา ๖๗)

(๑๐.๓) การแจ้ง

การแจ้งเป็นการทำให้ทราบถึงคำสั่งทางปกครองตลอดจนขั้นตอนการพิจารณาหรือการอื่นๆ โดยเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ โดยการแสดงด้วยวิธีการต่างๆ ให้ผู้รับทราบความหมายได้ ไม่ว่าจะเป็นการใช้สัญญาณแสง เครื่องหมาย สัญญาณเสียง ฯลฯ โดยปกติหากไม่มีกฎหมายกำหนดเป็นอย่างอื่นการแจ้งอาจกระทำด้วยวาจาก็ได้ (มาตรา ๖๙) ซึ่งย่อมมีผลทันทีเมื่อได้รับแจ้ง แต่อย่างไรก็ดี หากผู้รับแจ้งต้องการให้กระทำเป็นหนังสือก็ให้แจ้งเป็นหนังสือซึ่งก็เป็นการยืนยันการแจ้งด้วยวาจาที่มีผลสมบูรณ์ไปแล้วนั่นเอง การแจ้งเป็นหนังสือจะมีผลตั้งแต่ส่งหนังสือไปถึงผู้รับ ไม่ว่าจะส่งต่อหน้าผู้รับนั้น หรือส่งไปยังภูมิลำเนาซึ่งรวมไปถึงที่อยู่ที่ได้ให้ไว้ต่อเจ้าหน้าที่ด้วย ในกรณีที่ผู้รับไม่ยอมรับหรือไม่พบผู้รับและได้มีการวางหรือปิดหนังสือนั้นไว้ต่อหน้าเจ้าพนักงาน ถือว่าได้รับแจ้งแล้ว (มาตรา ๗๐) การส่งทางไปรษณีย์ตอบรับ (มาตรา ๗๑) และในกรณีจำเป็นการส่งทางโทรสาร (มาตรา ๗๔) ก็เป็นวิธีการที่กฎหมายรับรองด้วย การปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการของเจ้าหน้าที่และที่ว่าการอำเภอที่ผู้รับมีภูมิลำเนาที่สามารถกระทำได้ หากเป็นกรณีที่มีผู้รับเกิน ๕๐ คน (มาตรา ๗๒) สำหรับการประกาศหนังสือพิมพ์ซึ่งแพร่หลายในท้องถิ่นก็สามารถกระทำได้ ในกรณีที่ไม่รู้ตัวผู้รับหรือภูมิลำเนาหรือในกรณีที่มีผู้รับเกิน ๑๐๐ คน (มาตรา ๗๓)

๑๑. การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง

(๑๑.๑) การใช้บังคับ

ในกรณีที่กฎหมายเฉพาะบัญญัติให้คำสั่งทางปกครองใดมีขั้นตอนและระยะเวลาอุทธรณ์หรือโต้แย้งไว้แล้วเช่นใด คู่กรณีก็ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและระยะเวลาที่กฎหมายเฉพาะนั้นบัญญัติไว้ แม้ว่าขั้นตอนและระยะเวลาดังกล่าวนั้นจะมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานการปฏิบัติราชการต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ก็ตาม ทั้งนี้ เนื่องจากการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองที่บัญญัติไว้ในกฎหมายเฉพาะแต่ละฉบับเป็นเรื่องละเอียดอ่อนจึงมีลักษณะที่แตกต่างกันไปตามลักษณะเฉพาะของแต่ละเรื่องแต่ละฉบับ การกำหนดหลักเกณฑ์กลางเพื่อให้ใช้บังคับกับกฎหมายเฉพาะทุกฉบับจึงไม่เหมาะสมและกระทำได้ยาก ส่วนคำสั่งทางปกครองที่ไม่มีบทบัญญัติในกฎหมายเฉพาะกำหนดเรื่องขั้นตอนและระยะเวลาอุทธรณ์หรือโต้แย้งไว้ก็ย่อมถูกบังคับให้ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและระยะเวลาดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ มิฉะนั้นคู่กรณีจะไม่สามารถนำคดีไปสู่การพิจารณาขององค์กรวินิจฉัยคดีปกครองได้ (มาตรา ๓ วรรคสอง) ในกรณีที่กฎหมายเฉพาะกำหนดให้คำสั่งทางปกครองใดต้องอุทธรณ์ต่อเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นคณะกรรมการนอกจากขอบเขตการพิจารณาอุทธรณ์และกระบวนการพิจารณาจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายเฉพาะนั้นแล้วยังให้ใช้กระบวนการพิจารณาที่ได้บัญญัติไว้ในหมวด ๒ ของพระราชบัญญัตินี้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกระบวนการพิจารณาในกฎหมายเฉพาะฉบับนั้นอีกด้วย (มาตรา ๔๗) แต่อย่างไรก็ตาม มีคำสั่งทางปกครองอยู่ ๒ ประเภทที่แม้จะมีได้มีกฎหมายเฉพาะกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาอุทธรณ์หรือโต้แย้งเอาไว้ แต่ก็ไม่ได้บัญญัติให้ต้องอุทธรณ์เสียก่อนจึงจะนำคดีไปสู่การพิจารณาขององค์กรวินิจฉัยคดีปกครองได้ ได้แก่

(๑) คำสั่งทางปกครองของรัฐมนตรี

ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองได้ออกโดยรัฐมนตรีคำสั่งทางปกครองดังกล่าวจะไม่อยู่ภายใต้บังคับให้ต้องอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัตินี้เนื่องจากรัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายเฉพาะฉบับใดก็เป็นองค์กรสูงสุดตามกฎหมายฉบับนั้นๆ จึงไม่มีผู้บังคับบัญชาที่สูงกว่าที่จะพิจารณาคำอุทธรณ์ได้ ดังนั้น คู่กรณีจึงต้องโต้แย้งคำสั่งทางปกครองนั้นต่อองค์กรวินิจฉัยคดีปกครองโดยตรง (มาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง)

(๒) คำสั่งทางปกครองของคณะกรรมการ

ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองได้ออกโดยคณะกรรมการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายหรือไม่ คำสั่งทางปกครองดังกล่าวจะไม่อยู่ภายใต้บังคับให้ต้องอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัตินี้ เนื่องจากคณะกรรมการต่างๆ เป็นองค์กรที่ใช้อำนาจทางปกครองโดยเฉพาะและไม่อยู่ในระบบสายการบังคับบัญชา คำสั่งทางปกครองของคณะกรรมการจึงเป็นที่สุดไม่มีองค์กรใดที่สูงกว่าที่จะพิจารณาคำอุทธรณ์ได้ ดังนั้น คู่กรณีจึงต้องโต้แย้งคำสั่งทางปกครองนั้นต่อองค์กรวินิจฉัยคดีปกครองโดยตรง (มาตรา ๔๔)

(๑๑.๒) การยื่นอุทธรณ์และกำหนดเวลาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง

(๑) ผู้ที่มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง

ผู้ที่มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง คือ “คู่กรณี” ซึ่งได้แก่ ผู้ที่ได้เข้ามาในกระบวนการพิจารณาทางปกครองทุกคนนั่นเอง ซึ่งได้แก่ ผู้ที่ได้ยื่นคำขอผู้คัดค้านคำขอผู้อยู่ในบังคับหรือจะอยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครอง และผู้ที่ได้เข้ามาในกระบวนการพิจารณาทางปกครองอื่นๆ แต่สำหรับบุคคลภายนอกที่มีได้

เข้ามาในกระบวนการพิจารณาทางปกครองนั้นจะอุทธรณ์ไม่ได้ แต่บุคคลดังกล่าวสามารถโต้แย้งคำสั่งทางปกครองนั้นต่อองค์กรวินิจฉัยคดีปกครองได้โดยตรง (มาตรา ๔๔)

(๒) ผู้ที่จะรับอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง

คู่กรณีจะต้องอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองต่อเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองที่ระบุชื่อและตำแหน่งในคำสั่งทางปกครองนั้นเพราะบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ที่ทราบเรื่องและอยู่ในฐานะที่จะทบทวนคำสั่งทางปกครองของตนเองได้ดีที่สุด (มาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง)

(๓) กำหนดเวลาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง

คู่กรณีต้องอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว (มาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง) แต่ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองดังกล่าวมิได้ระบุกรณีที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งการยื่นคำอุทธรณ์หรือคำโต้แย้ง และระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือการโต้แย้งไว้ในคำสั่งทางปกครองนั้นด้วย (มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง) ระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือการโต้แย้งนั้นจะเริ่มนับใหม่ตั้งแต่วันที่ได้รับแจ้งหลักเกณฑ์ดังกล่าว แต่ถ้าไม่มีการแจ้งใหม่ดังกล่าวและระยะเวลาที่อาจอุทธรณ์ได้ตามพระราชบัญญัตินี้ (สิบห้าวัน ตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง) หรือตามกฎหมายเฉพาะ (ถ้ามี) มีระยะเวลานับเกินกว่าหนึ่งปีให้ขยายเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่รับคำสั่งทางปกครอง (มาตรา ๔๐ วรรคสอง) อนึ่ง คำสั่งทางปกครองที่ออกก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับไม่อยู่ภายใต้บังคับให้ต้องอุทธรณ์ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับคำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๑.๓) รูปแบบของคำอุทธรณ์

(๑) คำอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือ

(๒) คำอุทธรณ์ต้องมีข้อโต้แย้งว่าไม่เห็นด้วยกับคำสั่งทางปกครองนั้นอย่างชัดเจน

(๓) คำอุทธรณ์ต้องมีข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อ้างอิงประกอบด้วย แต่อย่างไรก็ตาม ข้อความดังกล่าวก็เป็นแต่เพียงแสดงให้เกิดความเข้าใจว่าประสงค์จะโต้แย้งส่วนใดหรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองนั้นทั้งหมดก็เพียงพอแล้ว (มาตรา ๔๔ วรรคสอง)

(๑๑.๔) การพิจารณาอุทธรณ์

เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองที่ได้รับคำอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองมีอำนาจพิจารณาทบทวนคำสั่งทางปกครองของตนเองตามคำอุทธรณ์ได้ไม่ว่าจะเป็นปัญหาข้อเท็จจริงข้อกฎหมายหรือความเหมาะสมของการทำคำสั่งทางปกครองและอาจมีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งทางปกครองเดิมหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งนั้นไปในทางใดและในเรื่องใดก็ได้ภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตน (มาตรา ๔๖) โดยต้องพิจารณาให้เสร็จและแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบว่าตนเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์นั้นโดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่รับอุทธรณ์ (มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง) ในกรณีที่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนก็ให้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงคำสั่งทางปกครองภายในกำหนดเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำอุทธรณ์ (มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง) แต่ถ้าไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์นอกจากจะต้องแจ้งผลให้แก่ผู้ร้องทุกข์ทราบแล้ว ก็ต้องเร่งรายงาน “ความเห็น” พร้อมด้วย “เหตุผล” ไปยังผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำอุทธรณ์ดังกล่าวด้วย ส่วนว่าผู้ใดจะเป็น “ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์” นั้น ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงแต่โดยทั่วไปแล้วก็คือเจ้าหน้าที่ในระดับสูงขึ้นตามสายงานบังคับบัญชาตนเอง

(มาตรา ๔๕ วรรคสาม) ซึ่งผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ต้องพิจารณาคำอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ตนได้รับรายงาน แต่ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จได้ก็ต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบก่อนครบกำหนดระยะเวลาสามสิบวันดังกล่าวและผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์สามารถขยายระยะเวลาพิจารณาคำอุทธรณ์ออกไปได้อีกไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดระยะเวลาสามสิบวันแรก (มาตรา ๔๕ วรรคสอง) ส่วนขอบเขตการพิจารณาคำอุทธรณ์นั้นก็เป็นเช่นเดียวกับขอบเขตการพิจารณาคำอุทธรณ์ของเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองนั่นเอง (มาตรา ๔๖)

(๑๑.๕) ผลการพิจารณาคำอุทธรณ์

เมื่อผู้ออกคำสั่งทางปกครองพิจารณาคำอุทธรณ์หรือเมื่อผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์พิจารณาคำอุทธรณ์ตามขั้นตอนดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น บุคคลดังกล่าวอาจจะมีคำสั่งแทนคำสั่งเดิมได้เต็มที่ เพราะในระบบนี้เป็นการพิจารณาคำอุทธรณ์โดยผู้บังคับบัญชาตามสายงานปกติจึงเป็นการทบทวนคำสั่งทางปกครองภายในฝ่ายปกครองด้วยตนเองแต่หลักเกณฑ์การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองเดิมจะกระทำได้เพียงใดและจะมีผลย้อนหลังหรือมีผลในอนาคตอย่างไรก็ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๔๙ ถึงมาตรา ๕๓)

(๑๑.๖) การทูลเกล้าการบังคับ

การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองไม่เป็นที่ให้มีการทูลเกล้าการบังคับตามคำสั่งทางปกครอง ดังนั้น เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองยังคงบังคับการให้เป็นไปตามคำสั่งทางปกครองนั้นได้แม้ว่าจะมีผู้อุทธรณ์คำสั่งทางปกครองนั้น (มาตรา ๔๔ วรรคสาม) แต่อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ หรือองค์กรวินิจัยคดีปกครองมีอำนาจที่จะมีคำสั่งให้ทูลเกล้าการบังคับคำสั่งทางปกครองนั้นได้ (มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง)

๑๒. คณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครอง

บทบัญญัติในหมวด ๕ ของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ นี้ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครองซึ่งกำหนดรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับการคณะกรรมการไว้ ๑๐ ประการตั้งแต่มาตรา ๗๕ ถึงมาตรา ๘๔ แต่มีปัญหาพื้นฐาน ๓ ประการที่จะต้องพิจารณาก่อนจะไปพิจารณาในรายละเอียดทั้ง ๑๐ ประการข้างต้น คือ

- (๑) วัตถุประสงค์ของบทบัญญัติในหมวดนี้
- (๒) ประเภทของคณะกรรมการตามบทบัญญัตินี้
- (๓) คณะกรรมการที่ตั้งขึ้นโดยบทบัญญัติประเภทใด

(๑๒.๑) วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของบทบัญญัติในหมวด ๕ มี ๒ ประการคือ ประการแรกเพื่อให้มีบทบัญญัติกลางเกี่ยวกับการแต่งตั้งและการประชุมของคณะกรรมการไว้ในกฎหมายนี้และในอนาคตจะได้ไม่ต้องบัญญัติซ้ำซ้อนไว้ในกฎหมายฉบับอื่นๆ อีกซึ่งกฎหมายที่จะบัญญัติใหม่อาจไม่ต้องบัญญัติส่วนที่เกี่ยวกับคณะกรรมการไว้เลยหรือบัญญัติไว้เฉพาะส่วนที่จะต้องเพิ่มเติมหรือแตกต่างไปจากกฎหมายฉบับนี้ขอให้ดูตัวอย่างในกฎหมาย

ฉบับนี้ เช่น มาตรา ๙ บัญญัติให้ใช้ความในมาตรา ๗๖ โดยเพิ่มเติมรายละเอียดบางประการขึ้น ประการที่สอง เพื่อตีกรอบกำหนดบทบาทและเอกภาพของคณะกรรมการไว้เพื่อให้การพิจารณาและการตัดสินใจออกคำสั่งทางปกครองมีระบบที่ชัดเจนเนื่องจากคำสั่งทางปกครองนั้นจะต้องออกโดยเจ้าหน้าที่ ซึ่งหมายความรวมถึง “คณะบุคคล” ซึ่งได้แก่คณะกรรมการด้วย

(๑๒.๒) ประเภทของคณะกรรมการ

บทบัญญัติในหมวดนี้ครอบคลุมถึงคณะกรรมการ ๒ ประเภท คือ

(๑) คณะกรรมการที่มีอำนาจพิจารณาทางปกครอง

(๒) คณะกรรมการที่มีอำนาจวินิจฉัยข้อพิพาทโดยชื่อของหมวดนี้อาจทำให้เข้าใจผิดว่าไม่เกี่ยวกับคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาท แต่เมื่อดูในบทบัญญัติมาตรา ๗๘ มาตรา ๗๙ วรรคสอง และมาตรา ๘๔ แล้วจะเห็นว่าบทบัญญัติในหมวดนี้ครอบคลุมถึงคณะกรรมการทั้ง ๒ ประเภทแต่บทบัญญัตินี้ไม่ครอบคลุมถึงคณะกรรมการอื่นที่ไม่มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาและวินิจฉัยคำสั่งทางปกครอง เช่น คณะกรรมการปรับปรุงประมวลกฎหมายหมายต่างๆ เป็นต้น

(๑๒.๓) คณะกรรมการที่ตั้งขึ้นโดยบทบัญญัติประเภทใด

คณะกรรมการที่ตั้งขึ้นตามบทบัญญัติในหมวด ๕ นี้มีทั้งที่ตั้งขึ้นตามกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติ (มาตรา ๗๖ (๖)) และ คณะกรรมการที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายลำดับรองและคำสั่งในทางบริหารอื่น (มาตรา ๗๙ วรรคสอง) ฉะนั้น บทบัญญัติในหมวดนี้จึงครอบคลุมถึงคณะกรรมการที่ตั้งขึ้นโดยไม่จำกัดว่าเป็น คณะกรรมการระดับใดเพียงแต่ถ้ามีบทบัญญัติเฉพาะไว้แล้วก็จะไม่นำบทบัญญัติในหมวดนี้มาใช้

เมื่อพิจารณาจากหลักทั่วไปทั้ง ๓ ประการข้างต้น อาจจะสรุปได้ว่าบทบัญญัติในหมวดนี้เกี่ยวข้องกับชีวิตการบริหารราชการแผ่นดินในทุกระดับและตลอดเวลา เพราะความในหมวดนี้จะเกี่ยวข้องกับ คณะกรรมการต่างๆ ในระดับชาติ เช่น ก.พ. ก.ค. ก.ตร. อ.ก.พ. คณะกรรมการตามพระราชบัญญัติต่างๆ เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชบัญญัติจัดตั้งรัฐวิสาหกิจต่างๆ รวมถึงคณะกรรมการระดับต่ำลงมา เช่น คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง คณะกรรมการสอบสวนความผิดทางวินัย คณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างตรวจรับพัสดุ คณะกรรมการสอบคัดเลือกสอบแข่งขัน ฯลฯ ซึ่งในทุกวันข้าราชการทุกระดับจะต้องไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับคณะกรรมการดังกล่าวทั้งสิ้น ทั้งที่เป็นกรรมการเองและเป็นคู่กรณีกับคณะกรรมการดังกล่าว การเรียนรู้บทบัญญัติในหมวดนี้จึงสำคัญมาก เพราะหากคณะกรรมการดำเนินการไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติในหมวดนี้คำสั่งทางปกครองของคณะกรรมการอาจถูกเพิกถอนเสียได้ โดยหากศาลปกครองหรือคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์เห็นว่าการดำเนินการดังกล่าวมีผลกระทบต่อความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งทางปกครองนั้นซึ่งเป็นปัญหาในทางคดีปกครองอีกส่วนหนึ่งแต่ทางที่ดีคือควรจะได้ศึกษาบทบัญญัติในหมวดนี้และดำเนินการให้ถูกต้องเสียตั้งแต่ต้น ซึ่งรายละเอียดปรากฏในข้อ (๑๒.๔) ดังต่อไปนี้

(๑๒.๔) สาระสำคัญของบทบัญญัติในหมวด ๕

สาระสำคัญของบทบัญญัติในหมวด ๕ ประกอบด้วย ๑๐ ส่วน คือ

- (๑) กรรมกรผู้ทรงคุณวุฒิต้องระบุตัวบุคคล (มาตรา ๗๕)
- (๒) กรณีพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ (มาตรา ๗๖)
- (๓) คณะกรรมการที่เป็นแทนหรือเพิ่มขึ้น (มาตรา ๗๗)
- (๔) การให้กรรมกรวินิจฉัยข้อพิพาทพ้นก่อนวาระ (มาตรา ๗๘)
- (๕) องค์ประชุม (มาตรา ๗๙)
- (๖) การประชุม (มาตรา ๘๐)
- (๗) ประธานกรรมกร (มาตรา ๘๑)
- (๘) การลงมติ (มาตรา ๘๒)
- (๙) รายงานการประชุม (มาตรา ๘๓)
- (๑๐) คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาท (มาตรา ๘๔)

ส่วนที่ ๓

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการ ทางปกครองและผลงานในรอบปี ๒๕๕๑

องค์ประกอบ

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ชุดปัจจุบัน มีองค์ประกอบดังนี้

๑. นายวัฒนา รัตนวิจิตร	ประธานกรรมการ
๒. ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ^๑	กรรมการ
๓. ปลัดกระทรวงมหาดไทย ^๒	กรรมการ
๔. เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ^๓	กรรมการ
๕. เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ^๔	กรรมการ
๖. เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ^๕	กรรมการ
๗. นายกมลชัย รัตนสการวงศ์	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๘. นายนันท์วัฒน์ บรมนันท์	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๙. นายวรเจตน์ ภาคีรัตน์	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๑๐. นายสมยศ เชื้อไทย	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๑๑. นายอัษฎพร จารุจินดา	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๑๒. นายอภิรัตน์ เพ็ชรศิริ	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

^๑ นายวรพันธ์ เย็นทรัพย์

เป็นผู้แทน

^๒ นายชำนาญวิทย์ เตรัตน

เป็นผู้แทน

^๓ นายสุรชัย ภูประเสริฐ

^๔ นายอนุสรณ์ สุขแสงทอง

เป็นผู้แทน

^๕ คุณพรทิพย์ จาละ

อำนาจหน้าที่

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมีอำนาจหน้าที่ตามที่พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติไว้ดังนี้

๑. สอดส่องดูแลและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

๒. ให้คำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ตามที่บุคคลดังกล่าวร้องขอ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองกำหนด

๓. มีหนังสือเรียกให้เจ้าหน้าที่หรือบุคคลอื่นใดมาชี้แจงหรือแสดงความเห็นประกอบการพิจารณาได้

๔. เสนอแนะในการตราพระราชกฤษฎีกาและการออกกฎกระทรวงหรือประกาศตามพระราชบัญญัตินี้

๕. จัดทำรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้เสนอคณะรัฐมนตรีเป็นครั้งคราวตามความเหมาะสมแต่อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติราชการทางปกครองให้เป็นไปโดยมีความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๖. เรื่องอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

ผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมีผลการปฏิบัติงานในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๑ สรุปได้ดังนี้

๑. ให้คำแนะนำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้ให้คำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยตอบข้อหารือแก่หน่วยงานของรัฐ ดังนี้

ชื่อหน่วยงาน	เรื่องที่บอกรื้อ
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	การใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กับทรัพย์สินที่มีทะเบียน
กรมราชทัณฑ์	ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์
เทศบาลตำบลเขาสมิง	การใช้มาตรการบังคับทางปกครองของนายกเทศมนตรีตำบลเขาสมิงตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	ผลของการถอนอุทธรณ์เมื่อกระบวนการพิจารณาอุทธรณ์เสร็จสิ้นลง:กรณีการถอนอุทธรณ์ผลการประกวดราคาด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์
เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี	การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดกรณีผู้มีอำนาจแต่งตั้งเป็นผู้มีส่วนได้เสีย
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	การคัดค้านผู้ออกคำสั่งลงโทษทางวินัย
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	การปฏิบัติตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดกรณีการเพิกถอนประกาศแต่งตั้งคณะเทศมนตรี
กรมชลประทาน	สถานะของหนังสือกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงานและประกาศหนังสือพิมพ์รายวันที่เรียกให้ประชาชนที่ได้รับค่าชดเชยคืนเงินให้แก่ทางราชการ

ชื่อหน่วยงาน	เรื่องที่บอกรื้อ
กรมบัญชีกลาง	แนวทางการใช้มาตรการบังคับทางปกครองกับทรัพย์สินที่อยู่ต่างพื้นที่และความคุ้มครองตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ผู้ใช้มาตรการบังคับทางปกครอง
กรมบัญชีกลาง	การเรียกคืนเงินเดือนหรือผลประโยชน์อื่นใดของข้าราชการพลเรือน กรณีศาลปกครองสูงสุดเพิกถอนคำสั่งแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนไม่ชอบด้วยกฎหมายโดยให้มีผลย้อนหลัง
กรุงเทพมหานคร	การใช้มาตรการบังคับทางปกครองนอกเขตกรุงเทพมหานคร
กรมป่าไม้	การกำหนดมาตรการบังคับทางปกครอง กรณีร่างระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ
กรมการปกครอง	การกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาโทษทางปกครองตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. ๒๕๔๗
สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม	การดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการทหารที่พ้นจากราชการด้วยเหตุเกษียณอายุราชการและมีสิทธิรับบำนาญ
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	ผลของคำสั่งและคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น : กรณีคำสั่งทุเลาการบังคับใช้ข้อบัญญัติท้องถิ่นเกี่ยวกับงบประมาณรายจ่ายประจำปีและคำพิพากษาเพิกถอนข้อบัญญัติดังกล่าว
กรมป่าไม้	หารือข้อกฎหมายตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ (กรณีคำสั่งอนุมัติให้จัดตั้งโครงการป่าชุมชนของอธิบดีกรมป่าไม้ไม่เป็นคำสั่งทางปกครอง)
อ.ก.พ.กระทรวงการคลัง	การออกประกาศกรมสรรพสามิตเกี่ยวกับการดำเนินการสอบคัดเลือกซึ่งลงนามโดยผู้ที่ศาลปกครองสูงสุดเพิกถอนคำสั่งแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง
สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ	หารือปัญหาข้อกฎหมายตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ (กรณีผู้มีอำนาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองและแจ้งผลการขอให้พิจารณาใหม่)

๒. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาซึ่งทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ได้จัดฝึกอบรมข้าราชการของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อเป็นวิทยากรออกไปเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามที่หน่วยงานของรัฐต่างๆ ร้องขอ ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องตลอดมา สำหรับปี ๒๕๕๑ ได้มีการจัดวิทยากรไปบรรยาย ณ กรมบัญชีกลาง โดยมีผู้เข้าร่วมฟังการบรรยาย จำนวน ๑๐๐ คน

นอกจากนั้น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดเจ้าหน้าที่ไว้ให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์แก่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานต่างๆ ของรัฐ และประชาชนที่ต้องการปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง โดยในปี ๒๕๕๑ มีการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์จำนวนทั้งสิ้น ๓๕๐ ครั้ง อีกทั้งได้เผยแพร่เอกสารที่จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองให้แก่หน่วยงานต่างๆ ของรัฐ และประชาชนที่สนใจเป็นระยะๆ ซึ่งกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ในรอบปี ๒๕๕๑ ประกอบด้วย

๑. นิทรรศการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและประโยชน์ของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ระหว่างวันที่ ๑๗-๒๑ มีนาคม ๒๕๕๑ ณ ศาลาศิริราช ๑๐๐ ปี โรงพยาบาลศิริราช

๒. นิทรรศการเนื่องในวันข้าราชการพลเรือน ประจำปี ๒๕๕๑ ระหว่างวันที่ ๑-๒ เมษายน ๒๕๕๑ ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี ฮอลล์แสดงที่ ๙

๓. การฝึกอบรมบุคลากรเพื่อปฏิบัติราชการตามกฎหมายปกครอง ระหว่างวันที่ ๑๓-๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ณ โรงแรมเดอะ ทวิน ทาวเวอร์

๔. โครงการกฤษฎีกาสัณจร ครั้งที่ ๑ วันอังคาร ที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๑ ณ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

๕. จัดทำหนังสือรายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๐

๖. นิทรรศการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและประโยชน์ของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ระหว่างวันที่ ๒๓-๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ณ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

๗. โครงการกฤษฎีกาสัณจร ครั้งที่ ๒ วันจันทร์ ที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๘. นิทรรศการเนื่องในสัปดาห์วันระพี ๒๕๕๑ ระหว่างวันที่ ๔-๗ สิงหาคม ๒๕๕๑ ณ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

๙. โครงการกฤษฎีกาสัณจร ครั้งที่ ๓ วันจันทร์ ที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๑ ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๑๐. โครงการกฤษฎีกาสัณจร ครั้งที่ ๔ วันพุธ ที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๑ ณ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

๑๑. นิทรรศการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและประโยชน์ของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ระหว่างวันที่ ๖-๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ณ กรมการขนส่งทางบก

ส่วนที่ ๔

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการ
การบังคับใช้พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการ
ทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

ปัญหาและอุปสรรค

โดยที่การบังคับใช้พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ยังมีปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวอยู่เป็นอันมาก อันเนื่องมาจากปัจจัยหลายประการ เป็นต้นว่า ประการแรก หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรฝ่ายปกครอง และเจ้าหน้าที่ ผู้มีอำนาจดำเนินกระบวนการใดๆ ทางปกครอง (โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการ) ยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ของตน รวมทั้งการปฏิบัติตามขั้นตอนของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ประการที่สอง ประชาชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในสาระสำคัญของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองอันเกี่ยวกับสิทธิของตน เช่น สิทธิของคู่กรณีในกระบวนการพิจารณาทางปกครอง ความเข้าใจในขั้นตอนหรือกระบวนการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง หรือสิทธิในการขอให้มีการพิจารณาใหม่ ประการที่สาม ฐานข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายปกครองและกฎหมายมหาชน โดยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาซึ่งทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ยังขาดแคลนฐานข้อมูลทางวิชาการไม่ว่าจะเป็นบทความ หนังสือ ตำรากฎหมายทั้งในประเทศและต่างประเทศ วิทยานิพนธ์ ตลอดจนเอกสารต่างๆ อันเกี่ยวกับหลักกฎหมายปกครองและหลักกฎหมายมหาชน รวมทั้งคำพิพากษาศาลปกครองในชั้นต่างๆ โดยที่ฐานข้อมูลดังกล่าวมีอยู่เป็นจำนวนมากและสมควรที่จะรวบรวมไว้สำหรับเป็นฐานข้อมูลในการสืบค้น อ้างอิง และศึกษาค้นคว้าทางวิชาการเพื่อประกอบการปฏิบัติงานและเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักกฎหมายปกครองให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งปัจจัยต่างๆ ทั้งสามประการ ดังตัวอย่างข้างต้นจำเป็นจะต้องใช้งบประมาณเพื่อการจัดฝึกอบรม การเผยแพร่ และการจัดทำฐานข้อมูล ซึ่งในปี ๒๕๕๑ สำนักกฎหมายปกครองได้รับงบประมาณจำนวน ๒๓๕,๐๐๐ บาท (สองแสนสามหมื่นห้าพันบาทถ้วน) สำหรับกิจกรรมทั้งหมด

แนวทางแก้ไข

เมื่อพิจารณาปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เห็นควรมีข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง จัดให้มีการสัมมนาบุคลากรเพื่อปฏิบัติราชการตามกฎหมายปกครองให้แก่หน่วยงานภาครัฐที่มีอำนาจหรือมีส่วนสัมพันธ์กับกระบวนการออกคำสั่งทางปกครอง โดยแต่ละครั้งจะใช้

ระยะเวลาในการอบรมเป็นจำนวน ๒ วัน การสัมมนาในวันแรกจะเป็นการบรรยายให้ความรู้เพื่อเป็นการปูพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองและกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีความเชื่อมโยงกัน โดยมีวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ให้การบรรยาย และในวันที่สองจะเป็นการสัมมนากลุ่มย่อยเพื่อให้ทราบปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองควบคู่กับกฎหมายที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยในการสัมมนานั้นเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสัมมนามีการแลกเปลี่ยนความรู้ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมข้อเสนอแนะหรือแนวทางในการปฏิบัติราชการ อันจะทำให้เจ้าหน้าที่เกิดความรู้ ความเข้าใจในสภาพปัญหา และกำหนดแนวทางพื้นฐานในการปฏิบัติราชการให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พร้อมนี้ ควรที่จะมีการรวบรวมสรุปประเด็นปัญหาและความเห็นที่ได้จากการสัมมนาดังกล่าว เพื่อนำมาเป็นฐานข้อมูลในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานที่ผ่านมาของสำนักกฎหมายปกครอง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา การจัดให้มีการสัมมนาเพื่อเผยแพร่ความรู้ดังกล่าว ยังคงจำกัดอยู่เฉพาะหน่วยงานของรัฐบางแห่งเท่านั้นด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณ ดังนั้น จึงเห็นควรจัดให้มีการสัมมนาเพื่อพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานของรัฐอื่นๆ เพิ่มเติม ซึ่งจะทำให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐอื่นๆ เกิดความรู้ และความเข้าใจในกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมากยิ่งขึ้น อันจะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ และไม่เกิดความลักลั่นในการปฏิบัติราชการต่อประชาชน ซึ่งจะส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรของรัฐที่ต้องบริหารราชการให้เป็นไปตามหลักนิติธรรมตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ประการที่สอง ในส่วนของการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองแก่ประชาชนนั้น สำนักงานฯ ควรจัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและประโยชน์ของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองโดยจัดให้มีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ในสถานที่ที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้โดยสะดวก เช่น แหล่งชุมชนทั่วไป ศูนย์การแสดงสินค้า หรือสถานที่ราชการที่ประชาชนเข้ามาติดต่อเป็นจำนวนมาก รวมถึงสถานศึกษาต่างๆ ทั้งนี้ เพื่อให้บุคคลที่ได้รับข้อมูลนั้นสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการติดต่อกับหน่วยงานราชการอย่างถูกต้อง และทำการเผยแพร่ต่อไป

ดังนั้น เพื่อให้การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น การจัดกิจกรรมดังกล่าวไว้ในแผนเผยแพร่และประชาสัมพันธ์จึงควรเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ เพื่อให้การประชาสัมพันธ์เป็นไปในแนวทาง สำนักงานฯ อาจมีการเข้าร่วมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ทางด้านกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองกับหน่วยงานของรัฐอื่นๆ ได้ ซึ่งในการประชาสัมพันธ์ที่ผ่านมาสำนักงานฯ ได้เข้าร่วมการเผยแพร่ให้ความรู้ในงานนิทรรศการเนื่องในสัปดาห์วันระพี ระหว่างวันที่ ๔-๗ สิงหาคม ๒๕๕๑ ณ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และเพื่อให้การประชาสัมพันธ์ดังกล่าวมีการขยายขอบเขตสู่ประชาชนทั่วไปให้มากยิ่งขึ้น สมควรดำเนินการประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับสิทธิของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองผ่านทางสื่ออื่นๆ ด้วย เช่น สื่อโฆษณาทางสถานีวิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ และอินเทอร์เน็ตอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

ประการที่สาม เพื่อให้มีการพัฒนาบุคลากรและศักยภาพในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรของสำนักงานฯ จึงควรจัดให้มีการฝึกอบรมบุคลากรเพื่อปฏิบัติราชการตามกฎหมายปกครองของบุคลากรสายสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อเป็นการสร้างพื้นฐานความรู้ที่เกี่ยวเนื่องกับกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองซึ่งเป็นกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา อันจะส่งผลต่อการส่งเสริมให้สำนักงานฯ เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ทางด้านกฎหมาย และทำให้การปฏิบัติราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม เพื่อช่วยให้การสนับสนุนการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองแก่หน่วยงานของรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรจัดให้มีการอบรมข้าราชการของสำนักงานฯ เพื่อเป็นวิทยากรออกไปเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามที่หน่วยงานของรัฐต่างๆ ร้องขอ ทั้งหน่วยงานในราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น รวมทั้งหน่วยงานของรัฐอื่นๆ ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องด้วย

ประการที่สี่ สำหรับฐานข้อมูลด้านกฎหมายนั้น ควรจัดให้มีการรวบรวมฐานข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายปกครองและกฎหมายมหาชน โดยเฉพาะบทความหรือเอกสารต่างๆ รวมทั้งหนังสือ วิทยานิพนธ์ อันเกี่ยวกับหลักกฎหมายปกครองหรือหลักกฎหมายมหาชน ตำรากฎหมายปกครองและตำรากฎหมายมหาชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ คำพิพากษาของศาลต่างประเทศที่สำคัญ คำพิพากษาศาลปกครองในชั้นต่างๆ โดยอาจจัดทำดัชนีค้นเรื่อง มีการแยกหมวดหมู่ที่ชัดเจน ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกในการสืบค้นฐานข้อมูล (โดยนำฐานข้อมูลนั้นลงระบบในคอมพิวเตอร์) เพื่อนำไปใช้ในการอ้างอิง ศึกษาค้นคว้าทางวิชาการ และเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักกฎหมายปกครองให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งย่อมส่งผลให้สำนักงานฯ เป็นองค์กรสำคัญในด้านแหล่งที่มาของข้อมูลทางวิชาการด้านกฎหมายปกครองและกฎหมายมหาชน

นอกจากนี้ ควรมีการจัดทำคู่มือประกอบการอบรมกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ให้แก่เจ้าหน้าที่ของสำนักงานฯ และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐอื่นๆ รวมถึงการจัดทำคู่มือสิทธิของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเพื่อเผยแพร่ให้แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่องด้วย ทั้งนี้ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทำให้เกิดพื้นฐานความรู้ด้านกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองอย่างถูกต้อง

ส่วนที่ ๕

ภาคผนวก ก.

ความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการ
ทางปกครองในการตอบข้อหารือกำหนดหน่วยงาน
ของรัฐเกี่ยวกับพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการ
ทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

เรื่องเสร็จที่ ๑๗๓/๒๕๕๑

เรื่อง

การใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กับทรัพย์สินที่มีทะเบียน

หน่วยงานที่หารือ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ข้อหารือ

กรณีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ประสงค์จะใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยวิธีการยึดหรืออายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กับเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่ได้ทำละเมิดต่อมหาวิทยาลัย ซึ่งมหาวิทยาลัยได้มีหนังสือแจ้งยึดโฉนดที่ดินและมีหนังสือแจ้งการอายัดทางทะเบียนสำหรับรถยนต์ของเจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดแล้ว แต่มหาวิทยาลัยยังมีข้อขัดข้องในการดำเนินการดังกล่าวจึงประสงค์จะหารือปัญหาข้อกฎหมายว่าการขายทอดตลาดบ้านและที่ดินที่ได้ยึดไว้ตามคำสั่งทางปกครอง จะทำการจดทะเบียนสิทธิในทรัพย์สินให้กับผู้ซื้อบ้านและที่ดินจากการขายทอดตลาดกรณีนี้ได้หรือไม่ ในการขายทอดตลาดกรณีนี้จะสามารถขออนุญาตต่อศาลก่อนตามมาตรา ๓๐๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งได้หรือไม่ และในกรณีที่เป็นการขายทอดตลาดรถยนต์ เมื่อได้ขายให้กับบุคคลภายนอกแล้ว จะสามารถใช้คำสั่งทางปกครองแสดงการได้มาซึ่งทรัพย์สินเพื่อเปลี่ยนแปลงชื่อผู้ครอบครองทางทะเบียนได้หรือไม่ อย่างไร

ความเห็น

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวแล้วเห็นว่า มีประเด็นที่ต้องพิจารณาสองประเด็น คือ ประเด็นที่หนึ่ง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จะดำเนินการขอให้อายัดที่ดินได้อย่างไร และหากมีการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่มีทะเบียนจะทำการเปลี่ยนแปลงชื่อทางทะเบียนได้หรือไม่ อย่างไร และประเด็นที่สอง การขายทอดตลาดทรัพย์สินตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ จะต้องดำเนินการอย่างไร โดยคณะกรรมการมีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง เห็นว่า การอายัดที่ดินย่อมเป็นไปตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๖๓๕/๒๕๔๗ เรื่อง การอายัดที่ดิน และควรจะหารือแนวทางปฏิบัติไปยัง กรมที่ดินสำหรับการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนให้กับผู้ซื้อที่ดินหรือรถยนต์จากการ ขายทอดตลาดนั้น ควรจะหารือไปยังกรมที่ดินหรือกรมการขนส่งทางบกโดยตรง

ประเด็นที่สอง เห็นว่า การใช้มาตรการบังคับทางปกครองจะต้องเทียบเคียง อำนาจของศาลมาเป็นของเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ผู้มีอำนาจในการอนุมัติให้ขายทอดตลาดจึงได้แก่เจ้าหน้าที่ตามกฎหมายกระทรวงดังกล่าว อย่างไรก็ตาม หากข้อเท็จจริงปรากฏว่ามีการฟ้องคดีต่อ ศาลปกครองเพื่อขอให้เพิกถอนคำสั่งที่เรียกให้ชำระเงินหน่วยงานของรัฐก็อาจรอ การขายทอดตลาดไว้จนกว่าคดีจะถึงที่สุดได้ แต่ต้องระมัดระวังไม่ให้ล่วงเลยระยะเวลา สิบบปีนับตั้งแต่ออกคำสั่งทางปกครอง

เรื่องเสร็จที่ ๑๘๐/๒๕๕๑

เรื่อง

ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์

หน่วยงานที่หารือ

กรมราชทัณฑ์

ข้อหารือ

ข้อหารือเกี่ยวกับผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยผู้ต้องขังตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙ และกฎกระทรวงมหาดไทยที่ออกตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งในกฎหมายดังกล่าวได้กำหนดให้อำนาจพัศดีและผู้บัญชาการเรือนจำในการออกคำสั่งลงโทษทางวินัยผู้ต้องขัง แต่ไม่ได้มีการกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาการอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวไว้ ซึ่งกรมราชทัณฑ์เห็นว่าผู้ต้องขังสามารถอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยได้ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แต่กรมราชทัณฑ์มีหน่วยงานในสังกัดทั้งราชการบริหารส่วนกลางและราชการบริหารส่วนภูมิภาค จึงประสงค์จะหารือปัญหาว่าเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กรณีผู้ออกคำสั่งลงโทษทางวินัยผู้ต้องขังเป็นเจ้าหน้าที่ในระดับต่างๆ เป็นผู้ใด และกรมราชทัณฑ์จะกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการอุทธรณ์คำสั่งนี้เป็นการเฉพาะได้หรือไม่

ความเห็น

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง มีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังนี้
ประเด็นที่หนึ่ง เห็นว่าผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ในแต่ละกรณี ได้แก่

(๑) กรณีที่พัศดีทัณฑสถาน เรือนจำกลาง หรือเรือนจำพิเศษเป็นผู้มีคำสั่งลงโทษทางวินัยผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ คือ ผู้อำนวยการทัณฑสถาน ผู้บัญชาการเรือนจำกลางหรือผู้บัญชาการเรือนจำพิเศษ ในฐานะหัวหน้าส่วนราชการระดับกอง ตามนัยข้อ ๒ (๒) แห่งกฎกระทรวงฯ เนื่องจากทัณฑสถาน เรือนจำกลาง หรือเรือนจำพิเศษ เป็นส่วนราชการที่มีฐานะเทียบกองในราชการบริหารส่วนกลาง

(๒) กรณีที่พัศดีเรือนจำจังหวัด หรือเรือนจำอำเภอเป็นผู้มีคำสั่งลงโทษทางวินัย ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ คือ ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดหรือ

ผู้บัญชาการเรือนจำอำเภอในฐานะหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ตามนัยข้อ ๒ (๑) แห่งกฎกระทรวงฯ เนื่องจากเรือนจำจังหวัดหรือเรือนจำอำเภอมีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาคของกรมราชทัณฑ์

(๓) กรณีที่ผู้อำนวยการทัณฑสถาน ผู้บัญชาการเรือนจำกลาง หรือผู้บัญชาการเรือนจำพิเศษเป็นผู้มีคำสั่งลงโทษทางวินัยผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ คือ อธิบดีกรมราชทัณฑ์ตามนัยข้อ ๒ (๓) แห่งกฎกระทรวงฯ เนื่องจากทัณฑสถานเรือนจำกลาง เรือนจำพิเศษ เป็นส่วนราชการที่มีฐานะเทียบกองในราชการบริหารส่วนกลาง

(๔) กรณีผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดหรือผู้บัญชาการเรือนจำอำเภอเป็นผู้ออกคำสั่งลงโทษทางวินัย ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์คือ ผู้ว่าราชการจังหวัดตามนัยข้อ ๒ (๔) แห่งกฎกระทรวงฯ เนื่องจากผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้าบังคับบัญชาบรรดาข้าราชการฝ่ายบริหารซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในราชการส่วนภูมิภาคในเขตจังหวัด และรับผิดชอบในราชการจังหวัดและอำเภอ

ประเด็นที่สอง เห็นว่า พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙ และพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ รวมทั้งกฎหมายอื่น ๆ มิได้ให้อำนาจกรมราชทัณฑ์ในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยเป็นการเฉพาะ กรมราชทัณฑ์จึงไม่อาจออกหลักเกณฑ์ให้ขัดแย้งกับพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ เว้นแต่จะดำเนินการโดยแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ฯ

เรื่องเสร็จที่ ๒๓๗/๒๕๕๑

เรื่อง การใช้มาตรการบังคับทางปกครองของนายกเทศมนตรีตำบลเขาสมิงตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิधिปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

หน่วยงานที่หารือ เทศบาลตำบลเขาสมิง

ข้อหารือ ขอหารือเกี่ยวกับการใช้มาตรการบังคับทางปกครองของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นโดยการการยึดหรืออายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้อยู่ใต้บังคับของคำสั่งทางปกครองว่าในการออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองดังกล่าวต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดหรือไม่ กรณีที่ออกคำสั่งดังกล่าวแล้วโดยไม่ได้ขอความเห็นชอบก่อนจะทำให้คำสั่งดังกล่าวชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ อย่างไร และหากคำสั่งดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมายแล้วจะมีแนวทางปฏิบัติอย่างไร

ความเห็น คณะกรรมการวิधिปฏิบัติราชการทางปกครอง มีความเห็นในแต่ละประเด็นดังนี้
ประเด็นที่หนึ่ง เห็นว่า กฎกระทรวง ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิधिปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดอำนาจของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในการใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยวิธีการยึดหรืออายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินเป็นสองกรณี คือ
กรณีที่หนึ่ง เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ทำคำสั่งทางปกครอง นั้น ข้อ ๑ (๕) และ (๖) แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ได้แบ่งองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นออกเป็นสองประเภท และกำหนดขั้นตอนการใช้มาตรการบังคับทางปกครองที่แตกต่างกันดังนี้

๑. องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นตามข้อ ๑ (๕) ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เทศบาลนคร เทศบาลเมือง องค์การบริหารส่วนจังหวัด และเมืองพัทยา กรณีนี้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นายกเทศมนตรีเมือง นายกเทศมนตรีนคร นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือปลัดเมืองพัทยาจะเป็นผู้มีอำนาจใช้มาตรการบังคับทางปกครอง

๒. องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นตามข้อ ๑ (๖) ได้แก่ เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีนี้นายกเทศมนตรีตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจะเป็นผู้มีอำนาจใช้มาตรการบังคับทางปกครอง โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัด

กรณีที่สอง กรณีที่ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ทำคำสั่งทางปกครองนั้น ข้อ ๒ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๒) กำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามข้อ ๑ เป็นผู้มีอำนาจสั่งยึดหรืออายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้อยู่ได้บังคับของคำสั่งทางปกครองโดยบทบัญญัติดังกล่าวไม่ได้กำหนดให้ต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดก่อนที่จะใช้มาตรการบังคับทางปกครอง แต่เมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของข้อ ๑ (๖) แห่งกฎกระทรวงฉบับเดียวกันที่มีความประสงค์จะให้การใช้มาตรการบังคับทางปกครองขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นบางประเภทต้องอยู่ภายใต้การกลั่นกรองการใช้ดุลพินิจโดยรัฐ ดังนั้นการใช้มาตรการบังคับทางปกครองของผู้บริหารหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่นตามข้อ ๒ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ๙ จึงต้องอยู่ภายใต้บังคับของข้อ ๑ (๖) ด้วย คือ ต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดก่อนด้วย

ประเด็นที่สอง เห็นว่า คำสั่งให้ใช้มาตรการบังคับทางปกครองที่ไม่ได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นคำสั่งทางปกครองที่ไม่สมบูรณ์เพราะไม่ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ในเรื่องการให้เจ้าหน้าที่อื่นให้ความเห็นชอบก่อน

ประเด็นที่สาม เห็นว่า หากผู้ว่าราชการจังหวัดได้ให้ความเห็นชอบกับคำสั่งให้ใช้มาตรการบังคับทางปกครองของเทศบาลตำบลเขาสมิงในภายหลังก็จะทำให้คำสั่งทางปกครองนั้นสมบูรณ์ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ

เรื่องเสร็จที่ ๓๑๙/๒๕๕๑

เรื่อง ผลของการถอนอุทธรณ์เมื่อกระบวนการพิจารณาอุทธรณ์เสร็จสิ้นลง
: กรณีการถอนอุทธรณ์ผลการประกวดราคาด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

หน่วยงานที่หารือ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

ข้อหารือเกี่ยวกับการถอนอุทธรณ์ผลการประกวดราคาด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ กรณีคณะกรรมการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในโครงการประกวดราคาเพื่อจัดซื้อรถกวาดและดูดฝุ่นฯ ของเทศบาลตำบลหนองบัวประภาศให้บริษัท ม. เป็น ผู้ที่ไม่ผ่านการคัดเลือก ซึ่งบริษัท ม. ได้ยื่นอุทธรณ์ต่อเทศบาลตำบลหนองบัวและสำนักงานท้องถิ่นอุดรธานีอีกทางหนึ่งด้วย และผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานีได้ พิจารณาคำอุทธรณ์แล้ววินิจฉัยว่าคณะกรรมการดำเนินการประมูลฯ ดำเนินการ ไม่ถูกต้องตามนัยข้อ ๑๖ (๖) ของประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์ การซื้อและการจ้างโดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ที่กำหนดให้ คณะกรรมการดำเนินการประมูลฯ ดำเนินการแจ้งผู้ไม่ผ่านการคัดเลือกให้ทราบ ข้อเท็จจริงและเหตุผลในการพิจารณา โดยจังหวัดอุดรธานีได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงนายอำเภอเมืองอุดรธานีให้แจ้งเทศบาลตำบลหนองบัว ให้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป และในคราวเดียวกันนี้จังหวัดอุดรธานีได้มีการ แจ้งผลการวินิจฉัยอุทธรณ์ให้บริษัท ม. ทราบด้วย ต่อมาวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๑ บริษัท ม. มีหนังสือถึงนายกเทศมนตรีตำบลหนองบัวขอถอนหนังสืออุทธรณ์ จึงมี ประเด็นปัญหาว่าการขอถอนอุทธรณ์มีผลอย่างไร และผู้มีอำนาจพิจารณา อุทธรณ์ต้องดำเนินการต่อไปอย่างไร

ความเห็น คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง มีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง กรณีที่คู่กรณีถอนอุทธรณ์ในระหว่างการพิจารณาของผู้มี อำนาจพิจารณาอุทธรณ์ ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์จะต้องยุติการพิจารณาอุทธรณ์ หรือไม่ เห็นว่า กรณีที่บทบัญญัติกฎหมายในเรื่องใดได้กำหนดเรื่องการ ถอนอุทธรณ์ไว้อย่างใดแล้ว ผลของการถอนอุทธรณ์ย่อมเป็นไปตามที่กำหนด

ในบทบัญญัติกฎหมายนั้น สำหรับกรณีการอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มิได้กำหนดเรื่องการถอนอุทธรณ์ไว้จึงมิได้หมายความว่าห้ามถอนอุทธรณ์ โดยที่การอุทธรณ์เป็นการใช้สิทธิอย่างหนึ่งของผู้อุทธรณ์ที่จะไม่อุทธรณ์หรือถอนอุทธรณ์ได้ โดยหลักแล้วคู่กรณีซึ่งเป็นผู้ทรงสิทธิย่อมสละสิทธิดังกล่าวได้โดยการไม่ยื่นอุทธรณ์หรือขอถอนอุทธรณ์ที่ยื่นไปแล้ว สำหรับปัญหาว่าการถอนอุทธรณ์จะมีผลอย่างไรนั้น เห็นว่า โดยที่กระบวนการพิจารณาอุทธรณ์เริ่มต้นขึ้นด้วยการยื่นอุทธรณ์ของคู่กรณี ดังนั้น หากคู่กรณีถอนอุทธรณ์ในระหว่างที่ยังอยู่ในการพิจารณาไม่ว่าจะในชั้นการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองหรือในชั้นการพิจารณาของผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ ย่อมมีผลให้การพิจารณาอุทธรณ์เป็นอันระงับ

อย่างไรก็ดี การถอนอุทธรณ์ไม่ตัดอำนาจของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองและผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ที่จะทบทวนและแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งทางปกครองได้เองไม่ว่าจะพ้นขั้นตอนการอุทธรณ์ตามกฎหมายมาแล้วหรือไม่ อันเป็นอำนาจทั่วไปในการควบคุมตรวจสอบภายในฝ่ายปกครอง หากพิจารณาแล้วเห็นว่าสมควรแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งก็อาจเพิกถอนคำสั่งโดยดำเนินการตามหลักเกณฑ์การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๙ ถึงมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ได้

สำหรับกรณีที่เป็นการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองตามกฎหมายฉบับอื่นที่มีใช้กฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง และตามขั้นตอนการอุทธรณ์ของกฎหมายฉบับนั้นเจ้าหน้าที่ผู้ที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์เป็นเจ้าหน้าที่อื่นที่มีใช้เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองหรือผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ เจ้าหน้าที่ผู้ที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์อาจดำเนินการแจ้งให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองหรือผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่อื่นที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายพิจารณาทบทวนและแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งทางปกครองนั้นต่อไปได้ หากพิจารณาแล้วเห็นว่าคำสั่งทางปกครองนั้นน่าจะไม่ใช่ชอบด้วยกฎหมายหรือชอบด้วยกฎหมายแต่อาจก่อความเสียหายต่อประโยชน์สาธารณะ โดยเป็นการประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองด้วยกันอันเป็นประโยชน์แก่การตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งทางปกครองและการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ

ประเด็นที่สอง กรณีที่คู่กรณีถอนอุทธรณ์ภายหลังจากที่ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ได้มีคำวินิจฉัยอุทธรณ์แล้ว ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์จะต้องพิจารณาคำขอถอนอุทธรณ์และเพิกถอนคำวินิจฉัยอุทธรณ์หรือไม่ เห็นว่า เมื่อผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ได้มีคำวินิจฉัยอุทธรณ์แล้ว กระบวนการพิจารณาอุทธรณ์ย่อมเป็นอันเสร็จสิ้นลงและล่วงพ้นขั้นตอนที่จะถอนอุทธรณ์ได้ ตามข้อเท็จจริงที่หาหรือมานี้ เมื่อจังหวัดอุดรธานีแจ้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์ไปยังบริษัท ม. แล้ว บริษัท ม. จึงไม่อาจถอนอุทธรณ์ได้ ดังนั้น นายกเทศมนตรีตำบลหนองบัวต้องสั่งไม่รับคำขอถอนอุทธรณ์ดังกล่าว

เรื่องเสร็จที่ ๔๕๙/๒๕๕๐

เรื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด กรณีผู้มีอำนาจแต่งตั้งเป็นผู้มีส่วนได้เสีย

หน่วยงานที่หารือ เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี

ข้อหารือเกี่ยวกับการเป็นผู้มีส่วนได้เสีย กรณีนาง ส. ผู้ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีนครสุราษฎร์ธานีในขณะนั้น เมื่อครั้งปฏิบัติหน้าที่เทศมนตรีได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการในคณะกรรมการที่ปรึกษาการจัดซื้อที่ดินสำหรับกำจัดขยะมูลฝอยอันเกี่ยวข้องกับการจัดซื้อที่ดินเพื่อกำจัดขยะ ซึ่งสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคเห็นว่าการจัดซื้อที่ดินดังกล่าวมีการประเมินราคาที่ดินสูงกว่าความเป็นจริงทำให้เทศบาลเมืองสุราษฎร์ (ต่อมาได้มีการยกฐานะเป็นเทศบาลนคร) ได้รับความเสียหายซึ่งจังหวัดสุราษฎร์ธานีแต่งตั้งคณะกรรมการสอบความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่และมีการเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดเชยค่าสินไหมทดแทนโดยกระทรวงการคลังยังมีได้แจ้งผลการตรวจสอบสำนวน และต่อมากรมบัญชีกลางได้มีหนังสือแจ้งให้จังหวัดสุราษฎร์ธานีดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดใหม่ โดยร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการฯ กับกรมที่ดิน เนื่องจากปรากฏว่ามีเจ้าพนักงานที่ดินเป็นผู้ร่วมกระทำละเมิดด้วย เทศบาลนครสุราษฎร์ธานีโดยนาง ส. นายกเทศมนตรีในขณะนั้นจึงได้ร่วมกับกรมที่ดินแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดขึ้นใหม่และส่งสำนวนการสอบสวนไปยังกระทรวงการคลัง แต่กระทรวงการคลังได้แจ้งให้คณะกรรมการฯ สอบข้อเท็จจริงใหม่ทั้งสำนวน แล้วเสนอความเห็นและส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังอีกครั้งหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินการของเทศบาลนครสุราษฎร์ธานีปรากฏปัญหาข้อกฎหมายว่า เมื่อครั้งปฏิบัติหน้าที่เทศมนตรีได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการในคณะกรรมการที่ปรึกษาการจัดซื้อที่ดินสำหรับกำจัดขยะมูลฝอยอันเกี่ยวข้องกับการจัดซื้อที่ดินเพื่อกำจัดขยะดังกล่าวด้วย แต่ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาหรือลงนามในการดำเนินการใดๆ หากเป็นผู้กระทำคำสั่งทางปกครองและพิจารณาวินิจฉัยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่โดยถือเป็นผู้มีส่วนได้เสียจะขัดกับมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือไม่ และเทศบาลนครสุราษฎร์ธานีจะต้องปฏิบัติอย่างไรจึงจะถูกต้องตามกฎหมาย

ความเห็น

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ได้รับฟังข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า ขณะนี้ได้มีคำพิพากษาศาลปกครองพิพากษาให้คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ สอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดของจังหวัดสุราษฎร์ธานีชอบด้วยกฎหมายแล้ว และให้ศาลปกครองชั้นต้นดำเนินการพิจารณาในเรื่องพฤติการณ์ของผู้ฟ้องคดีว่าเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือไม่ แล้วมีคำพิพากษาใหม่ตามรูปคดีต่อไป จากข้อเท็จจริงดังกล่าว คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองจึงมีความเห็นว่า เมื่อศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาว่าการแต่งตั้ง คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดโดยจังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย และคณะกรรมการนั้นได้พิจารณากำหนดความรับผิดชอบทางละเมิด สำหรับบุคคลที่ร่วมกระทำให้เทศบาลเมืองสุราษฎร์ธานีเสียหายแล้วเทศบาล นครสุราษฎร์ธานีจึงสมควรยกเลิกคำสั่งที่แต่งตั้งคณะกรรมการร่วมเพื่อสอบข้อเท็จจริง ขึ้นใหม่ตามความเห็นของกระทรวงการคลัง

สำหรับกรณีที่นาง ส. ซึ่งเคยเป็นกรรมการที่ปรึกษาการจัดซื้อที่ดินรายนี้จะเป็น ผู้ดำเนินการเพื่อให้เจ้าหน้าที่ชุดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนกรณีละเมิดต่อไปได้หรือไม่ นั้น โดยที่ผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดปรากฏว่า ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง และไม่ต้องรับผิดชอบแต่อย่างใด จึงไม่เป็นคู่กรณีผู้มีส่วนได้เสีย และเมื่อในขณะนั้นนาง ส. ดำรงตำแหน่งเป็นนายกเทศมนตรีซึ่งเป็นหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เสียหายจึง ย่อมมีหน้าที่ดำเนินการใช้มาตรการบังคับทางปกครองกับเจ้าหน้าที่ผู้กระทำ ละเมิดต่อไป

เรื่องเสร็จที่ ๔๘๓/๒๕๕๑

เรื่อง

การคัดค้านผู้ออกคำสั่งลงโทษทางวินัย

หน่วยงานที่หารือ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อหารือ

การที่นาย ส. ผู้ถูกสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรง ได้ฟ้องคดีอาญานาย จ. ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ซึ่งเป็นผู้พิจารณาสอบสวนทางวินัยและเป็นผู้ออกคำสั่งลงโทษทางวินัย จะส่งผลให้นาย จ. เป็นผู้มีส่วนได้เสียหรือมีลักษณะตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือไม่ และหากนาย จ. เป็นผู้มีส่วนได้เสียแล้วจะสามารถพิจารณาสำนวนการสอบสวนทางวินัยหรือออกคำสั่งลงโทษทางวินัยกรณีนี้ได้หรือไม่ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรจะดำเนินการอย่างไร เพื่อให้การดำเนินการทางวินัยกรณีนี้เป็นไปโดยชอบ

ความเห็น

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ได้รับฟังข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า ในการสอบสวนทางวินัยที่คณะกรรมการสอบสวนมีความเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงจะต้องส่งเรื่องให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาและมีมติโดยเร็วตามข้อ ๔๐ แห่งกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นอนุกรรมการและเลขานุการใน อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาโดยตำแหน่งจึงมีปัญหว่าอาจมีการคัดค้านนาย จ. ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ในขั้นตอนการพิจารณาของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา นอกเหนือไปจากการคัดค้านว่า ในชั้นการออกคำสั่งลงโทษทางวินัยซึ่งอาจทำให้การออกคำสั่งลงโทษทางวินัยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่านาย จ. ได้รับการแต่งตั้งให้ไปรับราชการที่จังหวัดอื่นโดยมีนางสาว ส. เข้ารับตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต่อจากนาย จ. และจากการตรวจสอบรายงานการประชุมของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา ในการพิจารณาเพื่อดำเนินการทางวินัยนาย ส. มีนางสาว ส. ทำหน้าที่เป็นอนุกรรมการและเลขานุการและหลังจากนั้นนางสาว ส. ยังเป็นผู้ลงนามในคำสั่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ลงโทษปลดออกจากราชการจึงไม่มีเหตุที่จะต้องพิจารณาว่านาย จ. เป็นเจ้าหน้าที่ที่มีเหตุอันอาจทำให้การ

พิจารณาทางปกครองไม่เป็นกลาง ตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ตามข้อหารือของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอีก

คำแนะนำ

(๑) เมื่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ โดยตำแหน่งใน อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาจึงมีฐานะเป็นกรรมการในคณะกรรมการที่มีอำนาจพิจารณาทางปกครองและอาจเป็นผู้มีเหตุที่จะทำให้การพิจารณาทางปกครองในเรื่องที่ตนถูกคัดค้านว่าเป็นเจ้าหน้าที่ที่มีเหตุซึ่งมีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การพิจารณาทางปกครองไม่เป็นกลางได้ ซึ่งการพิจารณาว่าผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีเหตุดังกล่าวหรือไม่นั้น ต้องให้อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้พิจารณาโดยการพิจารณาว่าลักษณะใดจะถือว่า มีเหตุซึ่งมีสภาพร้ายแรงต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นกรณีไป

(๒) เมื่อหลักเกณฑ์ในการพิจารณาสั่งการในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าผู้ถูกสอบสวนกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงสมควรลงโทษปลดออกหรือไล่ออกนั้น จะต้องส่งเรื่องให้อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาและต้องผูกพันสั่งลงโทษตามมติของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา จึงไม่มีประเด็นว่าเป็นผู้มีเหตุที่ทำให้การพิจารณาไม่เป็นกลางหรือไม่ อย่างไรก็ตาม หากเป็นกรณีอื่นที่ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนสามารถพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควรได้ ย่อมถือได้ว่าเป็นกรณีที่สามารถใช้ดุลพินิจในการพิจารณาสั่งสำนวนได้ จึงอาจจะมีเหตุที่จะทำให้ทำให้การพิจารณาสำนวนไม่เป็นกลางได้

เรื่องเสร็จที่ ๕๒๔/๒๕๕๐

เรื่อง การปฏิบัติตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดกรณีการเพิกถอนประกาศ
แต่งตั้งคณะเทศมนตรี

หน่วยงานที่หารือ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

ข้อหารือ กรณีที่ศาลปกครองสูงสุดเพิกถอนประกาศแต่งตั้งคณะเทศมนตรี ลงวันที่ ๑๔
พฤษภาคม ๒๕๔๖ ของเทศบาลเมืองชุมแสง โดยให้มีผลย้อนหลังตั้งแต่วันที่
ประกาศดังกล่าวขึ้น เทศบาลเมืองชุมแสงจะเรียกร้องให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรง
ตำแหน่งตามประกาศดังกล่าว คืนเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ได้รับไป
จากทางราชการตามมาตรา ๕๐ ประกอบกับมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติ
วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้หรือไม่ ตั้งแต่เมื่อใด และหากการ
เรียกเงินทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดกรณีนี้ต้องดำเนินการโดยอาศัยบทบัญญัติ
เรื่องลามิควรรได้ จะต้องใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลหรือโดยการออกคำสั่ง
ทางปกครองให้ชำระเงิน

ความเห็น คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง มีความเห็นว่าคำสั่งทางปกครอง
ซึ่งเป็นการให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ที่อาจแบ่งแยกได้ตามมาตรา ๕๑ แห่ง
พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ต้องเป็นคำสั่ง
ทางปกครองที่เป็นการให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดในลักษณะเดียวกับเงิน
หรือทรัพย์สินโดยตรง เมื่อประกาศแต่งตั้งคณะเทศมนตรีเป็นคำสั่งที่ทำให้บุคคล
ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะเทศมนตรีมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด และ
การได้รับเงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ
เพื่อตอบแทนการทำงาน ดังนั้น ประกาศแต่งตั้งคณะเทศมนตรีจึงไม่ใช่คำสั่ง
ทางปกครองตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ
ประกอบกับไม่มีกฎหมายใดที่กำหนดไว้โดยเฉพาะให้เทศบาลเรียกเงินเดือนและ
ประโยชน์ตอบแทนคืนได้ ตามข้อหารือนี้เทศบาลจึงไม่อาจเรียกให้คณะเทศมนตรี
คืนเงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนอื่นที่ได้รับไปแล้วคืนได้

เรื่องเสร็จที่ ๖๐๒/๒๕๕๑

เรื่อง

สถานะของหนังสือกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงานและประกาศหนังสือพิมพ์
รายวันที่เรียกให้ประชาชนที่ได้รับค่าขนย้ายคืนเงินให้แก่ทางราชการ

หน่วยงานที่หารือ

กรมชลประทาน

ข้อหารือ

การที่กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงานได้จ่ายค่าชดเชยที่ดินให้กับราษฎรซึ่งอ้างว่า
ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐ เนื่องจากทางราชการจะนำพื้นที่ไปใช้
ในโครงการก่อสร้างของราชการ โดยการจ่ายค่าชดเชยดังกล่าวปฏิบัติตาม
หลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบไว้ แต่ต่อมาปรากฏข้อเท็จจริง
น่าเชื่อได้ว่าอาจมีการแจ้งการครอบครองทำประโยชน์ทับซ้อนกันและได้จ่าย
ค่าชดเชยไปในขณะที่ยังไม่ครบขั้นตอนในการดำเนินการ จึงมีการส่งหนังสือเรียก
ให้ราษฎรคืนเงินดังกล่าว รวมทั้งได้ประกาศทางหนังสือพิมพ์รายวันในเรื่องนี้
กรมชลประทานซึ่งได้รับโอนภารกิจและอำนาจหน้าที่มาจากกรมพัฒนาและ
ส่งเสริมพลังงานจึงประสงค์จะหารือว่าหนังสือเรียกให้ชำระเงินและการประกาศ
ทางหนังสือพิมพ์ดังกล่าวเป็นคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินหรือไม่ และ
เนื่องจากกรมชลประทานได้ยกร่างระเบียบกรมชลประทานว่าด้วยการยึด อาศัย
และขายทอดตลาดทรัพย์สินตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการ
ทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดเรื่องการมอบหมายหรือมอบอำนาจในการใช้
มาตรการบังคับทางปกครองให้แก่เจ้าหน้าที่ของกรมชลประทานจึงประสงค์จะ
หารือว่า ตามร่างระเบียบดังกล่าวกำหนดเรื่องการมอบอำนาจให้ใช้มาตรการ
บังคับทางปกครองถูกต้องตามนัยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
พ.ศ. ๒๕๓๙ และกฎกระทรวง ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๒)ฯ แล้วหรือไม่ และควร
เพิ่มเติมเนื้อหาสาระในส่วนใดบ้าง

ความเห็น

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ได้รับฟังข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า
ศาลปกครองนครราชสีมาได้มีคำสั่งตามคดีหมายเลขแดงที่ ๔๖๐/๒๕๔๖ สรุปได้ว่า
หนังสือ ลงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๔๒ แจ้งให้ผู้ถูกฟ้องคดีแต่ละรายชำระเงินคืนให้แก่
สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงานเป็นคำสั่งทางปกครองที่เรียกให้ชำระเงิน และคดี
ดังกล่าวถึงที่สุดแล้วโดยไม่มีการอุทธรณ์ จึงเห็นว่าไม่จำเป็นต้องพิจารณาประเด็น

ปัญหานี้อีกและกรมชลประทานสามารถใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเพื่อบังคับให้เป็นไปตามคำสั่งดังกล่าวได้ สำหรับปัญหาเกี่ยวกับร่างระเบียบของกรมชลประทานนั้น คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมีอำนาจหน้าที่ในการให้คำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ตามมาตรา ๑๑ (๒) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ เมื่อประเด็นที่กรมชลประทานหรือมานี้มีลักษณะเป็นการขอให้ตรวจร่างระเบียบของกรมชลประทาน จึงไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองที่จะพิจารณาได้

เรื่องเสร็จที่ ๖๗๓/๒๕๕๑

เรื่อง แนวทางการใช้มาตรการบังคับทางปกครองกับทรัพย์สินที่อยู่ต่างพื้นที่ และความคุ้มครองตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ผู้ใช้มาตรการบังคับทางปกครอง

หน่วยงานที่หารือ กรมบัญชีกลาง

ข้อหารือ แนวทางการใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยวิธีการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน และขายทอดตลาดเพื่อชำระเงินตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กรณีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ออกคำสั่งทางปกครองเรียกให้เจ้าหน้าที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก (เดิม) รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำละเมิด แต่เจ้าหน้าที่ดังกล่าวเพิกเฉย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก จึงได้ดำเนินการสืบหาทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวและแจ้งอายัดทรัพย์สิน ซึ่งได้แก่ รถจักรยานยนต์ ทะเบียนอาวอรุปีนและบัญชีเงินฝากธนาคารออมสินแต่ประสบปัญหาในทางปฏิบัติ สำหรับการใช้มาตรการบังคับทางปกครองเพื่อนำเงินชดเชยแก่ทางราชการจึงขอหารือแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

๑. มีขั้นตอนในการบังคับคดีอย่างไร เนื่องจากยังไม่พบตัวทรัพย์สินที่แท้จริงและทรัพย์สินนั้นอยู่ต่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ได้รับความเสียหาย และอยู่ต่างจังหวัด

๒. ตามที่กฎกระทรวง ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดให้อธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการเป็นผู้มีอำนาจสั่งยึด และอายัด ซึ่งในทางปฏิบัติจะมอบหมายให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นผู้ดำเนินการแทน แต่เจ้าหน้าที่ไม่กล้าที่จะปฏิบัติ เนื่องจากไม่มั่นใจในข้อกฎหมาย แนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน วิธีการยึด รูปแบบคำสั่งที่น่ายึด องค์ประกอบและจำนวนของเจ้าหน้าที่ที่ทำการยึดมีใครบ้าง เนื่องจากเกี่ยวกับหลักประกันความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ ตลอดจนค่าใช้จ่ายหรือค่าตอบแทน (ถ้ามี)

ความเห็น คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมีความเห็นในแต่ละประเด็นดังนี้ ประเด็นที่หนึ่ง เห็นว่า การใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามมาตรา ๕๗

แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ เป็นการบังคับกับทรัพย์สินของผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองที่เรียกให้ชำระเงิน โดยไม่จำกัดพื้นที่สำหรับการใช้ ดังนั้น แม้ทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนจะอยู่ต่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และอยู่ในต่างจังหวัด ก็สามารถใช้มาตรการบังคับทางปกครองกับทรัพย์สินดังกล่าวได้ ทั้งนี้ อาจสรุปขั้นตอนการยึด อาศัย และขายทอดตลาดทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติราชการตามคำสั่งให้ใช้มาตรการบังคับทางปกครองได้ ดังนี้

๑. การยึดเอกสารและสิ่งหามทรัพย์สินมีรูปร่าง เจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบอำนาจสามารถยึดโดยนำทรัพย์สินมาอยู่ในความดูแลของตนได้แต่ต้องแจ้งการยึดให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดทราบด้วย

๒. การยึดสิ่งหามทรัพย์สิน เจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบอำนาจต้องยึดโดยนำหนังสือสำคัญสำหรับทรัพย์สินมารักษาไว้ และแจ้งการยึดให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดและเจ้าพนักงานที่ดินทราบ

๓. การอายัดทรัพย์สิน จะต้องมีการสั่งของหัวหน้าหน่วยงานของรัฐไปยังเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดให้งดเว้นหรือห้ามจำหน่ายจ่ายโอนสิทธิเรียกร้อง และห้ามบุคคลภายนอกซึ่งเป็นลูกหนี้แห่งสิทธิเรียกร้องส่งมอบ โอนทรัพย์สิน สิทธิ หรือเงินให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิด แต่ให้ส่งมอบแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติราชการตามคำสั่งให้ใช้มาตรการบังคับทางปกครอง สำหรับการอายัดที่ดินนั้น กระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งที่กระทรวงมหาดไทย ที่ ๖๓๕/๒๕๔๗ เรื่อง การอายัดที่ดิน ซึ่งกรมที่ดินได้แจ้งเวียนคำสั่งนี้ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบและถือปฏิบัติแล้ว ดังนั้น การอายัดที่ดินจึงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในคำสั่งกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวด้วย

๔. การขายทอดตลาดทรัพย์สิน ผู้มีอำนาจในการอนุมัติให้ขายทอดตลาดทรัพย์สินที่ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๒)ฯ

ประเด็นที่สอง ความคุ้มครองเจ้าหน้าที่ผู้ใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามกฎหมายสามารถแยกพิจารณาได้สองกรณี คือ กรณีแรกความรับผิดทางแพ่ง เห็นว่าเมื่อเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการใช้มาตรการบังคับทางปกครองแล้วแม้การดำเนินการจะก่อให้เกิดความเสียหายก็ไม่ใช่ละเมิด และหากเป็นการกระทำโดยละเมิดเจ้าหน้าที่ก็ยังคงได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กรณีที่สองความรับผิดทางอาญา เห็นว่าหากเจ้าหน้าที่ผู้ใช้มาตรการบังคับทางปกครองดำเนินการดังกล่าวในขอบอำนาจและตามกฎหมายที่ให้อำนาจในการใช้มาตรการบังคับทางปกครองแล้วก็ย่อมไม่มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา

เรื่องเสร็จที่ ๖๘๕/๒๕๕๑

เรื่อง

เรื่อง การเรียกคืนเงินเดือนหรือผลประโยชน์อื่นใดของข้าราชการพลเรือน
กรณีศาลปกครองสูงสุดเพิกถอนคำสั่งแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนไม่ชอบ
ด้วยกฎหมายโดยให้มีผลย้อนหลัง

หน่วยงานที่หารือ

กรมบัญชีกลาง

ข้อหารือ

ศาลปกครองได้มีคำพิพากษาเพิกถอนคำสั่งแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนจำนวน
สี่ราย โดยให้มีผลย้อนหลังตั้งแต่วันที่ได้ออกคำสั่งแต่งตั้ง จึงมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียก
เงินเดือนและผลประโยชน์อื่นใดจากข้าราชการดังกล่าวคืนแก่ทางราชการใน
ประเด็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง กระทรวงการคลังจะเรียกเงินเดือน และผลประโยชน์อื่นที่
ข้าราชการทั้ง ๔ ราย ได้รับไปในช่วงดำรงตำแหน่งรองอธิบดีและตำแหน่งอื่น
ในระดับที่สูงขึ้น โดยอาศัยหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติ
วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้หรือไม่ หรือต้องนำมาตรา ๖๒ แห่ง
พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ และมาตรา ๖๖ แห่ง
พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาปรับใช้ในฐานบท
กฎหมายใกล้เคียง

ประเด็นที่สอง เงิน ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดที่ข้าราชการทั้ง ๔ ราย มี
สิทธิจะได้รับจากทางราชการ ในขณะที่ดำรงตำแหน่งรองอธิบดี และตำแหน่งอื่นใน
ระดับที่สูงขึ้นแต่ยังมิได้รับไป เช่น เงินรางวัลกระทรวงการคลังจะสามารถจ่ายเงิน
ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์ให้แก่ข้าราชการทั้ง ๔ รายได้หรือไม่ อย่างไร และ
ตามกฎหมายใด

ประเด็นที่สาม การมีคำสั่งแต่งตั้งให้ข้าราชการทั้ง ๓ ราย ที่ยังรับราชการกลับไป
ดำรงตำแหน่งอื่นที่มีระดับเทียบเท่าตำแหน่งเดิม รวมถึงการรับเงินเดือน จะต้อง
ดำเนินการตามกฎหมายใด อย่างไร

ความเห็น

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง มีความเห็นในแต่ละประเด็นดังนี้
ประเด็นที่หนึ่ง เห็นว่า คำสั่งแต่งตั้งข้าราชการให้ดำรงตำแหน่ง มิได้เป็นคำสั่งใน
ลักษณะที่เป็นการให้เงินหรือทรัพย์สินแก่ผู้รับคำสั่งทางปกครองโดยตรงตาม

มาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ แต่เป็นคำสั่งที่ทำให้บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด การได้รับเงินเดือน ทրพยสิน และประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นก็เป็นสิทธิตามกฎหมายที่จะได้รับเพื่อตอบแทนการทำงานให้แก่ทางราชการ ประกอบกับไม่มีกฎหมายใดกำหนดไว้โดยเฉพาะให้เรียกเงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนคืนได้ กระทรวงการคลังจึงไม่อาจเรียกให้ข้าราชการทั้งสี่คืนเงินเดือนและผลประโยชน์อื่นใดที่ได้รับไปแล้วได้

ประเด็นที่สอง แม้ว่าคำสั่งแต่งตั้งข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งจะไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่เมื่อคำสั่งดังกล่าวยังมีผลทางกฎหมายตราบเท่าที่ยังไม่มีการถูกเพิกถอนจึงไม่กระทบกระเทือนถึงการใดที่ข้าราชการผู้นั้นได้ปฏิบัติไปตามอำนาจหน้าที่ และการรับเงินเดือนหรือผลประโยชน์อื่นใดที่ได้รับหรือมีสิทธิจะได้รับจากทางราชการในระหว่างดำรงตำแหน่ง ตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะนั้นในลักษณะบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง ดังนั้น กระทรวงการคลังจึงต้องจ่ายเงินหรือผลประโยชน์อื่นใดที่เป็นสิทธิตามกฎหมายของข้าราชการทั้งสี่ที่จะได้รับเพื่อตอบแทนการทำงานให้แก่ทางราชการด้วย

ประเด็นที่สาม เมื่อปัจจุบันปลดกระทรวงการคลังได้ออกคำสั่งให้ข้าราชการทั้ง ๓ ราย กลับไปดำรงตำแหน่งอื่นที่มีระดับเทียบเท่าตำแหน่งเดิมตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนแล้ว กรณีจึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาในประเด็นนี้

เรื่องเสรีที่ ๖๙๐/๒๕๕๑

เรื่อง

การใช้มาตรการบังคับทางปกครองนอกเขตกรุงเทพมหานคร

หน่วยงานที่หารือ

กรุงเทพมหานคร

ข้อหารือ

กรุงเทพมหานครซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่เฉพาะภายในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร สามารถใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยวิธีการยึด อาศัย และขายทอดตลาดทรัพย์สินตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ นอกเขตกรุงเทพมหานครได้หรือไม่ และหากไม่สามารถดำเนินการได้ จะมีหน่วยงานใดที่สามารถดำเนินการแทนได้

ความเห็น

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เห็นว่า อำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานครตามมาตรา ๘๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ และมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะซึ่งต้องดำเนินการเฉพาะภายในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครเท่านั้น แต่การใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ เป็นการบังคับกับทรัพย์สินของผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองที่เรียกให้ชำระเงิน โดยไม่คำนึงว่าทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ใด และการใช้มาตรการบังคับทางปกครองมิใช่การจัดระบบบริการสาธารณะ ดังนั้น กรุงเทพมหานครจึงสามารถดำเนินการยึดหรืออาศัย และขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้อยู่ในบังคับทางปกครองที่มีทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องอยู่นอกเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครได้

เรื่องเสรีที่ ๖๙๔/๒๕๕๐

เรื่อง	การกำหนดมาตรการบังคับทางปกครอง กรณีร่างระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ
หน่วยงานที่หารือ	กรมป่าไม้
ข้อหารือ	กรมป่าไม้จะสามารถกำหนดให้ผู้ฝ่าฝืนเงื่อนไขต้องถูกบังคับโดยมาตรการบังคับทางปกครองด้วยวิธีการปรับตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ไว้ในร่างระเบียบของกรมป่าไม้ที่อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๓ ทวิ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ได้หรือไม่ และหากไม่สามารถกระทำได้จะต้องดำเนินการอย่างไรเพื่อนำมาตรการบังคับทางปกครองมาใช้บังคับได้
ความเห็น	คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เห็นว่า การกำหนดโทษปรับรายวันในกรณีผู้ได้รับอนุญาตไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในหนังสืออนุญาตตามร่างระเบียบกรมป่าไม้ไม่ได้มีลักษณะเป็นมาตรการบังคับทางปกครอง แต่มีลักษณะเป็นโทษปรับทางปกครอง เมื่อมาตรา ๑๓ ทวิ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติฯ มิได้ให้อำนาจในการออกระเบียบเพื่อกำหนดโทษปรับทางปกครองไว้ ดังนั้น กรมป่าไม้จึงไม่อาจกำหนดโทษปรับทางปกครองไว้ในร่างระเบียบกรมป่าไม้ทั้งห้าฉบับได้

เรื่องเสร็จที่ ๗๐๔/๒๕๕๑

เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาโทษทางปกครองตามพระราชบัญญัติ
โรงแรม พ.ศ. ๒๕๔๗

หน่วยงานที่หารือ กรมการปกครอง

ข้อหารือ เกี่ยวกับการลงโทษปรับทางปกครอง สรุปความได้ว่า การกำหนดให้
ข้อ ๑(๑) ของร่างประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่องกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณา
โทษทางปกครอง โดยบัญญัติว่า "ในกรณีที่เป็นการกระทำความผิดครั้งแรกสำหรับ
ความผิดในแต่ละฐานความผิด หากความผิดนั้นอาจแก้ไขให้ถูกต้องหรือ
เหมาะสมได้ตามมาตรา ๔๙ วรรคสอง ให้นายทะเบียนมีคำสั่งเป็นหนังสือแจ้ง
ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมหรือผู้จัดการดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องและเหมาะสม
ภายในระยะเวลาที่กำหนด แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่รับแจ้ง ให้นำ
วิธีการแจ้งตามมาตรา ๔๒ มาบังคับใช้กับการแจ้งโดยอนุโลม" สามารถกระทำ
ได้หรือไม่

ความเห็น คณะกรรมการวิधिปฏิบัติราชการทางปกครอง พิจารณาข้อหารือดังกล่าวแล้ว
เห็นว่า ประเด็นที่ต้องพิจารณา คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะกำหนด
หลักเกณฑ์การพิจารณาโทษทางปกครองโดยให้กรณีกระทำความผิดครั้งแรก
แต่ยังอาจมีการแก้ไขให้ถูกต้องหรือเหมาะสมได้ ให้นายทะเบียนออกคำสั่งแจ้งให้
ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมหรือผู้จัดการที่กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายหรือคำสั่ง
ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องและเหมาะสมภายในระยะเวลาที่กำหนดตามข้อ ๑ (๑) ของ
ร่างประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาโทษ
ทางปกครอง ได้หรือไม่ โดยคณะกรรมการฯ เห็นว่า มาตรา ๔๙ วรรคสามแห่ง
พระราชบัญญัติโรงแรมฯ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจ
ออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ได้เฉพาะการพิจารณาโทษทางปกครองเท่านั้น
ดังนั้น เมื่อข้อ ๑ (๑) ของร่างประกาศดังกล่าวมีลักษณะเป็นการเพิ่มขั้นตอน
การดำเนินการของนายทะเบียนก่อนที่จะพิจารณาลงโทษทางปกครอง เพราะการ
กำหนดเช่นนี้ทำให้นายทะเบียนต้องออกคำสั่งทางปกครองเพื่อให้ผู้กระทำผิด

ดำเนินการแก้ไขตามคำสั่งของนายทะเบียนเสียก่อนโดยยังไม่อาจใช้อำนาจ
ลงโทษปรับทางปกครองได้ การกำหนดขั้นตอนเช่นนี้จึงมิใช่เป็นการกำหนด
หลักเกณฑ์การพิจารณาโทษทางปกครองตามมาตรา ๔๙ วรรคสามแห่ง
พระราชบัญญัติโรงแรมฯ ประกอบกับไม่มีกฎหมายกำหนดให้อำนาจนายทะเบียน
ออกคำสั่งเช่นนั้นได้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงไม่อาจกำหนดให้
นายทะเบียนออกคำสั่งตามข้อ ๑ (๑) ของร่างประกาศดังกล่าวได้

เรื่องเสร็จที่ ๗๓๕/๒๕๕๑

เรื่อง การดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการทหารที่พ้นจากราชการด้วยเหตุ
เกษียณอายุราชการและมีสิทธิรับบำนาญ

หน่วยงานที่หารือ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

ข้อหารือ การพิจารณาโทษทางวินัยแก่ข้าราชการทหาร กรณีที่ข้าราชการทหารผู้นั้นได้
ออกจากราชการด้วยเหตุเกษียณอายุราชการโดยได้รับบำเหน็จบำนาญไปแล้ว
หากภายหลังพบว่าข้าราชการกระทำความผิดโดยมีเจตนาทุจริตและกระทรวง
กลาโหมจะเพิกถอนคำสั่งให้ข้าราชการทหารผู้นั้นออกจากราชการด้วยเหตุ
เกษียณอายุราชการและจะออกคำสั่งปลดข้าราชการทหารผู้นั้นออกจากราชการ
โดยไม่ได้รับบำเหน็จบำนาญได้หรือไม่ อย่างไร และการปลดออกจากราชการ
มีผลย้อนหลังไปถึงวันสุดท้ายของการรับราชการหรือไม่

ความเห็น คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เห็นว่า พระราชบัญญัติบำเหน็จ
บำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ กำหนดให้ข้าราชการทหารซึ่งมีอายุครบหกสิบปี
บริบูรณ์พ้นจากราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่ข้าราชการผู้นั้นมีอายุครบหกสิบปี
บริบูรณ์ ดังนั้น การออกจากราชการของข้าราชการทหารที่ครบเกษียณอายุราชการ
รวมทั้งสิทธิในการรับบำเหน็จบำนาญจึงเป็นไปโดยผลของกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จ
บำนาญข้าราชการ ส่วนการที่กระทรวงกลาโหมได้มีคำสั่งให้นายทหารออกจาก
ราชการเนื่องจากครบเกษียณอายุราชการโดยให้รับบำเหน็จบำนาญ เป็นเพียงการ
แจ้งให้ข้าราชการทหารได้ทราบล่วงหน้าและมีเวลาเตรียมตัวดำเนินการเรื่องต่างๆ
ก่อนจะถึงกำหนดสิ้นปีงบประมาณที่จะเกษียณอายุราชการเท่านั้น จึงมิใช่คำสั่ง
ทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
พ.ศ. ๒๕๓๙ กรณีจึงไม่มีเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องเพิกถอนคำสั่งดังกล่าว
ก่อนดำเนินการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ข้าราชการทหารผู้นั้นแต่อย่างใด

คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วมคณะที่ ๑ และคณะที่ ๒) ได้พิจารณา
ปัญหาในประเด็นที่สองแล้ว เห็นว่า ควรกำหนดประเด็นหารือในประเด็นที่สองเสียใหม่

เป็นว่า หากกระทรวงกลาโหมจะออกคำสั่งให้ข้าราชการทหารออกจากประจำการโดยไม่มีบำเหน็จบำนาญ จะให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันสุดท้ายของการรับราชการหรือให้มีผลนับตั้งแต่วันที่ออกคำสั่ง ซึ่งที่ประชุมร่วมเห็นว่า โดยที่มาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการทหารฯ ประกอบกับมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหารฯ กำหนดว่าข้าราชการทหารที่กระทำผิดวินัยทหารอาจต้องถูกปลดจากประจำการหรือถูกถอดจากยศทหาร และตามมติสภากลาโหมในการประชุมครั้งที่ ๓/๐๗ ประกอบกับคำสั่งกองทัพบก ที่ ๑๗๖/๒๕๐๘ เรื่อง การหมุนเวียนกำลังพล ลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๐๘ ได้กำหนดเหตุแห่งการปลดออกจากประจำการไว้โดยรวมถึงกรณีข้าราชการทหารที่กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการและฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ฉะนั้น การปลดข้าราชการทหารออกจากประจำการจึงต้องเป็นข้าราชการทหารที่ประจำการอยู่ หากพ้นจากราชการแล้วก็ไม่อาจปลดออกจากประจำการได้โดยสภาพ ในกรณีที่กระทรวงกลาโหมเห็นว่าสามารถดำเนินการปลดข้าราชการทหารผู้นั้นออกจากประจำการได้ จะต้องมีการสั่งปลดออกจากประจำการโดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันสุดท้ายของการรับราชการ ส่วนเรื่องการถอดยศทหารนั้นเป็นเรื่องที่กระทรวงกลาโหมสามารถดำเนินการได้ตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติวินัยทหารฯ ประกอบกับระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยผู้ซึ่งไม่สมควรจะดำรงอยู่ในยศทหารและบรรดาศักดิ์ พ.ศ. ๒๕๐๗ แม้ข้าราชการทหารผู้นั้นจะพ้นจากราชการไปแล้ว

เรื่องเสร็จที่ ๗๓๖/๒๕๕๑

เรื่อง

ผลของคำสั่งและคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น : กรณีคำสั่งทุเลาการบังคับใช้ข้อบัญญัติท้องถิ่นเกี่ยวกับงบประมาณรายจ่ายประจำปีและคำพิพากษาเพิกถอนข้อบัญญัติดังกล่าว

หน่วยงานที่หารือ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

ข้อหารือ

ขอหารือกรณีศาลปกครองนครราชสีมามีคำสั่งพิพากษาให้เพิกถอนข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแปรง เรื่อง งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยให้การเพิกถอนมีผลตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๘ เป็นต้นไป ทั้งนี้ ในกรณีที่มีการอุทธรณ์คำพิพากษาต่อศาลปกครองสูงสุด ให้คำบังคับตามคำพิพากษามีผลนับแต่วันที่คดีถึงที่สุด และให้คำสั่งทุเลาการบังคับตามกฎหมายมีผลต่อไปจนกว่าคดีจะถึงที่สุดหรือศาลมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแปรงได้อุทธรณ์คำพิพากษาศาลปกครองนครราชสีมาต่อศาลปกครองสูงสุด เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๙ และขณะนี้คดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงขอหารือว่า การที่ศาลปกครองนครราชสีมามีคำสั่งทุเลาการบังคับใช้ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแปรง เรื่อง งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณฯ และต่อมาได้มีคำพิพากษาเพิกถอนข้อบัญญัตินั้น จะมีผลต่อการที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแปรงใช้จ่ายงบประมาณตามข้อบัญญัติดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร

ความเห็น

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวโดยปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า ศาลปกครองนครราชสีมาได้มีคำสั่งทุเลาการบังคับใช้ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแปรง เรื่อง งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๙ เฉพาะงบประมาณรายจ่ายที่ตั้งจ่ายไว้เพื่อการลงทุนทุกสำนักบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแปรง และเมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแปรงได้รับแจ้งคำสั่งศาลปกครองแล้วมิได้เบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายที่ตั้งไว้เพื่อการลงทุนอีกแต่อย่างใด คงเบิกจ่ายเฉพาะงบประมาณรายจ่ายหมวดอื่นๆ เท่านั้น จากข้อเท็จจริงดังกล่าวคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง จึงเห็นว่า มีประเด็นต้องพิจารณา ๒ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การที่ศาลปกครองนครราชสีมามีคำสั่งทุเลาการบังคับใช้ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแปรง เรื่อง งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๙ เฉพาะงบประมาณรายจ่ายที่ตั้งจ่ายไว้เพื่อการลงทุน จะมีผลต่อการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามข้อบัญญัติดังกล่าวอย่างไร และหากมีการใช้บังคับข้อบัญญัติอันเป็นการฝ่าฝืนคำสั่งทุเลาการบังคับตามกฎหมาย จะมีผลในทางกฎหมายอย่างไรนั้น เห็นว่า คำสั่งทุเลาการบังคับตามกฎหมายจะมีผลเป็นการชะลอหรือระงับการบังคับตามผลของกฎไว้เป็นการชั่วคราวตามข้อ ๖๙ วรรคสองแห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยมีผลเมื่อผู้ออกกฎได้รับแจ้งคำสั่งนั้นแล้วตามข้อ ๗๒ วรรคสี่ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครองฯ เมื่อไม่ปรากฏว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแปรงได้เบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายเพื่อการลงทุนอันเป็นการฝ่าฝืนคำสั่งศาลปกครองนครราชสีมา กรณีจึงไม่ต้องวินิจฉัยในประเด็นปัญหานี้

ประเด็นที่สอง การที่ศาลปกครองนครราชสีมามีคำพิพากษาให้เพิกถอนข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแปรง เรื่อง งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยให้มีผลตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๙ เป็นต้นไป จะมีผลต่อการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามข้อบัญญัติอย่างไรนั้น เห็นว่า โดยที่มาตรา ๗๐ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดว่า ในกรณีที่ศาลปกครองชั้นต้นมีคำพิพากษาและการอุทธรณ์คำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้น ให้รอการบังคับคดีไว้จนกว่าคดีจะถึงที่สุดและมาตรา ๗๒ วรรคสาม บัญญัติว่าเมื่อศาลปกครองได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เพิกถอนกฎแล้ว ต้องมีการประกาศผลแห่งคำพิพากษาในราชกิจจานุเบกษา จึงจะมีผลเป็นการเพิกถอนกฎ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ขณะนี้คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด คำพิพากษาศาลปกครองนครราชสีมาจึงยังไม่มีผลเป็นการเพิกถอนข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแปรง เรื่อง งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๙ กรณีจึงยังไม่มีปัญหาต้องพิจารณาว่าคำพิพากษาของศาลปกครองนครราชสีมาจะมีผลต่อการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามข้อบัญญัติอย่างไร

ประเด็นที่หนึ่ง การที่ศาลปกครองนครราชสีมามีคำสั่งทุเลาการบังคับใช้ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแปรง เรื่อง งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๙ เฉพาะงบประมาณรายจ่ายที่ตั้งจ่ายไว้เพื่อการลงทุน จะมีผลต่อการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามข้อบัญญัติดังกล่าวอย่างไร และหากมีการใช้บังคับข้อบัญญัติอันเป็นการฝ่าฝืนคำสั่งทุเลาการบังคับตามกฎหมาย จะมีผลในทางกฎหมายอย่างไรนั้น เห็นว่า คำสั่งทุเลาการบังคับตามกฎหมายจะมีผลเป็นการชะลอหรือระงับการบังคับตามผลของกฎไว้เป็นการชั่วคราวตามข้อ ๖๙ วรรคสองแห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยมีผลเมื่อผู้ออกกฎได้รับแจ้งคำสั่งนั้นแล้วตามข้อ ๗๒ วรรคสี่ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครองฯ เมื่อไม่ปรากฏว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแปรงได้เบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายเพื่อการลงทุนอันเป็นการฝ่าฝืนคำสั่งศาลปกครองนครราชสีมา กรณีจึงไม่ต้องวินิจฉัยในประเด็นปัญหานี้

ประเด็นที่สอง การที่ศาลปกครองนครราชสีมามีคำพิพากษาให้เพิกถอนข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแปรง เรื่อง งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยให้มีผลตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๙ เป็นต้นไป จะมีผลต่อการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามข้อบัญญัติใดอย่างนั้น เห็นว่า โดยที่มาตรา ๗๐ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดว่า ในกรณีที่ศาลปกครองชั้นต้นมีคำพิพากษาและมีการอุทธรณ์คำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้น ให้รอการบังคับคดีไว้จนกว่าคดีจะถึงที่สุดและมาตรา ๗๒ วรรคสาม บัญญัติว่าเมื่อศาลปกครองได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เพิกถอนกฎแล้ว ต้องมีการประกาศผลแห่งคำพิพากษานในราชกิจจานุเบกษา จึงจะมีผลเป็นการเพิกถอนกฎ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ขณะนี้คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด คำพิพากษาศาลปกครองนครราชสีมาจึงยังไม่มีผลเป็นการเพิกถอนข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแปรง เรื่อง งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๙ กรณีจึงยังไม่มีปัญหาต้องพิจารณาว่าคำพิพากษาของศาลปกครองนครราชสีมาจะมีผลต่อการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามข้อบัญญัติอย่างไร

เรื่องเสร็จที่ ๗๗๒/๒๕๕๑

เรื่อง

หารือข้อกฎหมายตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ (กรณีคำสั่งอนุมัติให้จัดตั้งโครงการป่าชุมชนของอธิบดีกรมป่าไม้ ไม่เป็นคำสั่งทางปกครอง)

หน่วยงานที่หารือ

กรมป่าไม้

ข้อหารือ

ข้อหารือเกี่ยวกับคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กรณีนาง น. มีหนังสือขออุทธรณ์ให้เพิกถอนการอนุมัติโครงการป่าชุมชนภูหลวง จังหวัดนครราชสีมา จำนวนสองโครงการ ซึ่งอธิบดีกรมป่าไม้ได้สั่งเป็นหนังสือให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้ดำเนินการและอนุมัติให้จัดตั้งโครงการป่าชุมชน โดยอธิบดีกรมป่าไม้ได้พิจารณาอุทธรณ์และแจ้งผลการอุทธรณ์ไปยังนาง น. ว่า กรมป่าไม้ไม่เพิกถอนการอนุมัติโครงการทั้งสองดังกล่าวตามที่นาง น. อุทธรณ์ ซึ่งกรมป่าไม้พิจารณาเห็นว่ากรณีนี้มีปัญหาข้อกฎหมายคือคำสั่งอนุมัติจัดตั้งโครงการป่าชุมชนเป็นคำสั่งทางปกครอง หรือไม่อย่างไร หรืออยู่ในบังคับแห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือไม่ ประการใด

ความเห็น

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวแล้วปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า “ป่าชุมชน” เป็นพื้นที่ที่ถูกกำหนดขึ้นเป็นการเฉพาะโดยจัดตั้งขึ้นในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งอธิบดีกรมป่าไม้ได้ใช้อำนาจตามความในมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดในเขตป่าสงวนแห่งชาติเพื่อประโยชน์ในการควบคุมดูแลรักษาหรือบำรุงป่าสงวนแห่งชาติ โดยเปิดโอกาสให้ราษฎรสมัครใจเข้ามามีส่วนร่วมกับรัฐเพื่อช่วยดูแลรักษาหรือบำรุงป่า แต่ราษฎรจะทำการแผ้วถางหรือตัดไม้ทำลายป่าไม่ได้ การที่ราษฎรเข้ามามีส่วนร่วมดังกล่าวไม่ได้ก่อให้เกิดสิทธิใดๆ นอกเหนือไปจากหน้าที่ในการดูแล รักษาหรือบำรุงป่าชุมชนเท่านั้น และราษฎรสามารถทำการถอนชื่อของตนออกจากการเข้าร่วมโครงการจัดตั้งป่าชุมชนนั้นเสียเมื่อใดก็ได้ ซึ่งคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เห็นว่า การดำเนินการจัดตั้งโครงการ

ป่าชุมชนตามแนวทางของกรมป่าไม้ที่ให้อำนาจอธิบดีกรมป่าไม้อนุมัติโครงการป่าชุมชนได้นั้น เป็นการกำหนดอำนาจให้อธิบดีกรมป่าไม้สามารถออกคำสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการบำรุงรักษาป่าได้เท่านั้น ไม่ได้มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชนในพื้นที่ป่าชุมชนที่จะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระงับ ซึ่งสิทธิหรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของประชาชนในพื้นที่แต่อย่างใด ดังนั้น คำสั่งอนุมัติให้จัดตั้งโครงการป่าชุมชนของอธิบดีกรมป่าไม้จึงไม่เป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

เรื่องเสร็จที่ ๗๗๘/๒๕๕๐

เรื่อง

การออกประกาศกรมสรรพสามิตเกี่ยวกับการดำเนินการสอบคัดเลือก
ซึ่งลงนามโดยผู้ที่ศาลปกครองสูงสุดเพิกถอนคำสั่งแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง

หน่วยงานที่หารือ

อ.ก.พ. กระทรวงการคลัง

ข้อหารือ

ข้อหารือเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง
รับสมัครคัดเลือกเพื่อเลื่อนข้าราชการพลเรือนสามัญขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง
ในระดับ ๔ ลงวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ซึ่งลงนามโดยนาย ช. รองปลัดกระทรวง
การคลัง รักษาการแทนอธิบดีกรมสรรพสามิต อันเป็นการดำเนินการ
ภายหลังจากวันที่ศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งให้นาย ช.
ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมสรรพากร (นักบริหาร ๙) แต่เป็นการดำเนินการ
ก่อนวันที่กระทรวงการคลังมีคำสั่งให้นาย ช. พ้นจากตำแหน่งระดับ ๑๐ ทุก
ตำแหน่งที่เคยได้รับการแต่งตั้ง จึงมีประเด็นปัญหาว่าการลงนามในประกาศ
กรมสรรพสามิตข้างต้นเป็นการลงนามในขณะที่ยังมีอำนาจตามกฎหมายหรือไม่
อย่างไร และกรณีดังกล่าวเป็นกรณีที่อยู่ในบังคับมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติ
วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือไม่

ความเห็น

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เห็นว่า แม้คำสั่งแต่งตั้งนาย ช.
ให้ดำรงตำแหน่งรองปลัดกระทรวงการคลังจะไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่ขณะที่
นาย ช. ในฐานะรองปลัดกระทรวงการคลัง รักษาการแทนอธิบดีกรมสรรพสามิต
ลงนามในประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง รับสมัครคัดเลือกเพื่อเลื่อนข้าราชการ
สามัญขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับ ๔ นั้น กระทรวงการคลังยังไม่มีคำสั่ง
เพิกถอนให้นาย ช. พ้นจากตำแหน่งรองปลัดกระทรวงการคลัง ดังนั้น การลงนามใน
ประกาศกรมสรรพสามิตดังกล่าวจึงเป็นการลงนามโดยมีอำนาจตามกฎหมาย
และโดยที่มาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ มีหลัก
การรองรับผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ใช้อำนาจพิจารณาทางปกครอง
แต่มีเหตุบกพร่องในการดำรงตำแหน่ง โดยให้การกระทำทางปกครองนั้นมีผลต่อไป
ไม่ถูกกระทบกระเทือนเพราะเหตุบกพร่องดังกล่าว การที่กระทรวงการคลัง

ดำเนินการให้นาย ช. พ้นจากตำแหน่งรองปลัดกระทรวงการคลังตามคำพิพากษา ศาลปกครองสูงสุดจึงไม่กระทบกระเทือนถึงผลบังคับของประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง รับสมัครคัดเลือกเพื่อเลื่อนข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นแต่งตั้งให้ดำรง ตำแหน่งในระดับ ๘ ที่นาย ช. ได้ลงนามไปตามอำนาจหน้าที่ และประกาศ กรมสรรพสามิตดังกล่าวย่อมไม่เสียไป

เรื่องเสร็จที่ ๗๘๘/๒๕๕๑

เรื่อง

หารือปัญหาข้อกฎหมายตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ (กรณีผู้มีอำนาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองและแจ้งผลการขอให้พิจารณาใหม่)

หน่วยงานที่หารือ

สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ

ข้อหารือ

กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้ออกคำสั่งให้นาย ก. เลขาธิการสำนักงานปรมาณูเพื่อสันติในขณะนั้นชดใช้ค่าสินไหมทดแทนกรณีกระทำให้รถยนต์ประจำตำแหน่งประสบอุบัติเหตุก่อให้เกิดความเสียหายอันเป็นการละเมิดต่อสำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ ต่อมา นาย ก. ได้อุทธรณ์ผลการพิจารณาความรับผิดทางละเมิดไปยังกรมบัญชีกลาง ซึ่งกรมบัญชีกลางได้แจ้งกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ว่าการอุทธรณ์ดังกล่าวอาจเข้าข่ายเป็นการขอให้พิจารณาใหม่และกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ได้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาพยานหลักฐานของนาย ก. ที่ขอให้พิจารณาใหม่ ซึ่งคณะกรรมการได้พิจารณาเรียบร้อยแล้ว แต่ยังไม่มีการแจ้งผลการพิจารณาไปยังนาย ก. จากข้อเท็จจริงดังกล่าวสำนักงานปรมาณูเพื่อสันติจึงขอหารือปัญหาข้อกฎหมายในประเด็นต่างๆ ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง หากมีการใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยวิธีการยึดหรืออายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินเพื่อนำมาชำระหนี้ละเมิดดังกล่าว จะเป็นอำนาจของหน่วยงานใดระหว่างสำนักงานปรมาณูเพื่อสันติกับสำนักงานปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ประเด็นที่สอง หน่วยงานใดจะเป็นผู้ดำเนินการแจ้งผลการพิจารณาใหม่แก่นาย ก. และจะต้องมีการแจ้งสิทธิฟ้องคดีหรือสิทธิอื่นๆ ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือไม่

ความเห็น

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง มีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังนี้
ประเด็นที่หนึ่ง เมื่อกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นผู้ออกคำสั่งให้นาย ก. ชำระค่าสินไหมทดแทน และได้มีหนังสือเตือนให้ชำระหนี้จำนวนสองครั้งแล้ว

แต่ยังไม่ได้รับชำระหนี้ จึงเป็นกรณีที่ต้องใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยวิธีการยึดหรืออายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินของนาย ก. โดยมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ กำหนดให้ผู้มีอำนาจออกคำสั่งยึดหรืออายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินให้เป็นไปตามกฎกระทรวงซึ่งกรณีทำนองเดียวกันนี้คณะกรรมการฯ ได้เคยให้ความเห็นไว้ในเรื่องเสรีที่ ๙๔-๙๕/๒๕๔๙ ว่าผู้มีอำนาจออกคำสั่งยึด อายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินย่อมเป็นไปตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังนั้น ผู้มีอำนาจออกคำสั่งยึดหรืออายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินกรณีนี้จึงได้แก่ ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตามนัยข้อ ๑ (๑) และข้อ ๒ แห่งกฎกระทรวงดังกล่าวทั้งนี้ ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ อาจแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของสำนักงานปรมาณูเพื่อสันติเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการตามคำสั่งยึด หรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินร่วมกับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ด้วยก็ได้

ประเด็นที่สอง เมื่อกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ในฐานะหน่วยงานผู้ออกคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนและเป็นหน่วยงานผู้พิจารณาคำขอให้พิจารณาใหม่ จึงต้องเป็นผู้มีหนังสือแจ้งไปยังคู่กรณีผู้มีคำขอ และเมื่อคำสั่งไม่รับคำขอให้พิจารณาใหม่เป็นคำสั่งทางปกครอง กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ จึงควรแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์ตามมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ให้คู่กรณีทราบด้วย

ส่วนที่ ๕

ภาคผนวก ข.

ภาพกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
ประจำปี ๒๕๕๑

ภาพกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ประจำปี ๒๕๕๐

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นิทรรศการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและประโยชน์ของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
ระหว่างวันที่ ๑๓-๑๑ มีนาคม ๒๕๕๑ ณ ศาลาศิริราช ๑๐๐ ปี โรงพยาบาลศิริราช

ภาพกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ประจำปี ๒๕๕๑

นิทรรศการเนื่องในวันข้าราชการพลเรือน ประจำปี ๒๕๕๑
ระหว่างวันที่ ๑-๒ เมษายน ๒๕๕๑ ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค
เมืองทองธานี อออลแสดงที่ ๙

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ภาพกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ประจำปี ๒๕๕๑

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

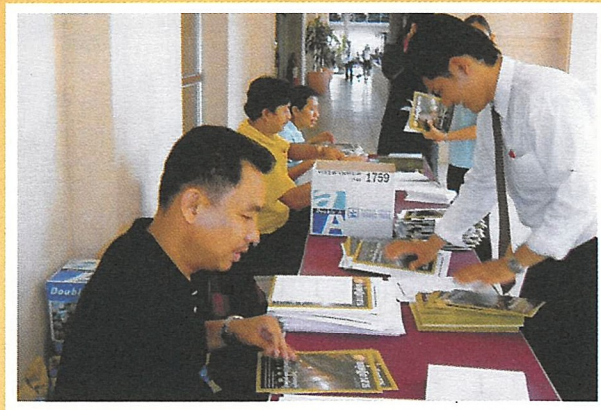

การฝึกอบรมบุคลากรเพื่อปฏิบัติราชการตามกฎหมายปกครอง
ระหว่างวันที่ ๑๓-๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ณ โรงแรมเดอะ ทวิน ทาวเวอร์

ภาพกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ประจำปี ๒๕๕๑

โครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ครั้งที่ ๑

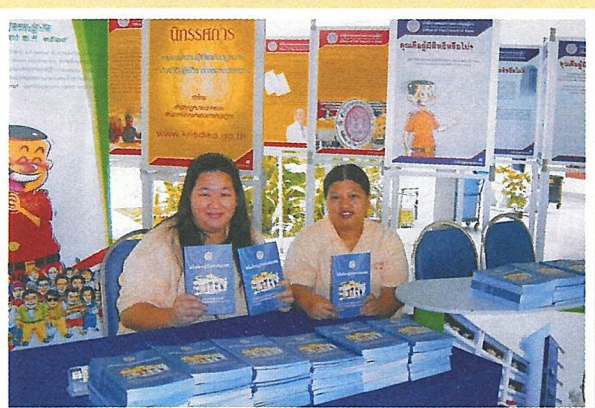
วันอังคารที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๑ ณ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ภาพกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ประจำปี ๒๕๕๑

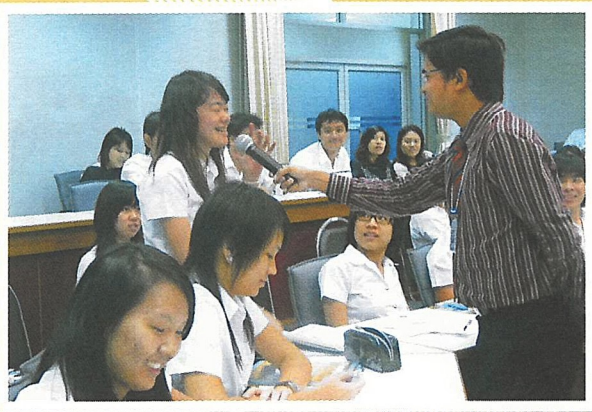

นิทรรศการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและประโยชน์ของประชาชนตามกฎหมาย
ว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
ระหว่างวันที่ ๒๓-๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ณ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ภาพกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ประจำปี ๒๕๕๑

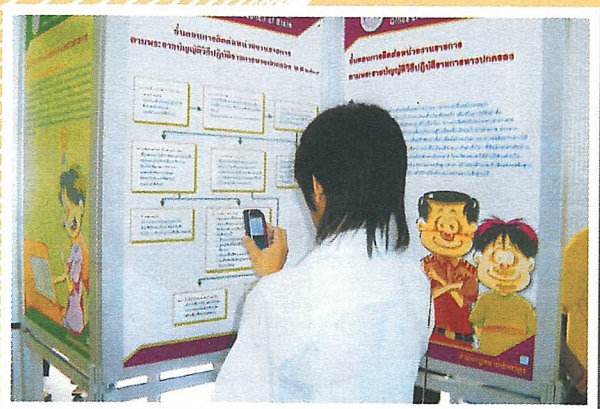
โครงการรณรงค์รณรงค์ ครั้งที่ ๒
วันจันทร์ที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ภาพกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ประจำปี ๒๕๕๑

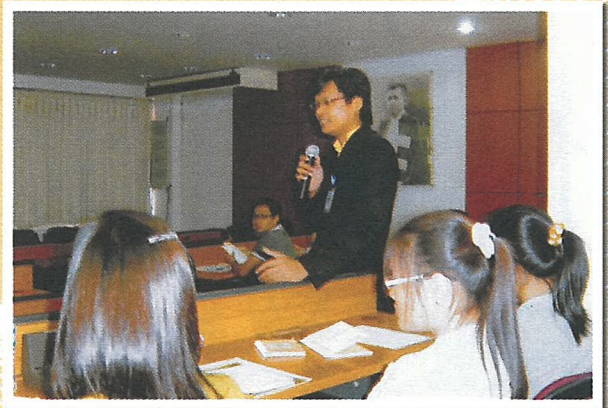
นิทรรศการเนื่องในสัปดาห์วันระพี ๒๕๕๑

ระหว่างวันที่ ๔-๗ สิงหาคม ๒๕๕๑ ณ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ภาพกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ประจำปี ๒๕๕๑

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

โครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ครั้งที่ ๓

วันจันทร์ที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๑ ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

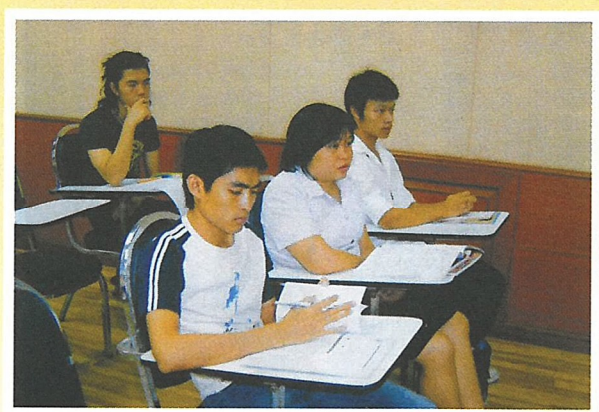

สำนักงานกฎหมายปกครอง สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ภาพกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ประจำปี ๒๕๕๑

สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา

โครงการกฤษฎีกาสัญจร ครั้งที่ ๔
วันพุธที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๑ ณ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

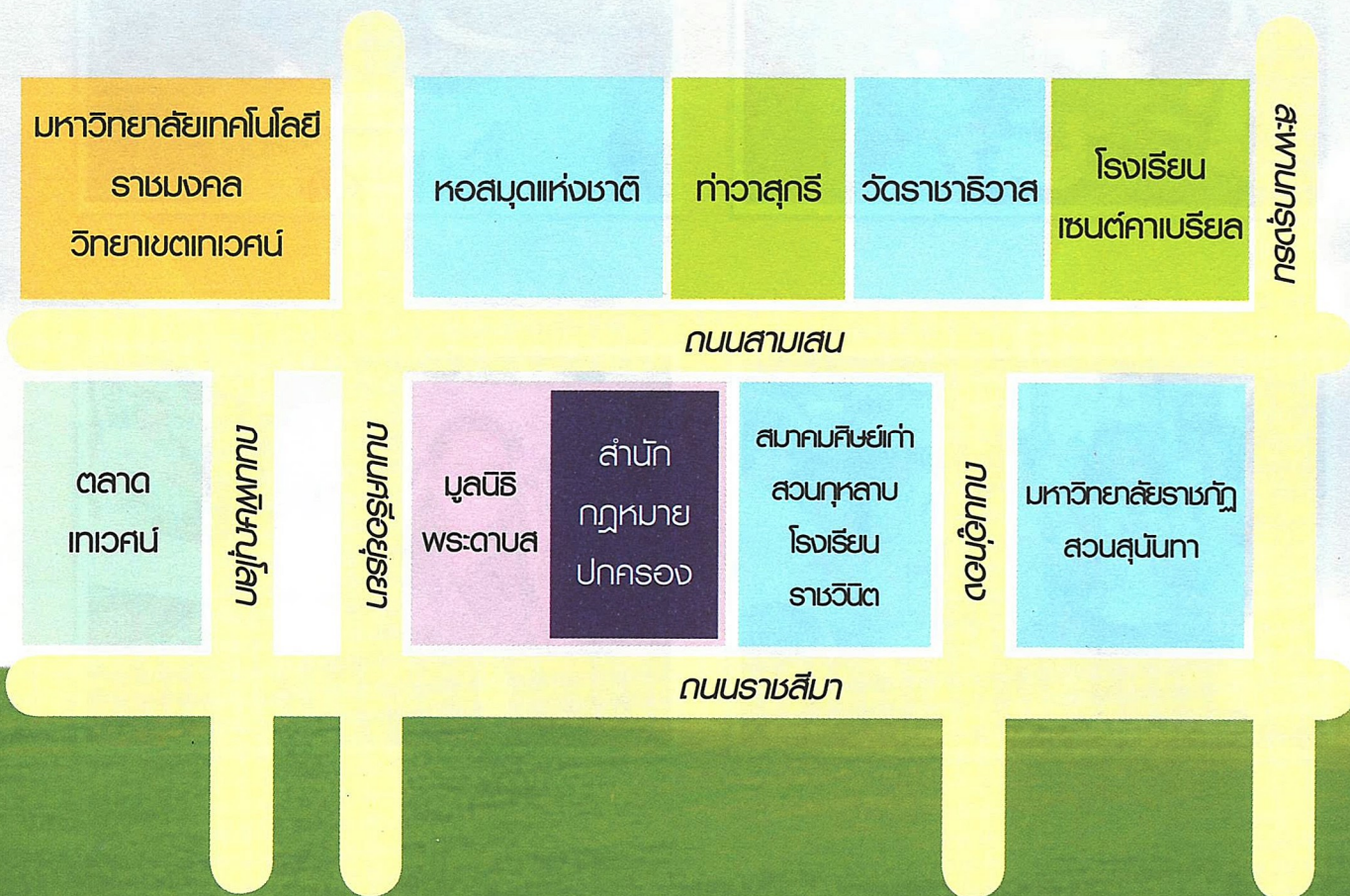

ภาพกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ประจำปี ๒๕๕๑

กิจกรรมการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและประโยชน์ของประชาชนตามกฎหมาย
ว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
ระหว่างวันที่ ๖-๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ณ กรมการขนส่งทางบก

สำนักกฎหมายปกครอง

สำนักคณะกรรมการกฤษฎีกา

เลขที่ ๓๙๔/๑๔ ถนนสามเสน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐

หมายเลขโทรศัพท์ : ๐๒-๒๘๐-๐๙๕๑-๘ หมายเลขโทรสาร : ๐๒-๒๘๑-๕๙๘๒

www.krisdika.go.th, www.lawreform.go.th

“มุ่งมั่น สร้างสรรค์
กฎหมายไทยให้มีคุณภาพ”

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เลขที่ ๑ ถนนพระอาทิตย์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

โทร. ๐-๒๒๒๒๒-๐๒๐๖-๙ โทรสาร. ๐-๒๒๒๒๖-๖๒๐๑

www.krisdika.go.th, www.lawreform.go.th

ISBN 978-974-8013-21-3